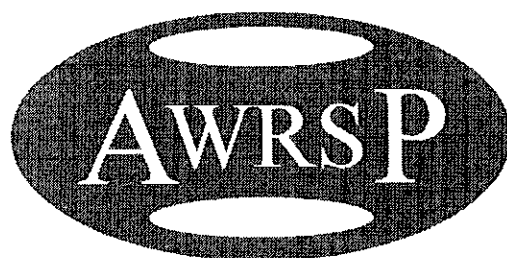

**AGENCJA WŁASNOŚCI ROLNEJ
SKARBU PAŃSTWA**

R A P O R T

**z działalności
Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa
w 1998 r.**

Warszawa, czerwiec 1999 r.

Spis treści

	str
Reasumpcja	I-V
Wstęp	1
1. Przejmowanie mienia do Zasobu	3
2. Zagospodarowanie mienia Zasobu	6
2.1. Sprzedaż	7
2.2. Inne formy trwałego rozdysponowania mienia Skarbu Państwa	11
2.3. Dzierżawa	12
2.4. Program osadnictwa rolniczego	19
3. Inne zagadnienia związane z zagospodarowaniem mienia Zasobu	21
4. Gospodarka mieszkaniowa	31
5. Zatrudnienie i aktywizacja zawodowa bezrobotnych	33
6. Gospodarka finansowa	39
6.1. Wpływy i wydatki	39
6.2. Restrukturyzacja zadłużenia przejętego po zlikwidowanych ppgr	41
6.3. Zobowiązania długoterminowe Agencji oraz udzielone poręczenia i gwarancje kredytowe	42
6.4. Działania na rzecz kredytowania małej przedsiębiorczości	43
6.5. Wyniki finansowe gospodarstw rolnych Skarbu Państwa	44
7. Struktura i stan organizacyjny Agencji	46
7.1. Zagadnienia organizacyjne	46
7.2. Działalność szkoleniowa	47
7.3. Bezpieczeństwo i higiena pracy	48
7.4. Współpraca z zagranicą	49
7.5. Działania Agencji na rzecz pomocy rodzinom pracowników byłych ppgr	51
8. Kontrola wewnętrzna	52
9. Działania Agencji wobec trudnej sytuacji finansowej dzierżawców	55
10. Zadania Agencji, a społeczno-ekonomiczne warunki przekształceń rolnictwa państwowego	59
 Załączniki	
1. Hodowla i postęp biologiczny w jednoosobowych spółkach Agencji	63
2. Wyniki produkcyjne gospodarstw rolnych Skarbu Państwa w 1998 r.	71
3. Wykaz gospodarstw Skarbu Państwa w administrowaniu	78
4. Wykaz jednoosobowych spółek z o.o. AWRSP	81
5. Aneks tabelaryczny	84

Reasumpcja

- 1. Do końca 1998 r. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa przejęła do Zasobu nieruchomości o powierzchni ponad 4 646 tys. ha.** Pochodziły one z 1666 byłych ppgr (3752 tys. ha), z Państwowego Funduszu Ziemi (594 tys. ha) oraz z innych źródeł (300 tys. ha). W 1998 r. przejęto relatywnie niewielkie powierzchnie gruntów – 57 tys. ha, z tego z PFZ – 18 tys. ha, 1 tys. ha z ppgr i 38 tys. ha z pozostałych tytułów.
- 2. Mienie po zlikwidowanych ppgr zostało praktycznie przejęte w całości do końca 1995 r.** Pomimo podejmowanych przez Agencję działań, nie został natomiast dotrzymany ustawowy termin przejmowania do Zasobu gruntów z PFZ. Na podstawie informacji urzędów wojewódzkich szacuje się, że do przekazania pozostało jeszcze ok. 19 tys. ha tych gruntów.
- 3. Wraz z gruntami Agencja przejęła majątek trwały o wartości 7 342 mln zł, majątek obrotowy o wartości 1 291 mln zł oraz zobowiązania w łącznej wysokości 1 989 mln zł.**
- 4. Poza gruntami Agencja przejęła m.in. 332 tys. mieszkań** oraz szereg obiektów przemysłu rolno-spożywczego, przetwórczych, handlowych, usługowych (898 suszarni zbóż i zielonek, 858 gorzelni, winiarni i browarów, 717 mieszalni pasz, 269 masarni i rzeźni, a także 210 innych obiektów rolno-przemysłowych, 415 sklepów, 147 hoteli, restauracji, zajazdów i barów, 672 obiekty socjalne, kulturalne i sportowe oraz 2 136 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych.
- 5. Agencja zaoferowała do sprzedaży nieruchomości o powierzchni 1 086 tys. ha** (23,4% gruntów przejętych), **z czego nabywców znalazło 728 tys. ha.** Podpisano blisko **93 tys. umów.** W transakcjach zawartych w 1998 r. przeciętna cena sprzedaży 1 ha grun-

tów rolnych (bez gruntów pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami itp. oraz gruntów nierolnych) wynosiła **3 048 zł** i była wyższa o 25% od średniej ceny sprzedaży gruntów w 1997 r. (2 444 zł).

6. Do końca grudnia 1998 r. **trwale rozdysponowano 889 tys. ha, tj. 23,7%** gruntów Zasobu, w tym w 1998 r. - 189 tys. ha, tj. 21,3% wszystkich gruntów trwale rozdysponowanych:

Rozdysponowanie trwale	do 31.12.1998 r.	w 1997 r.	w 1998 r.
sprzedano	728 tys. ha	149 tys. ha	147 tys. ha
nieodpłatnie przekazano	148 tys. ha	22 tys. ha	38 tys. ha
wniesiono aportami do spółek	13 tys. ha	---	4 tys. ha

7. Do końca 1998 r. Agencja zaoferowała do dzierżawy nieruchomości o łącznej powierzchni **5 538 tys. ha** (niektóre grunty kilkakrotnie), a wdzierżawiła **3 815 tys. ha** (69% gruntów zaoferowanych) Zawarto **212 tys. umów dzierżawy**.

8. W wyniku wygaśnięcia lub rozwiązania umów oraz wyłączeń gruntów z dzierżawy „powróciło” do ponownego rozdysponowania **1 004 tys. ha** gruntów. Grunty „odebrane” dzierżawcom z ich winy (głównie w związku z niewywiązywaniem się z warunków płatności czynszu) stanowiły 5,0% powierzchni wdzierżawionej, zaś umowy rozwiązane z winy dzierżawców stanowiły jedynie 0,39% liczby zawartych umów ogółem.

Na koniec grudnia 1998 r. w dzierżawie znajdowało się 2 810 tys. ha, czyli 75% gruntów pozostających w Zasobie (60% gruntów przejętych do Zasobu).

Średni czynsz za grunty wdzierżawione w 1998 r. wynosił równowartość 2 dt pszenicy. Zbliżony poziom czynszu utrzymuje się od 1995 roku.

9. W strukturze obszarowej nieruchomości rolnych sprzedanych i pozostających w dzierżawie zdecydowana większość (98% umów) nie przekracza powierzchni 100 ha. Takich umów jest 232 tys. i obejmują one powierzchnię 986 tys. ha. Nieruchomości do 100 ha, najczęściej bez „infrastruktury produkcyjnej”, **służą przede wszystkim powiększeniu powierzchni już istniejących gospodarstw**, - przeciętnie o 4,25 ha na 1 umowę.

W grupach obszarowych powyżej 100 ha nabywcy i dzierżawcy nieruchomości Zasobu użytkowali 2 344 tys. ha (w tym jednoosobowe spółki Agencji i spółki pracowników - 780 tys. ha), na podstawie 5,2 tys. umów (przeciętnie – około 453 ha na 1 umowę).

10. Od początku działalności do końca 1998 r. Agencja sprzedała cudzoziemcom 219 ha gruntów, tj. około 0,03% wszystkich gruntów sprzedanych z Zasobu. Najwięcej gruntów nabyli inwestorzy niemieccy, japońscy i holenderscy. W tym samym okresie spółki prawa handlowego z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego zakupiły od Agencji 22 tys. ha, tj. 3% sprzedanych gruntów. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego dzierżawiły także 175 tys. ha (w tym podmioty z większościowym udziałem kapitału zagranicznego – 101 tys. ha), tj. 8% gruntów Zasobu pozostających w dzierżawie.

11. Niezależnie od sprzedaży i dzierżawy Agencja rozdysponowuje nieruchomości Zasobu także w innych formach. Część nieruchomości przekazano nieodpłatnie upoważnionym podmiotom (148 tys. ha), przekazano w administrowanie (208 tys. ha). W zarządzie i wieczystym użytkowaniu osób fizycznych i prawnych znajduje się 122 tys. ha. **Na koniec grudnia 1998 r. w dyspozycji Agencji do rozdysponowania pozostawało 617 tys. ha gruntów.**

12. W 1998 r. Agencja kontynuowała „Program osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa”. Do końca 1998 r. na cele osadnicze przeznaczono 124 gospodarstwa o powierzchni 21,2 tys. ha. Ogółem wydzierżawiono osadnikom 91 gospodarstw o powierzchni 16,7 tys. ha. Na osadników oczekiwały nadal **33 nieruchomości** o ogólnej powierzchni 4,4 tys. ha.

13. Głównym źródłem dochodów Agencji są wpływy z tytułu sprzedaży oraz czynszów za dzierżawę, najem i użytkowanie mienia Zasobu. W 1998 r. wpływy Agencji z działalności statutowej wyniosły **1 016,2 mln zł i były nieznacznie niższe (o 0,3%) od wpływów roku poprzedniego.** Z uzyskanych wpływów 657,1 mln zł (65%) pochodziło ze sprzedaży mienia Zasobu, w tym 362,6 mln zł (36%) ze sprzedaży gruntów.

Wpływy z tytułu czynszu za dzierżawę i najem w 1998 r. wyniosły 276,3 mln zł i w stosunku do roku poprzedniego były niższe o 12%.

Dzierżawcy i nabywcy mienia Zasobu w 1998 r. uregulowali w terminie 64,5% kwoty czynszów (w 1997 r. - 72,4%) i 82,5% kwoty rat z tytułu wykupu majątku (w 1997 r. - 84,1%) wymagalnych w okresie sprawozdawczym.

14. Z uzyskanych wpływów Agencja ponosiła wydatki związane z realizacją celów statutowych, a także inne wydatki, w tym związane z kosztami swego funkcjonowania. **W 1998 r. wydatki na realizację celów statutowych wyniosły 846,6 mln zł i były o 1% niższe od ich poziomu z roku poprzedniego.** W wydatkach statutowych zdecydowanie zmniejszyła się (z 423,2 mln zł. do 192,5 mln zł) kwota przeznaczona na obsługę zobowiązań przejętych wraz z mieniem zlikwidowanych ppgr. Według stanu na 31 grudnia 1998 r. wielkość tych zobowiązań wynosiła **361,2 mln zł**, z czego 342,0 mln zł zobowiązań jest spłacane na warunkach i w terminach uzgodnionych z wierzycielami.

15. Jednym z zadań Agencji jest utrzymanie, a także tworzenie nowych miejsc pracy, dla możliwie dużej liczby byłych pracowników ppgr. Badania GUS wskazują, że najwyższy poziom bezrobocia wśród byłych pracowników sektora publicznego rolnictwa, leśnictwa i łowiectwa miał miejsce w lutym 1994 r. (około 99 tys. osób). Według KUP liczba bezrobotnych w tym sektorze zarejestrowanych w urzędach pracy, wynosiła w grudniu 1998 r. - 31 tys. osób.

Do najważniejszych kierunków działania Agencji na rzecz łagodzenia skutków bezrobocia należy zaliczyć m.in.:

- utrzymywanie miejsc pracy w gospodarstwach dzierżawionych, m.in. poprzez zobowiązanie (w umowie) dzierżawcy do zatrudnienia określonej liczby osób;
- współpracę z instytucjami, fundacjami i organizacjami lokalnymi, uczestniczącymi w przedsięwzięciach aktywizujących środowisko wiejskie, w tym byłych pracowników ppgr;
- współtworzenie wraz z innymi podmiotami lokalnych funduszy poręczeniowych i preferencyjnych linii kredytowych dla osób podejmujących działalność gospodarczą bądź zatrudniających pracowników ppgr;

16. Agencja finansuje również (w formie stypendiów) pomoc dzieciom byłych pracowników ppgr w kontynuowaniu nauki i zdobywaniu wykształcenia średniego. W 1998 r. pomocą objęto 650 dzieci, a kolejne 1 350 dzieci otrzyma stypendia w 1999 r.

Zorganizowany został także i sfinansowany przez Agencję letni i zimowy wypoczynek 3 540 dzieci pracowników byłych ppgr, jak również Agencja dofinansowała akcję dożywiania dzieci w 52 szkołach oraz remonty i adaptacje kilku ośrodków leczenia i rehabilitacji dzieci wiejskich.

17. Agencja realizuje program rozwoju hodowli zwierząt i roślin oraz nasiennictwa, przede wszystkim w utworzonych w tym celu spółkach „hodowlanych”. Do końca 1998 r. utworzono 104 takie spółki (38 spółek hodowli roślin i 66 spółek hodowli zwierząt) oraz 3 spółki związane z treningiem koni. Utworzono także 41 spółek o profilu niehodowlanym (komercyjnym) na takim majątku, który miał relatywnie dużą wartość oraz którego podział (w ramach restrukturyzacji) nie był racjonalny, z uwagi na osiągnięte dotychczas dobre wyniki produkcyjne i finansowe.

W wyniku sprzedaży lub zmiany struktury własności udziałów, a także konsolidacji tych udziałów (połączenia spółek), wg stanu na koniec 1998 r. Agencja wykonywała prawo własności w stosunku do 100% udziałów w 129 jednoosobowych spółkach.

18. W 1998 r. hodowlę twórczą roślin rolniczych, warzywnych i ozdobnych prowadziły 22 spółki. Uzyskały one wpis do Rejestru Odmian dla 88 odmian roślin, a w badaniach rejestrowych znajdowały się 374 rody. Prowadzona równolegle produkcja nasienne obejmowała w 1998 r. powierzchnię 33,7 tys. ha.

19. Spółki hodowli zwierząt produkują aktualnie 70% buhajów ras mlecznych używanych w rozrodzie. Stadniny hodujące konie ras szlachejnych dostarczają do stad ponad 80% ogierów, a stada zarodowe trzody posiadają prawie 20% udziału w krajowym rynku knurów i loszek. Wysoka wartość genetyczna produkowanych zwierząt hodowlanych jest potwierdzona wynikami testów użytkowości, plasujących zwierzęta ze spółek Agencji na najwyższych pozycjach rankingu krajowego.

Wstęp

Raport jest sprawozdaniem z realizacji w 1998 r. przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa zadań określonych w ustawie z 19 października 1991 r. *o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, w założeniach polityki społeczno-gospodarczej dla wsi, rolnictwa i gospodarki żywnościowej do roku 2000 oraz kierunkach prywatyzacji w 1998 roku - Prywatyzacja mienia rolnego Skarbu Państwa* (załącznik Nr 12 do ustawy budżetowej na rok 1998).

W roku 1998 Agencja kontynuowała realizację zadań w zakresie restrukturyzacji i prywatyzacji mienia rolnego Skarbu Państwa, służących poprawie efektywności gospodarowania i lepszemu wykorzystaniu mienia państwowego w rolnictwie. Podejmowane przez Agencję działania służyły także kształtowaniu struktur i upowszechnianiu mechanizmów rynku, wspomaganiu tworzenia efektywnych podmiotów gospodarczych, a także przeciwdziałaniu bezrobociu. W szczególności główne działania Agencji podejmowane w 1998 r. dotyczyły:

- rozdysponowania mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w przewidzianych ustawowo formach;
- administrowania nieruchomościami i innym mieniem Skarbu Państwa, które czasowo nie mogły być zagospodarowane przez innych użytkowników;
- realizacji zawartych umów o spłatę zobowiązań;
- inicjowania i wspomagania nowych form aktywizacji zawodowej środowisk wiejskich oraz tworzenia nowych miejsc pracy w oparciu o mienie Zasobu WRSP.

Zawarte w raporcie dane statystyczne obrazują działalność statutową Agencji w 1998 r. na tle wyników osiągniętych w 1997 r. oraz od początku jej działalności. W aneksie tabelarycznym dane prezentowane są w układzie oddziałów terenowych Agencji i w układzie województw, zgodnie z ich strukturą obowiązującą do 31 grudnia 1998 r. Daje to możliwość dokonywania bardziej szczegółowych analiz porównawczych¹.

Zamiejscowy Zespół w Łodzi ds. Zagospodarowania Mienia jest w raporcie traktowany równorzędnie z oddziałami terenowymi, z uwagi na realizację celów i zadań właściwych dla oddziałów terenowych Agencji.

---

¹ W związku z dokonywaną bieżąco weryfikacją danych ewidencyjnych, stany podane na koniec 1998 r. nie zawsze są „prostą” sumą stanu na koniec 1997 r. (prezentowaną w „Raporcie z działalności AWRSP w 1997 r.”) i realizacji w 1998 r.

1. Przejmowanie mienia do Zasobu

Zgodnie z zapisami ustawy² Agencja przejmuje do Zasobu mienie Skarbu Państwa po zlikwidowanych państwowych przedsiębiorstwach gospodarki rolnej, z Państwowego Funduszu Ziemi oraz z innych tytułów.

Przejmowanie mienia pochodzącego z byłych ppgr zostało praktycznie zakończone w roku 1995. W roku 1998 Agencja przejęła z tego źródła jedynie 1,1 tys. ha i były to przeważnie lasy, grunty leśne i zadrzewione. Do końca 1998 r. Agencja przejęła ogółem z 1666 zlikwidowanych byłych ppgr nieruchomości o powierzchni **3 752 tys. ha** (tab. A. 1). W ogólnej liczbie przejętych ppgr 72 jednostki postawione były w stan likwidacji z przyczyn ekonomicznych przed 1 stycznia 1992 r., a w dalszych 69 ppgr, w wyniku nowelizacji z 29 grudnia 1993 r. ustawy „o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa...”, umorzono postępowanie upadłościowe.

Agencja przejęła także do Zasobu **594 tys. ha** gruntów pochodzących z Państwowego Funduszu Ziemi, w tym blisko 18 tys. ha w 1998 r. (tab. A. 2). Przejmowanie gruntów z tego źródła nie zostało jeszcze zakończone i jest uzależnione od możliwości ich przekazywania przez organy rządowej administracji ogólnej. Na podstawie informacji urzędów wojewódzkich szacuje się, że do przekazania pozostało jeszcze około 19 tys. ha gruntów PFZ, mimo podejmowania przez Agencję i wojewodów wielokierunkowych działań w celu szybkiego zakończenia tego zadania. Głównymi przyczynami wolnego tempa przekazywania gruntów PFZ do Zasobu są w szczególności:

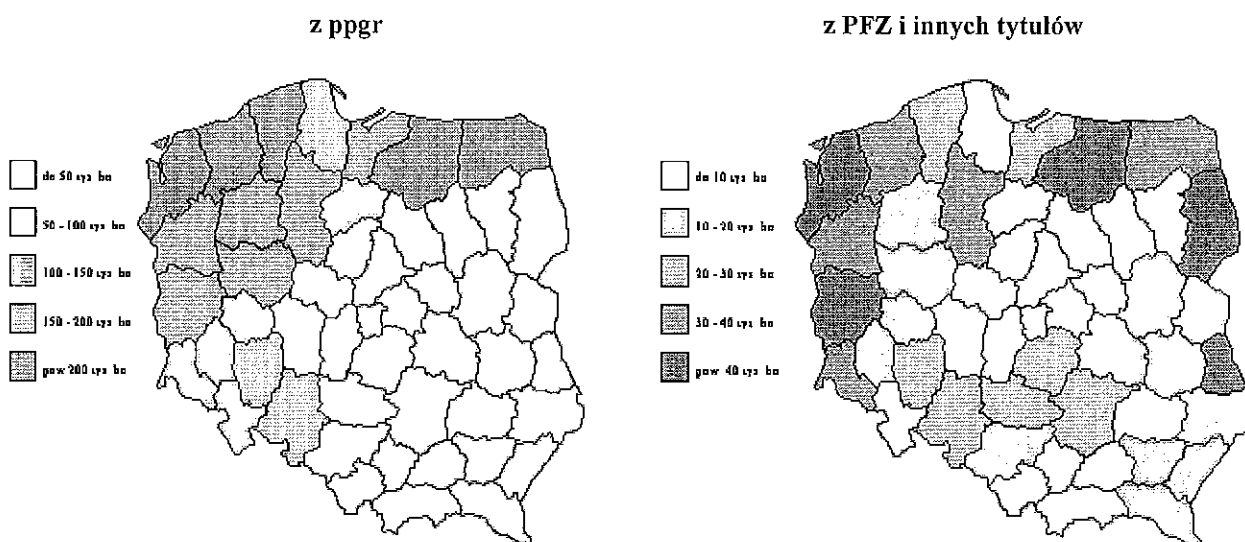
- nieuporządkowany stan prawny nieruchomości;
- niezgodność stanu faktycznego na gruncie z danymi w rejestrach ewidencji gruntów oraz z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;

---

² Ustawa „o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa” z 19 października 1991 r. (Dz.U. z 1995 r., Nr 57, poz. 299, z późn. zm.).

- przedłużające się postępowania odwoławcze od decyzji wojewodów, związane z oceną charakteru nieruchomości, a decydujące o zasadności przekazania nieruchomości do Zasobu;
- brak środków finansowych na przygotowanie dokumentacji pomiarowo-geodezyjnej.

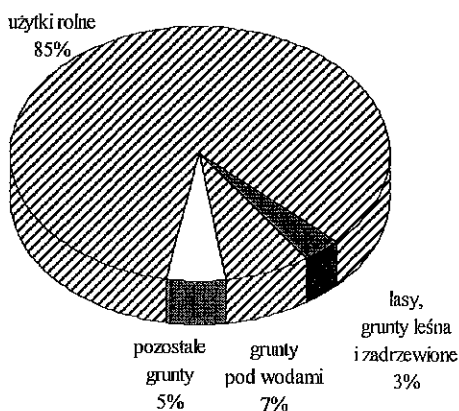
Grunty przejęte do Zasobu – stan na 31 grudnia 1998 r.

Poza mieniem pochodzącym ze zlikwidowanych ppgr oraz z PFZ Agencja przejmowała do Zasobu także grunty od państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, państwowych osób prawnych oraz innych podmiotów. Od początku działalności Agencji, przejęto z tych tytułów **300 tys. ha** grun-

tów, z tego blisko 38 tys. ha w 1998 r. W tej liczbie, w ramach realizacji ustawy *o ubezpieczeniu społecznym rolników* przejęto **17 tys. ha** gruntów, z tego 2,1 tys. ha - w 1998 r. (tab. A. 2).

Struktura użytków przyjętych do Zasobu WRSP
stan na 31.12.1998 r.

Łącznie, od początku działalności Agencji do końca grudnia 1998 r. do Zasobu przekazane zostało z wszystkich tytułów **4 646 tys. ha** gruntów, z czego 3 922 tys. ha stanowiły użytki

rolne, 158 tys. ha – lasy, grunty leśne i zadrzewione (w tym lasy - 93 tys. ha), 332 tys. ha - grunty pod wodami, 117 tys. ha - inne grunty (tereny komunikacyjne, osiedlowe, użytki kopalne itp.) oraz 117 tys. ha - nieużytki. Najwięcej gruntów przejęto w województwie olsztyńskim (410 tys. ha) i szczecińskim (387 tys. ha), a najmniej - w województwach: bielskim, łódzkim, nowosądeckim i ostrołęckim - po ok. 8-10 tys. ha. Z protokołów zdawczo-odbiorczych wynika, że do Zasobu przekazano 405 tys. ha gruntów odłogowanych i ugorowanych.

Rozkład przestrzenny przejętych do Zasobu gruntów jest uwarunkowany lokalizacją byłych ppgr – głównie w rejonach północnej i zachodniej Polski, a także zasobami innych gruntów rolnych Skarbu Państwa. Ma to swoje dalsze konsekwencje w działaniach Agencji w zakresie restrukturyzacji przejętych nieruchomości i potencjalnych - lokalnych możliwości zaspokojenia popytu rolników.

Poza gruntami do Zasobu przejęto także pochodzący z byłych ppgr i innych podmiotów majątek trwały o wartości księgowej netto **7 342,3 mln zł** i majątek obrotowy o wartości **1 290,9 mln zł**, jak też **1 989,3 mln zł** zobowiązań byłych ppgr, w tym zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek w kwocie 887,4 mln zł. W 1998 r. razem z gruntami przejęty został majątek trwały o wartości księgowej 1,5 mln zł.

Obok budynków gospodarczych, służących bezpośrednio produkcji rolniczej Agencja przejęła 332 tys. mieszkań, a także obiekty przemysłu rolno-przetwórczego, handlowe i usługowe, w tym m.in.: 858 gorzelni, winiarni i browarów, 269 masarni i rzeźni, 898 suszarni zbóż i zielonek, 717 mieszalni pasz, 31 młynów i kaszarni, 75 chłodni, a także 415 sklepów, 147 hoteli, zajazdów, restauracji i barów, 672 obiekty o charakterze socjalnym, kulturalnym i sportowym oraz 2 136 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych (tab. A.18)³.

³ W 1998 r. Agencja nie przejmowała do Zasobu obiektów przemysłu rolno-spożywczego, handlowych, usługowych, jak też zespołów dworskich i pałacowo-parkowych. Zmiana stanu (w stosunku do grudnia 1997 r) niektórych obiektów jest skutkiem porządkowania ewidencji, a zmiana liczby zespołów dworskich i pałacowo-parkowych w Zasobie wynika z dokonanych weryfikacji przy udziale wojewódzkich służb konserwacji zabytków.

Część przejętego majątku stanowią obiekty wpisane do rejestru zabytków. Z ogólnej liczby ponad 3 tys. takich obiektów (dwory, pałace, obiekty gospodarcze, zabudowania folwarczne, stanowiska archeologiczne i inne) większość, w momencie przejmowania do Zasobu, znajdowała się w złym lub bardzo złym stanie technicznym. W wyniku przeglądu przeprowadzonego w 1994 r. oceniono, że praktycznie tylko co czwarty obiekt nie wymagał działań zabezpieczających lub remontowych. Najbardziej zniszczone obiekty znajdowały się w województwach: wrocławskim, koszalińskim, szczecińskim, bydgoskim, suwalskim i olsztyńskim.

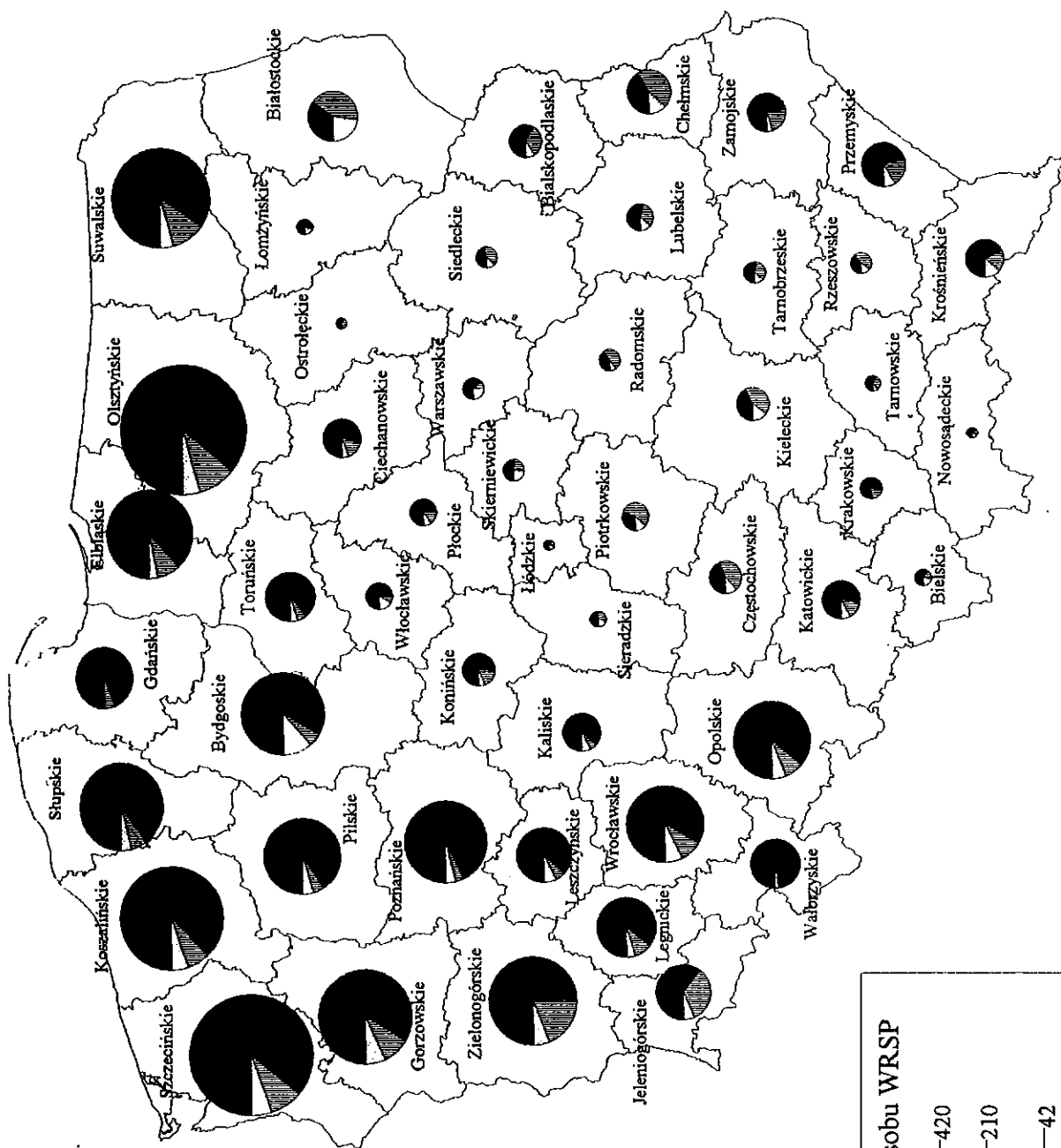
We współpracy z wojewódzkimi konserwatorami zabytków prowadzone są przeglądy kolejnych obiektów, w wyniku których sukcesywnie aktualizowane są granice ochrony konserwatorskiej. Zaangażowanie środków finansowych Agencji znacząco wpłynęło na poprawę stanu wielu obiektów zabytkowych; do końca grudnia 1998 r. zostały wykonane prace remontowe i zabezpieczające w 363 obiektach.

2. Zagospodarowanie mienia Zasobu

Punktem wyjścia do określenia preferowanego sposobu zagospodarowania i rozdysponowania przejętego mienia były opracowane indywidualnie dla każdego przedsiębiorstwa programy restrukturyzacyjne. Miały one na celu m.in. przygotowanie możliwie szerokiej i zróżnicowanej oferty nieruchomości, które mogłyby służyć poprawie struktury obszarowej istniejących gospodarstw indywidualnych oraz ułatwić powstanie nowych, sprawnych ekonomicznie jednostek gospodarczych. W stosunku do gospodarstw byłych ppgr, zajmujących się hodowlą roślin i zwierząt, programy ich restrukturyzacji uwzględniały potrzebę utrzymania tej działalności.

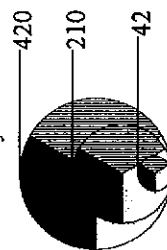
Agencja zagospodarowuje nieruchomości i inne mienie Skarbu Państwa w różnych formach przewidzianych ustawą. Trwałe rozdysponowanie mienia, polegające na przeniesieniu własności, następowało w drodze sprzedaży, nieodpłatnego przekazania uprawnionym podmiotom, a także poprzez wniesienie aportem do spółek prawa han-

Wg stanu na 31.12.1998 r.

Grunty przejęte do Zasobu WRSP

/w tys. ha/

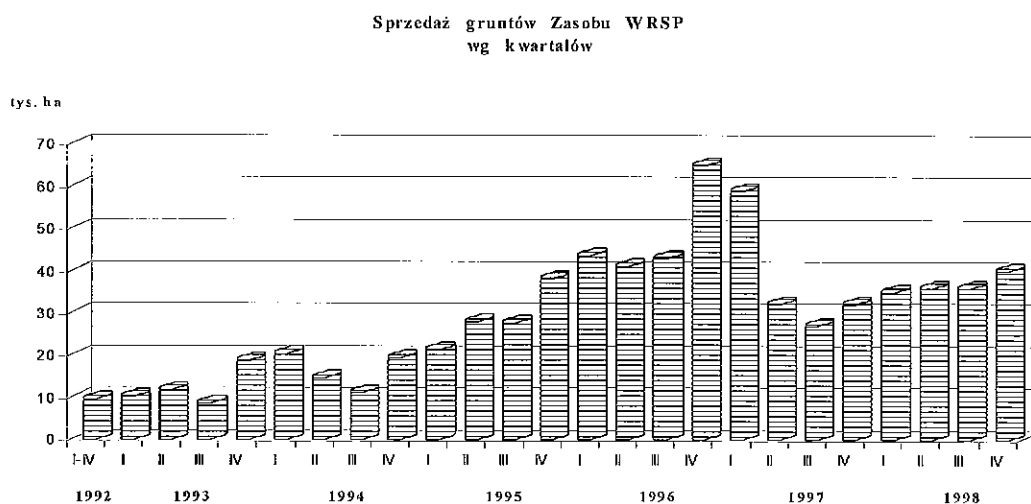
- z ppgr
- ▨ z pfz
- z innych tytułów

dlowego. Nieruchomości pozostające w Zasobie rozdysponowywano głównie poprzez przekazanie w dzierżawę, a także w zarząd, użytkowanie wieczyste oraz w administrowanie przez osoby fizyczne i prawne.

W okresie działania Agencji zorganizowano ogółem prawie **92 tys.** przetargów, z tego 22,7 tys. przetargów przeprowadzono w 1998 r. (w 1997 r. - 13 tys. przetargów). We wszystkich tych przetargach Agencja postawiła do dyspozycji nabywców i dzierżawców **6,6 mln ha** gruntów⁴, z tego 562 tys. ha w 1998 r. (tab. A.5).

2.1. Sprzedaż

Do końca 1998r. Agencja sprzedała 728 tys. ha gruntów, (tj. 15,7% powierzchni przejętej do Zasobu), w tym 146,5 tys. ha w 1998 r. W strukturze sprzedanych nieruchomości dominują grunty pochodzące z byłych ppgr; stanowiły one (pod względem powierzchni) 83% gruntów sprzedanych ogółem, a sprzedane grunty, pochodzące z PFZ stanowiły 14% ogólnej sprzedaży gruntów. Około 3% powierzchni sprzedanych gruntów pochodziło z innych źródeł (innych tytułów).

⁴ Część gruntów była wystawiana do przetargów więcej niż jeden raz.

Najwięcej gruntów sprzedano w oddziałach terenowych Agencji w Elblągu (88 tys. ha), Olsztynie (73 tys. ha), Koszalinie (72 tys. ha), a także w Pile, Suwałkach i we Wrocławiu – po około 60 tys. ha. W 1998 r. najwięcej gruntów sprzedały oddziały terenowe Agencji w Olsztynie i Suwałkach (po około 18 tys. ha) oraz w Koszalinie - (16 tys. ha).

Do końca grudnia 1998 r. oddziały terenowe Agencji zawarły ogółem 92,5 tys. umów sprzedaży, w tym 17,6 tys. umów w roku 1998. Najwięcej umów zawarły oddziały Agencji w Lublinie (14,5 tys.) i Rzeszowie (12,3 tys.), na terenie działania których dominują nieruchomości małe obszarowo, pochodzące przeważnie z PFZ i innych tytułów. Przeciętna wielkość nieruchomości sprzedanej na 1 umowę w tych oddziałach wynosiła odpowiednio 3,0 ha i 3,2 ha, podczas, gdy na terenach Polski północnej i zachodniej na każdą statystyczną umowę przypadał obszar kilkakrotnie większy: w oddziale suwalskim – 11,0 ha, olsztyńskim – 11,6 ha, koszalińskim – 13,1 ha, szczecińskim – 8,9 ha, zielonogórskim – 8,2 ha, wrocławskim – 7,8 ha, a w oddziałach w Pile i Elblągu – ponad 20 ha.

W 1998 r. Agencja sprzedała mniej gruntów niż w dwóch poprzednich latach.

**Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP
w latach 1992-98**

Rok	Powierzchnia sprzedana - tys. ha	Dynamika sprzedaży rok poprz. = 100
1992	9.5	100
1993	49.0	516
1994	65.4	133
1995	115.4	176
1996	192.6	167
1997	149.4	78
1998	146,5	98

Niewątpliwie oferta gruntów stosunkowo atrakcyjnych z roku na rok jest coraz mniejsza, ale głównych przyczyn osłabienia zainteresowania nabywaniem ziemi należy upatrywać w utrzymujących się niesprzyjających warunkach ekonomicznych dla produkcji rolniczej. Czynnikiem ograniczającym sprzedaż przez Agencję nieruchomości rolnych są także roszczenia byłych właścicieli lub ich spadkobierców, wysuwane wobec części nieruchomości Zasobu.

W ogólnej sprzedaży gruntów z Zasobu znaczący udział mają transakcje z dotychczasowymi dzierżawcami, którzy korzystają z przysługującego im prawa pierwokupu. Od początku działalności Agencji do końca 1998 r. sprzedano w tym trybie do-

Tabela I

Powierzchnia gruntów sprzedanych z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych
(w ha)

Wyszczególnienie	Do 31.12.1998			W tym w 1998		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	17 217	17 037	180	3 133	3 091	42
1,01 - 1,99	17 160	16 879	281	3 382	3 328	54
2,00 - 4,99	36 601	35 633	968	6 981	6 761	220
5,00 - 9,99	47 166	45 037	2 129	8 219	7 793	426
10,00 - 19,99	66 718	62 238	4 480	11 394	10 605	789
20,00 - 49,99	133 203	116 465	16 738	24 475	22 284	2 191
50,00 - 99,99	40 310	34 845	5 465	9 387	8 740	647
100,00 - 499,99	191 901	131 694	60 207	51 628	36 456	15 172
500,00 - 999,99	100 167	50 903	49 264	20 979	11 601	9 378
1000,00 i więcej	46 119	13 629	32 490	2 260	1 050	1 210
Razem	696 562	524 360	172 202	141 837	111 709	30 128
w tym do 99,99	358 375	328 134	30 241	66 971	62 602	4 369
100,00 i więcej	338 187	196 226	141 961	74 866	49 107	25 759
Pozostałe grunty*	31 275	X	X	4 686	X	X
Ogółem	727 837	X	X	146 523	X	X

* Grunty zabudowane lub o specyficznym charakterze, a także grunty nierolne

Tabela II

Liczba umów zawartych na sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP*
wg grup obszarowych

Wyszczególnienie	Do 31.12.1998			W tym w 1998		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	43 310	42 946	364	7 704	7 622	82
1,01 - 1,99	11 947	11 758	189	2 369	2 334	35
2,00 - 4,99	11 413	11 110	303	2 219	2 150	69
5,00 - 9,99	6 641	6 347	294	1 152	1 093	59
10,00 - 19,99	4 749	4 443	306	818	764	54
20,00 - 49,99	4 189	3 708	481	765	701	64
50,00 - 99,99	585	505	80	135	124	11
100,00 - 499,99	775	555	220	199	147	52
500,00 - 999,99	151	78	73	32	18	14
1000,00 i więcej	27	10	17	2	1	1
Razem	83 787	81 460	2 327	15 395	14 954	441
w tym do 99,99	82 834	80 817	2 017	15 162	14 788	374
100,00 i więcej	953	643	310	233	166	67

* Bez umów zawartych na dzierżawę gruntów zabudowanych lub o specyficznym charakterze, a także gruntów nierolnych

tychczasowym dzierżawcom 262 tys. ha (36% sprzedanych gruntów), w tym 74 tys. ha (51% sprzedanych gruntów) w 1998 r. Część dzierżawców (około 30%) decyduje się na wykupienie dotychczas dzierżawionych gruntów po zakończeniu umowy dzierżawy, a większość (około 70%) – w okresie trwania umowy dzierżawy.

W strukturze sprzedanych gruntów dominują - pod względem liczby zawartych umów - nieruchomości mniejsze obszarowo (tab. A. 7). Na ogólną liczbę 83,8 tys. umów sprzedaży zawartych do końca grudnia 1998 r. (bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami itp. a także grunty nierolne⁵), ponad połowę (43,3 tys. umów - 52%) stanowią umowy zawarte na zakup do 1 ha gruntów, a kolejne 30,0 tys. umów (36%) zawarto na zakup gruntów w przedziale od 1 do 10 ha. Na grunty o powierzchni od 10 do 100 ha zawarto 9,5 tys. umów (11%), a umów na sprzedaż nieruchomości o powierzchni przekraczającej 100 ha zawarto 953 (1%). Ogólna powierzchnia gruntów sprzedanych w grupach obszarowych do 100 ha wynosiła 358,4 tys. ha (51%), co w przeliczeniu na 1 umowę daje średnio 4,3 ha. Powierzchnia sprzedanych nieruchomości w grupach obszarowych powyżej 100 ha wynosiła 338,2 tys. ha - średnio 355 ha na 1 umowę.

Analiza zmian cen sprzedawanych przez Agencję gruntów wskazuje, że w kolejnych latach cena ta systematycznie wzrasta. W transakcjach zawartych w 1998 r. (tab. A. 8) przeciętna cena za 1 ha gruntów wynosiła 3 048 zł i była wyższa o 25% od przeciętnej ceny uzyskanej w transakcjach zawartych w 1997 r. (2 444 zł).

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 1998 r. najwyższe ceny uzyskiwano za działki do 1 ha (średnio 4 999 zł/ha), a także za nieruchomości o obszarach w granicach 10 - 100 ha (średnio 3 718 zł/ha). Szczególnie wysoki poziom cen uzyskiwano za działki położone w pobliżu lub na terenie aglomeracji miejskich. W 1998 r. najniższe - średnio - ceny (w granicach 1 – 1,5 tys. zł/ha) uzyskano w transakcjach na sprzedaż nieruchomości położonych w województwach: białkopodlaskim, biało-

⁵ Celem analizy jest obserwacja zmian cen i czynszów płaconych za grunty przez kontrahentów Agencji – nabywców i dzierżawców nieruchomości Zasobu WRSP. Z tego względu z analizy wyłączono transakcje, obejmujące grunty zabudowane lub o specyficznym charakterze (np. pod wodami), a także grunty nierolne. W rezultacie analizą objęto 96% gruntów sprzedanych i 94% gruntów wydzierżawionych.

stockim, chełmskim, krośnieńskim oraz tarnobrzeskim.

Nabywcami nieruchomości Zasobu są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Struktura udziału obu tych grup nabywców (tabela I i II) wskazuje, że osoby prawne stanowią mniej niż 3% ogółu nabywców oraz, że są one zainteresowane nieruchomościami większymi obszarowo. Do końca 1998 r. przeciętna powierzchnia nieruchomości sprzedanych osobom prawnym wyniosła 74 ha na 1 umowę, a w grupie osób fizycznych – około 6 ha na 1 umowę. W transakcjach dokonanych w 1998 r. powierzchnie te wyniosły odpowiednio: 68 ha i 7 ha na 1 umowę.

Przedmiotem sprzedaży były również m.in. obiekty rolno-przemysłowe, usługowe i handlowe, zespoły dworskie i pałacowo-parkowe, a także jeziora i stawy. Do końca 1998 r. Agencja sprzedała m.in. 172 gorzelnie, winiarnie i browary (20%), 157 suszarni zbóż i zielonek (17%), 124 mieszalnie pasz (17%). Sprzedano także 55 obiektów hotelowo-restauracyjnych (37%), 249 sklepów (60%), jak również 424 zespoły dworskie i pałacowo-parkowe (20%). Z przejętych 248 tys. ha jezior sprzedano 1,1 tys. ha, a z przejętych 39 tys. ha stawów sprzedano 3,0 tys. ha (tab. A. 17, A. 18).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami⁶ zarówno cudzoziemcy⁷ jak i spółki polskie z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego mogą nabyć lub wydzierżawić nieruchomości Zasobu, pod warunkiem uzyskania stosownego zezwolenia. Od początku działalności do końca 1998 r. **Agencja sprzedała cudzoziemcom 219 ha gruntów, tj. około 0,03% wszystkich gruntów sprzedanych z Zasobu**, na podstawie 27 zawartych umów. Najwięcej gruntów nabyli inwestorzy niemieccy, japońscy i holenderscy. W tym samym okresie spółki prawa handlowego z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego zakupiły od Agencji 22 tys. ha, tj. 3% sprzedanych gruntów.

⁶ Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców oraz ustawa z dnia 14 czerwca 1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym.

⁷ W rozumieniu ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, **cudzoziemcem** jest osoba fizyczna nie posiadająca obywatelstwa polskiego, osoba prawna mająca siedzibę za granicą lub osoba prawna mająca siedzibę na terytorium RP, kontrolowana bezpośrednio lub pośrednio przez te podmioty. W przypadku spółki prawa handlowego za kontrolowaną uważa się spółkę, w której osoby wymienione wyżej posiadają bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 50% kapitału zakładowego (jednolity tekst ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców - Dz.U. Nr 54 z 11 ma

**Sprzedaż nieruchomości z Zasobu WRSP cudzoziemcom
według kraju pochodzenia kapitału**

Kraj pochodzenia kapitału	Liczba zawartych umów		Powierzchnia sprzedana (w ha)	
	do 31.12.1998 r.	w 1998 r.	do 31.12.1998 r.	w 1998 r.
Belgia	2	-	8	-
Dania	3	1	4	2
Hiszpania	1	1	8	8
Holandia	7	1	22	5
Japonia	1	-	35	-
Niemcy	7	3	121	33
Szwecja	3	1	5	4
USA	3	-	16	-
Razem	27	7	219	52

2.2. Inne formy trwałego rozdysponowania mienia Skarbu Państwa

Na mocy ustawy z 19 października 1991 r. oraz innych ustaw, część gruntów została **przekazana nieodpłatnie** uprawnionym podmiotom (tab. A. 14). Od początku działalności do końca grudnia 1998 r. oddziały terenowe przekazały nieodpłatnie blisko **148 tys. ha** gruntów, z tego 38,2 tys. ha gruntów w 1998 r. Najwięcej gruntów Agencja przekazała nieodpłatnie Lasom Państwowym - 74,5 tys. ha, (w tym 14,9 tys. ha lasów, gruntów leśnych i zalesionych i 59,6 tys. ha gruntów pod zalesienie), osobom prawnym kościołów – 41,2 tys. ha oraz gminom – 11,6 tys. ha. Agencja przekazała także nieodpłatnie 1,6 tys. ha jezior i stawów, przejętych z byłych państwowych gospodarstw rybackich.

W **aporcie** do spółek prawa handlowego Agencja wniosła blisko 13 tys. ha gruntów, z tego do jednoosobowych spółek Agencji – 10 tys. ha i do spółek z udziałem Agencji (np. tworzących regionalne rynki hurtowe) - 3 tys. ha. Wraz z gruntami do spółek wniesiono obiekty rolno-przemysłowe, usługowe, mieszkania, obiekty zabytkowe itp. - m.in. 147 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, 155 obiektów socjalnych, kulturalnych i sportowych, 66 mieszalni pasz, 62 gorzelnie, winiarnie i browary, 41 suszarni zbóż i zielonek (tab. A. 18). Spółkom przekazano także 1 565 mieszkań.

Trwale rozdysponowanie nieruchomości z Zasobu WRSP (w tys. ha)

Wyszczególnienie	do 31.12.1998 r.	w 1998 r.	w 1997 r.	<u>1998</u> <u>1997</u>
sprzedano	728	147	149	99
nieodpłatnie przekazano	148	38	22	173
z tego: gminom	12	3	2	150
Lasom Państwowym	75	22	11	200
os. prawnym kościołów	41	8	6	133
innym	20	5	3	167
wniesiono aportami do spółek	13	4	0	x
z tego: do spółek Agencji	10	4	0	x
Razem rozdysponowano trwale	889	189	171	111

Ogółem w wyniku sprzedaży, nieodpłatnego przekazania, przekazania na własność w wyniku zamiany prawa wieczystego użytkowania na prawo własności (77 ha) oraz wniesienia gruntów aportami do spółek, do końca 1998 r. trwale rozdysponowano **889 tys. ha** gruntów, czyli ponad 19% powierzchni przejętej. W 1998 r. rozdysponowano w tym trybie 189 tys. ha, tj. o 11% więcej niż w 1997 r. Według stanu na 31 grudnia 1998 r. w Zasobie pozostawało **3 757 tys. ha.** (tab. A. 14).

2.3. Dzierżawa

W dotychczasowej działalności Agencji najszerszej stosowaną formą zagospodarowania przejętych nieruchomości była **dzierżawa**, która cieszyła się znacznie większym zainteresowaniem niż kupno, głównie z uwagi na mniejsze wymogi co do zaangażowania kapitału, który można było przeznaczyć na zakup innych (niż ziemia) środków produkcji. Praktyka pokazała, że forma dzierżawy stała się dla szerokiego kręgu rolników oraz innych podmiotów gospodarczych dogodnym i stosunkowo łatwo dostępnym sposobem użytkowania nieruchomości rolnych Skarbu Państwa.

Od początku działalności do końca 1998 r. Agencja postawiła do dyspozycji dzierżawców ponad 5,5 mln ha (w tym część gruntów więcej niż jednokrotnie), a wydzierżawiła **3 815 tys. ha**, podpisując prawie **212 tys.** umów. W roku 1998 zaoferowano

Tabela III

Powierzchnia gruntów wydierżawionych z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych
(w ha)

Wyszczególnienie	Do 31.12.1998			W tym w 1998		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	50 613	50 497	116	3 804	3 793	11
1,01 - 1,99	56 518	56 277	241	4 444	4 429	15
2,00 - 4,99	90 793	89 832	961	9 199	9 115	84
5,00 - 9,99	100 770	98 812	1 958	11 963	11 734	229
10,00 - 19,99	127 266	122 957	4 309	14 791	14 347	444
20,00 - 49,99	221 931	205 082	16 849	23 479	21 855	1 624
50,00 - 99,99	185 077	160 817	24 260	18 632	16 161	2 471
100,00 - 499,99	970 510	660 325	310 185	68 991	49 927	19 064
500,00 - 999,99	908 986	395 210	513 776	11 958	7 560	4 398
1000,00 i więcej	857 543	161 908	695 635	8 771	3 952	4 819
Razem	3 570 007	2 001 717	1 568 290	176 032	142 874	33 158
w tym do 99,99	832 968	784 274	48 694	86 312	81 434	4 878
100,00 i więcej	2 737 039	1 217 443	1 519 596	89 720	61 440	28 280
Pozostałe grunty*	244 673	X	X	5 471	X	X
Ogółem	3 814 680	X	X	181 503	X	X

* Grunty zabudowane lub o specyficznym charakterze, a także grunty nierolne

Tabela IV

Liczba umów zawartych na dzierżawę gruntów z Zasobu WRSP*
wg grup obszarowych

Wyszczególnienie	Do 31.12.1998			W tym w 1998		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	100 616	100 412	204	7 753	7 732	21
1,01 - 1,99	40 598	40 469	129	3 099	3 088	11
2,00 - 4,99	29 479	29 222	257	2 893	2 868	25
5,00 - 9,99	14 342	14 066	276	1 662	1 630	32
10,00 - 19,99	9 275	8 981	294	1 067	1 036	31
20,00 - 49,99	7 143	6 638	505	739	696	43
50,00 - 99,99	2 676	2 339	337	269	234	35
100,00 - 499,99	3 971	2 879	1 092	290	219	71
500,00 - 999,99	1 318	595	723	18	11	7
1000,00 i więcej	505	123	382	6	3	3
Razem	209 923	205 724	4 199	17 796	17 517	279
w tym do 99,99	204 129	202 127	2 002	17 482	17 284	198
100,00 i więcej	5 794	3 597	2 197	314	233	81

* Bez umów zawartych na dzierżawę gruntów zabudowanych lub o specyficznym charakterze, a także gruntów nierolnych

dzierżawcom nieruchomości o powierzchni ponad 360 tys. ha, z których wydzierżawiono 181,5 tys. ha. W wydzierżawionych w tym roku gruntach 145 tys. ha (80%) pochodziło ze zrestrukturyzowanych nieruchomości po byłych ppgr, a 27 tys. ha (15%) - z PFZ (tab. A. 9).

W strukturze wydzierżawionych gruntów (bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami itp. a także grunty nierolne⁸) dominują - pod względem liczby podpisanych umów - działki do 1 ha (48% umów) oraz nieruchomości o powierzchniach od 1 do 10 ha (40% umów). W grupie obszarowej od 10 do 100 ha zawarto 9% umów, a na nieruchomości przekraczające 100 ha - 3% umów (tab. A. 10). Ogólna powierzchnia gruntów wydzierżawionych w tych grupach obszarowych jest odwrotnie proporcjonalna do liczby zawartych umów. Grupa powyżej 100 ha, choć najmniej liczna, obejmuje 77% powierzchni wszystkich wydzierżawionych gruntów, a przeciętny obszar przypadający na 1 umowę wynosi 472 ha, podczas gdy dla dzierżaw nieruchomości o powierzchniach do 100 ha wynosi 4 ha.

Podobnie jak przy sprzedaży dzierżawcami nieruchomości są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Do końca 1998 r. osoby fizyczne wydzierżawiły 56% powierzchni, przy czym ta grupa kontrahentów Agencji preferuje mniejsze nieruchomości, w szczególności działki do 1 ha; działki takie wydzierżawiło 49% dzierżawców – osób fizycznych. Osoby prawne (w tym spółki pracowników oraz jednoosobowe spółki AWRSP) częściej dzierżawią nieruchomości duże, a dominującym przedziałem obszarowym - pod względem liczby zawartych umów - jest dla tej grupy dzierżawców przedział 100-500 ha (tabela III i IV).

W przeciwieństwie do rosnących nominalnych cen sprzedaży gruntów, **czynsze**, wyrażone w dt pszenicy, za grunty wydzierżawiane z Zasobu w kolejnych latach były względnie stabilne i oscylowały wokół poziomu 2 dt. Mimo pewnych

---

⁸ Por. przypis 5 na str. 9

wahań, powodowanych czynnikami koniunkturalnymi, a także wynikającymi z indywidualnych cech dzierżawionej nieruchomości (jakość gruntów, rozłóg, lokalizacja itp.) oraz mimo różnic w lokalnym popycie na dzierżawę, oferowany przez dzierżawców czynsz utrzymuje się na poziomie adekwatnym do faktycznych możliwości produkcyjnych tych nieruchomości. Również w umowach na dzierżawę zawieranych w 1998 r. średni czynsz za grunty wynosił równowartość 2 dt pszenicy, z tym że w grupie obszarowej dzierżaw do 1 ha i do 10 ha wynosił odpowiednio 1,7 dt i 1,5 dt pszenicy, a dla dzierżaw powyżej 100 ha – 2,1 dt pszenicy (tab. A. 11).

Równolegle z wydzierżawianiem nieruchomości z Zasobu ma miejsce proces „powrotów” nieruchomości z wcześniej zawartych umów. Wiąże się to przede wszystkim z wygasaniem terminów dzierżawy, określonych w umowach, ale także ze zjawiskiem rozwiązywania umów o dzierżawę. Do końca grudnia 1998 r. z dzierżaw „powróciło” 1 004 tys. ha, z tego 249 tys. ha - na skutek wygaśnięcia umowy i 456 tys. ha - na skutek rozwiązywania umowy, w tym 190 tys. ha - z winy dzierżawców. Powodem rozwiązywania umowy i odbierania nieruchomości dzierżawcom jest niewywiązywanie

Rozdysponowanie gruntów Zasobu WRSP poprzez dzierżawę

Wyszczególnienie	do 31.12.1998	1998	1997
- Zaoferowano do dzierżawy (tys. ha)	5 538	360	259
- Wydzierżawiono (tys. ha)	3 815	182	200
- „Wycofano” z dzierżawy (tys. ha)	1 004	262	238
w tym w wyniku: wygaśnięcia	249	30	36
rozwiązania	456	134	115
w tym:			
z winy dzierżawcy	190	61	38
- W dzierżawie (tys. ha) ^{*)}	2 810	x	x
- Liczba zawartych umów	211 717	17 993	22 216
- Liczba umów rozwiązanych	56 469	11 309	11 411
w tym w wyniku: wygaśnięcia	37 209	6 856	7 320
rozwiązania	19 260	4 453	4 091
w tym:			
z winy dzierżawcy	817	307	210

^{*)} stan na 31.12.1998 r.

się z warunków umowy - najczęściej nieregulowanie zobowiązań finansowych wobec Agencji lub brak dbałości o przekazany w dzierżawę majątek Skarbu Państwa. Grunty „odebrane” dzierżawcom z ich winy stanowią dotychczas 5% powierzchni wydzier-

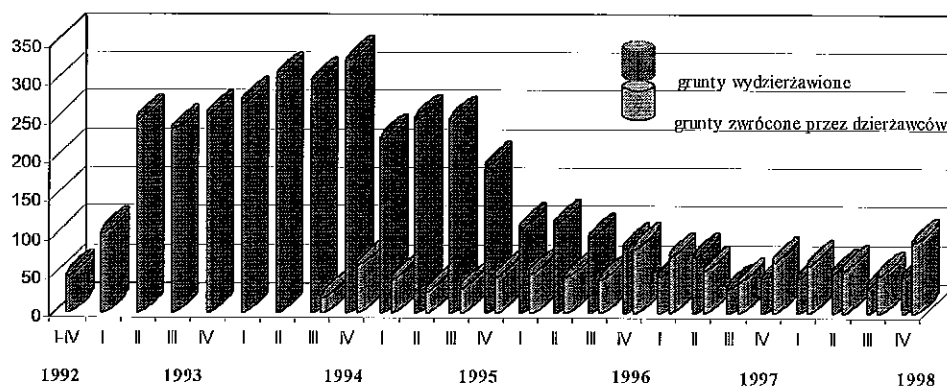

zawionej ogółem, natomiast liczba umów rozwiązanych z winy dzierżawców stanowi 0,39% liczby zawartych umów ogółem.

Kolejną przyczyną „powrotów” gruntów są **wyłączenia części nieruchomości z trwających dzierżaw**. Do końca 1998 r. „powróciło” w ten sposób do dalszego rozdysponowania 299 tys. ha, z czego 98 tys. ha w 1998 r. Znaczną część tych gruntów – 178 tys. ha wykupili sami dzierżawcy, korzystając z przysługującego im prawa pierwokupu, a 121 tys. ha wyłączono w celu przekazania innym użytkownikom. Wyłączanie części gruntów z istniejących umów, w celu przekazania innym użytkownikom, wiąże się ze stosowaną przez Agencję zasadą „otwartości Zasobu” i reagowaniem na ujawniające się stopniowo zainteresowanie rolników dzierżawą i nabywaniem gruntów Skarbu Państwa. Aby sprostać oczekiwaniom rolników Agencja „odzyskuje” pewną ilość już wydzierżawionych gruntów poprzez zamieszczanie w umowach o dzierżawę relatywnie dużych nieruchomości klauzuli, umożliwiającej wyłączenie z trwającej dzierżawy do 20% obszaru gruntów, z przeznaczeniem dla

Dzierżawa gruntów Zasobu WRSP
wg kwartałów

tys. ha

innych użytkowników. Do końca grudnia 1998 r. Agencja zawarła takie klauzule w 3,6 tys. umów, potencjalnie pozwalających na wyłączenie ponad 200 tys. ha; dotychczas w tym trybie wyłączono z dzierżawy 85 tys. ha.

Relatywnie niewielką grupę dzierżawców nieruchomości Zasobu stanowią spółki z udziałem kapitału zagranicznego⁹. Do końca grudnia 1998 r. oddziały terenowe Agencji wydierżawiły takim spółkom 219 tys. ha gruntów na podstawie 555 zawartych umów, w tym 115 tys. ha, na podstawie 289 umów - spółkom z większościowym udziałem kapitału zagranicznego.

Dzierżawa nieruchomości z Zasobu WRSP

spółkom z większościowym udziałem kapitału zagranicznego

według kraju pochodzenia kapitału

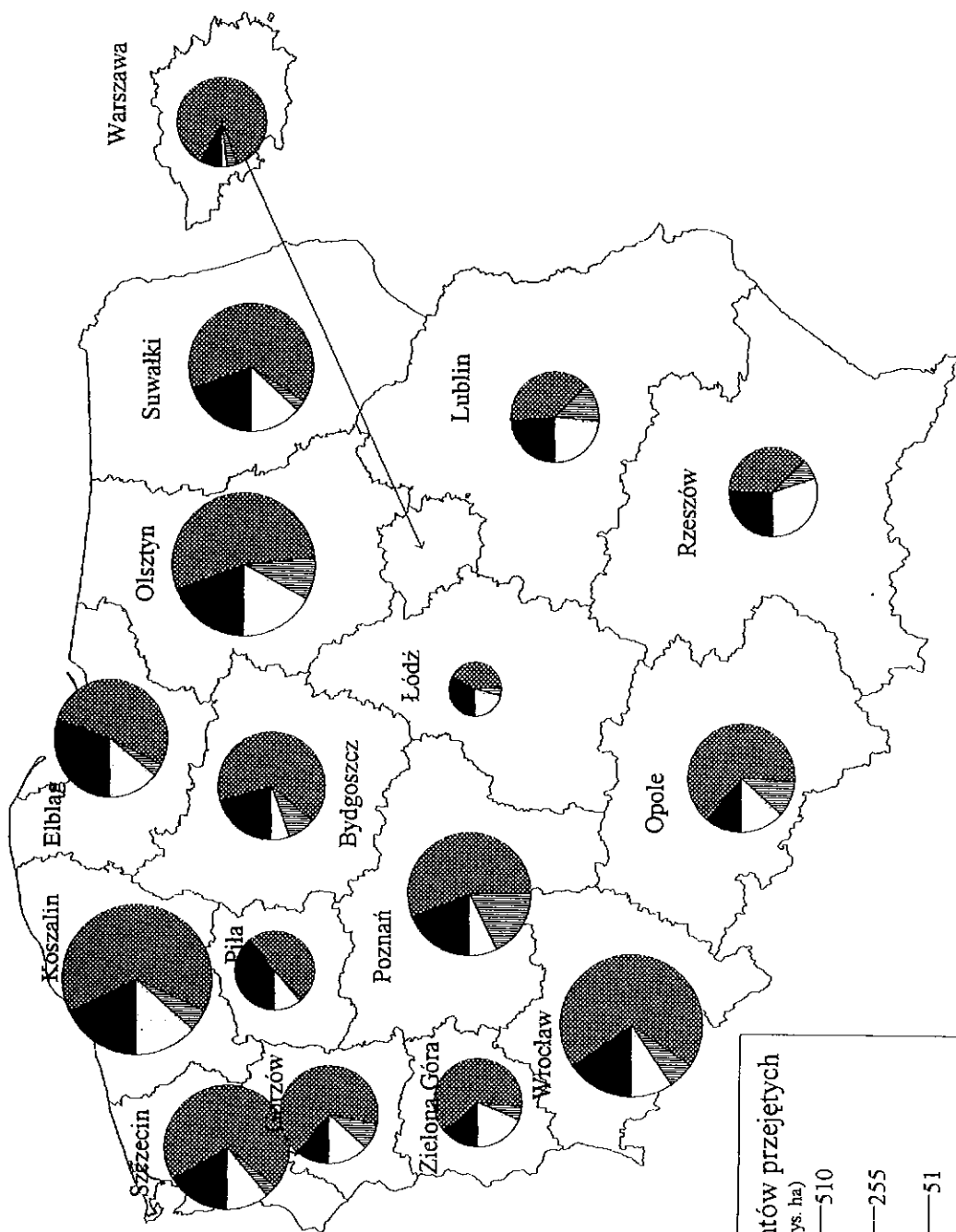
Kraj pochodzenia kapitału	Liczba zawartych umów	Powierzchnia wydzierżawiona (w tys. ha)	Liczba umów	Powierzchnia w dzierżawie (w tys. ha)
	do 31.12.1998 r.		stan na 31.12.1998 r.	
Austria	2	721	2	709
Belgia	2	1 430	1	920
Brazylia	8	113	5	99
Dania	25	15 027	23	14 099
Francja	16	2 767	13	2 636
Holandia	90	27 712	83	25 565
Irlandia	1	1 222	1	1 222
Niemcy	104	35 974	82	28 923
Norwegia	1	4 514	1	4 262
Szwecja	8	8 127	5	6 395
USA	1	31	1	31
W. Brytania	27	15 187	25	14 501
Włochy	4	1 736	2	1 669
Razem	289	114 561	244	101 031

Z uwagi na wygaśnięcia umów dzierżawy, rozwiązanie umów oraz wyłączenie części gruntów z umów trwających, na koniec grudnia 1998 r. spółki z większościowym udziałem kapitału zagranicznego posiadały w dzierżawie 101 tys. ha (244 umowy), a spółki z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego - 74 tys. ha (186 umów).

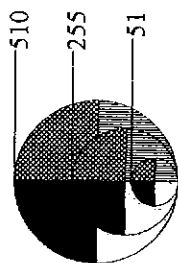
Wśród dzierżawców nieruchomości Skarbu Państwa znaczącą grupę stanowią spółki utworzone przez byłych pracowników ppgr. Według stanu na 31 grudnia 1998 r.

⁹ Por przypis 6 i 7 na str. 10

Wg stanu na 31.12.1998 r.

Zagospodarowanie gruntów przejętych
do Zasobu WRSP (tys. ha)

- sprzedane, nieodpłatnie przekazane
- ▨ w dzierżawie
- ▤ w administrowaniu, zarządzie
- do rozdysponowania

718 takich spółek dzierżawiło nieruchomości o powierzchni 527 tys. ha na podstawie 800 umów; w tej liczbie 172 umowy, obejmujące powierzchnię 128 tys. ha, zawarte zostały ze spółkami pracowników z udziałem osób nie będących pracownikami ppgr (przeważnie, celem włączania do spółek osób „zewnątrznych” jest pozyskanie dopływu kapitału obrotowego).

W procesie wydzierżawiania przez Agencję gruntów Zasobu w latach 1992-98 można wyróżnić dwa okresy. Do końca 1994 r. następował systematyczny wzrost powierzchni wydzierżawianej, przy stosunkowo małej skali „powrotów” gruntów z dzierżawy. Od roku 1995 przyrost wydzierżawianej powierzchni zmniejszał się, a równocześnie nasiliło się zjawisko „powrotu” gruntów z wcześniejszych dzierżaw. Również w 1998 r. z dzierżaw „powróciła” powierzchnia większa (262 tys. ha), niż została wydzierżawiona (182 tys. ha). Nieruchomości te są przez Agencję rozdysponowywane ponownie, w tym również – jak już wspomniano wyżej – sprzedawane dotychczasowym lub nowym użytkownikom.

Z uwagi na wyczerpywanie się nieruchomości, które pozostały do rozdysponowania, a nadających się do wykorzystania na cele rolnicze, w kolejnych latach gruntami wydzierżawianymi będą przede wszystkim grunty, które „powracają” od dzierżawców.

Według stanu na koniec grudnia 1998 r. w dzierżawie znajdowały się nieruchomości Zasobu o powierzchni **2 810 tys. ha** (tab. A. 14), o 79 tys. ha mniej, niż wynosiła powierzchnia dzierżawiona na koniec grudnia 1997 r.

Poza gruntami i zorganizowanymi gospodarstwami w dzierżawie znajdowało się 199 tys. ha jezior i 19 tys. ha stawów przejętych z byłych państwowych gospodarstw rybackich (tab. A. 17), a także liczne obiekty rolno-przemysłowe, usługowe, handlowe i obiekty zabytkowe, w tym m.in. 1 219 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, 558 gorzelni, winiarni i browarów, 575 suszarni zbóż i zielonek, 436 mieszalni pasz, 145 masarni i rzeźni, 139 obiektów socjalnych, kulturalnych i sportowych oraz ponad 200 innych obiektów.

Analiza struktury **nieruchomości będących w dzierżawie** (bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami itp. a także grunty nierolne¹⁰) wskazuje, że na koniec grudnia 1998 r. blisko połowa umów (48%) dotyczyła nieruchomości o powierzchni do 1 ha, a niecałe 3% umów dotyczyło nieruchomości przekraczających 100 ha.

Wyszczególnienie	Wydzierżawiono do 31.12.1998 r.		Wygasło lub rozwiązano* do 31.12.1998 r.		Stan na 31.12.1998 r.	
	liczba umów	powierzchnia	liczba umów	powierzchnia	liczba umów	powierzchnia
do 1,00 ha	100 616	50 613	27 883	9 585	72 733	41 028
1,01-1,99 ha	40 598	56 518	9 581	11 678	31 017	44 840
2,00-4,99 ha	29 479	90 793	7 887	21 291	21 592	69 502
5,00-9,99 ha	14 342	100 770	4 306	29 426	10 036	71 344
10,00-19,99 ha	9 275	127 266	2 651	35 158	6 624	92 108
20,00-49,99 ha	7 143	221 931	1 738	54 649	5 405	167 282
50,00-99,99 ha	2 676	185 077	624	44 700	2 052	140 377
100,00-499,99 ha	3 971	970 510	1 075	270 514	2 896	699 996
500,00-999,99 ha	1 318	908 986	355	254 614	963	654 372
1000,00 i więcej ha	505	857 543	150	205 233	355	652 310
Razem	209 923	3 570 007	56 250	936 848	153 673	2 633 159

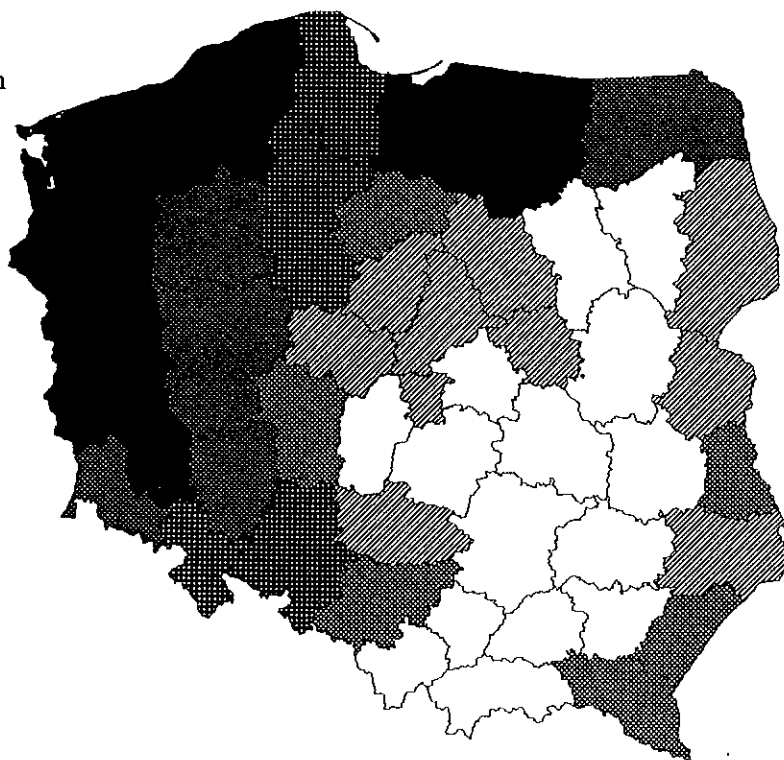
* Łącznie z gruntami wyłączonymi z dzierżawy.

Największa liczba umów o dzierżawę wygasła, lub została rozwiązana w grupach obszarowych do 10 ha (88% wszystkich umów wygasłych lub rozwiązanych i 24% wszystkich umów zawartych), ale umowy takie były zawierane przeważnie na krótki okres – nawet do 1 roku. Umowy te dotyczyły jednak tylko 8% powierzchni, która „powróciła” do dyspozycji Agencji. Największe powierzchnie gruntów „wróciły” z grup obszarowych powyżej 100 ha – ogółem 78% „zwróconej” powierzchni (razem z gruntami „wycofanymi” z trwających umów).

Agencja sprzedaje i wydzierżawia nieruchomości Zasobu osobom fizycznym i prawnym niezależnie od tego, czy służą one powiększeniu dotychczasowych gospo-

¹⁰ Por. przypis 5 na str. 9

Udział ppgr
w użytkach rolnych
ogółem (w %)
rok 1990

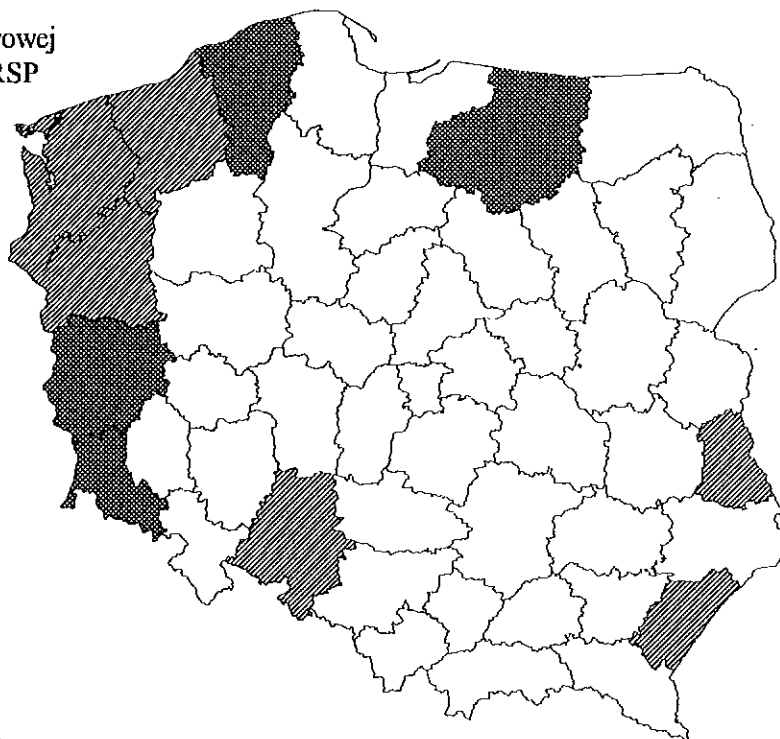

Udział w %

- powyżej 40
- 30 do 40
- 20 do 30
- 10 do 20
- 5 do 10
- 0 do 5

Źródło: "Rolnictwo i gospodarka żywnościowa 1986-1990". GUS, Warszawa 1992 (tab. 7(81))

Udział własności państwowej
użytkowanej przez AWRSP
w użytkach rolnych
ogółem (w %)
rok 1998

Udział w %

- powyżej 40
- 30 do 40
- 20 do 30
- 10 do 20
- 5 do 10
- 0 do 5

Źródło: "Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów
i pogłowie zwierząt gospodarskich w 1998" (tab. 3,9)

darstw rolnych, czy też na nich będą utworzone nowe gospodarstwa. Można jednakże z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że nieruchomości do 100 ha, najczęściej bez „infrastruktury produkcyjnej”, **służą przede wszystkim powiększeniu skali już istniejących gospodarstw**. Można zatem szacować, że w tej grupie obszarowej (a zatem w tej grupie użytkowników – nabywców i dzierżawców) na koniec 1998 r. znajdowało się około 986 tys. ha gruntów z Zasobu, zakupionych i wydzierżawionych na podstawie ponad 232 tys. umów (przeciętnie - około 4,25 ha na 1 umowę).

W grupach obszarowych powyżej 100 ha nabywcy i dzierżawcy nieruchomości Zasobu użytkowali na koniec grudnia 1998 r. 2 344 tys. ha (w tym jednoosobowe spółki Agencji i spółki pracowników - 780 tys. ha), na podstawie 5,2 tys. umów (przeciętnie – około 453 ha na 1 umowę).

2.4. Program osadnictwa rolniczego

W I kwartale 1996 r. uruchomiony został „*Program osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa*”. Agencja aktywnie uczestniczy w tym programie, przede wszystkim poprzez przygotowanie odpowiednich nieruchomości rolnych z Zasobu, na których możliwe jest zorganizowanie gospodarstw osadniczych.

Program osadnictwa rolniczego na gruntach rolnych Skarbu Państwa jest realizowany przede wszystkim w regionach Polski o przewadze podaży ziemi nad popytem. Dotychczasowe tempo wdrażania tego programu było bardzo wolne, m.in. z uwagi na zbyt małą, instytucjonalną pomoc osadnikom w zakresie finansowym i organizacyjnym. W 1998 r. zmienione zostały założenia i niektóre warunki uczestnictwa w programie, a także określono jego skalę na ca 50-60 tys. ha (wcześniej zakładano 210 tys. ha).

Nieruchomości objęte programem były oferowane do wydzierżawienia na warunkach określonych w ustawie o *gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa* oraz przyjętym przez resort rolnictwa i gospodarki żywnościowej programie osadnictwa rolniczego. Dla osób spełniających warunki określone dla osadników

utworzone zostały możliwości kredytowe z dopłatami do oprocentowania ze środków Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, z przeznaczeniem na finansowanie nakładów inwestycyjnych, związanych z urządzeniem gospodarstwa rolnego na gruntach Skarbu Państwa, a także udostępnione zostały preferencyjne kredyty obrotowe na zakup środków do produkcji rolnej.

Realizacja programu osadnictwa rolniczego

- stan na 31.12.1998 r.¹¹ -

Oddział Terenowy	Zgłoszono do programu		Wydzierżawiono	
	gospodarstwa	obszar - ha	gospodarstwa	obszar - ha
Warszawa	6	1 030	4	767
Bydgoszcz	1	146	1	146
Elbląg	9	1 651	7	1 444
Gorzów Wlkp.	7	1 084	7	1 084
Koszalin	6	1 323	4	1 162
Lublin	-	-	-	-
Łódź	-	-	-	-
Olsztyn	27	4 001	25	3 879
Opole	2	469	-	-
Piła	6	418	1	37
Poznań	2	282	-	-
Rzeszów	3	625	2	569
Suwałki	20	2 913	13	2 149
Szczecin	16	3 333	11	2 253
Wrocław	4	1 041	1	403
Zielona Góra	15	2 850	15	2 850
Razem OT	124	21 166	91	16 743

Do końca grudnia 1998 r. oddziały terenowe Agencji wydzieliły na cele osadnictwa 124 gospodarstwa o łącznej powierzchni 21,2 tys. ha. Ogółem wydzierżawiono 91 gospodarstw o powierzchni 16,7 tys. ha. Według stanu na 31 grudnia 1998 r. do rozdysponowania pozostawały 33 gospodarstwa o powierzchni 4,4 tys. ha.

Zmiana zasad i warunków uczestniczenia w programie osadnictwa okazała się na tyle korzystna, że spowodowała wzrost zainteresowania statusem osadnika rów-

¹¹ Bez gospodarstw wycofanych z programu w celu innego rozdysponowania (np. sprzedaż) oraz gospodarstw odebranych z dzierżawy. Do końca 1998 r. oddziały wycofały z programu 33 gospodarstwa o łącznej powierzchni 5,1 tys. ha.

niez przez dzierżawców, którzy wydzierżawili nieruchomości Zasobu w „zwykłym” trybie. Z uwagi na niską opłacalność produkcji rolniczej i brak własnych środków finansowych, szczególnie atrakcyjna okazała się dla tych dzierżawców możliwość skorzystania z kredytów inwestycyjnych i obrotowych z dopłatą do ich oprocentowania.

Równocześnie jednak część dzierżawców-osadników nie wywiązuje się z warunków umów zawartych z Agencją; w takich sytuacjach Agencja odbiera przekazane w dzierżawę nieruchomości. Do końca 1998 r. odebrano dzierżawcom-osadnikom 9 gospodarstw o powierzchni 2,5 tys. ha, w tym w 1998 r. – 6 gospodarstw o powierzchni 1,8 tys. ha.

3. Inne zagadnienia związane z zagospodarowaniem mienia Zasobu

3.1. W gospodarstwach Skarbu Państwa prowadzących działalność hodowlaną,¹² którą Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej uznał za szczególnie ważną dla postępu biologicznego w całym rolnictwie oraz w tych gospodarstwach, które charakteryzowały się dużym i trudno podzielonym majątkiem (gdzie podział mógłby prowadzić do spadku efektywności ekonomicznej), tworzone były **jednoosobowe spółki** Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Do końca grudnia 1998 r. Agencja utworzyła 148 takich spółek, w tym 104 spółki specjalizujące się w hodowli roślin (38) lub zwierząt (66) oraz 3 spółki związane z trenowaniem koni¹³. Pozostałe (tzw. „komercyjne”) spółki Agencji (41) zajmowały się działalnością rolniczą, w zakresie przetwórstwa rolnego, handlu i usług.

Jednoosobowe spółki Agencji, podobnie jak inne mienie Zasobu podlegają restrukturyzacji i prywatyzacji. W wyniku tego większość spółek będzie prywatyzowana na drodze tzw. *prywatyzacji kapitałowej*, z tym, że w stosunku do spółek prowadzących

¹² Zagadnienia wyników hodowli w jednoosobowych spółkach Agencji są omawiane w zał. 1 do „Raportu...”

¹³ Były to: Tory Wyścigów Konnych (w Warszawie), Centrum Wyszkożenia Jeździeckiego - Hipodrom Wola (w Poznaniu) i Hipodrom Sopot (w Sopocie).

działalność hodowlaną zakres i tempo tej prywatyzacji warunkują programy rozwoju hodowli roślin i zwierząt do 2000 roku zatwierdzone przez Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Spółki o szczególnym, „strategicznym” znaczeniu dla polskiej hodowli objęte są resortowym programem hodowlanym, częściowo finansowanym z budżetu i podlegają ograniczeniom (co do stawianych warunków) w zakresie prywatyzacji kapitałowej.

W odniesieniu do pozostałych spółek hodowlanych (roślinnych i zwierzęcych), nie mających strategicznego znaczenia dla polskiego rolnictwa oraz innych jednoosobowych spółek w latach 1997-98 Agencja uruchomiła procedury związane z prywatyzacją (kapitałową). W wyniku sprzedaży lub zmiany struktury własności udziałów, a także konsolidacji tych udziałów (połączenia spółek), wg stanu na koniec 1998 r. Agencja wykonywała prawo własności w stosunku do 100% udziałów w 129 spółkach, w których kapitał zakładowy, a tym samym wartość nominalna udziałów Agencji wynosiły 777,4 mln zł. Niezależnie od nieruchomości wniesionych aportem (9,7 tys. ha) spółki te dzierżawiły od Agencji 253,3 tys. ha gruntów¹⁴.

3.2. W procesie restrukturyzacji gospodarstw Skarbu Państwa część nieruchomości Zasobu (głównie w postaci zorganizowanych gospodarstw rolnych, przetwórczych lub usługowych) została przekazana w **administrowanie**, w ramach którego zarządzający działa w imieniu i na rachunek Agencji. W administrowanie przekazano również niezagospodarowane nieruchomości, pozostałe po likwidacji tymczasowych zarządów, część innych nieruchomości dotychczas nierozdysponowanych, jak też przekazuje się część nieruchomości „powracających” z innych form użytkowania (np. z dzierżawy).

Gospodarstwa w administrowaniu podlegają dalszym przekształceniom, m.in. z uwagi na pojawiające się możliwości innego sposobu rozdysponowania mienia, w szczególności w drodze sprzedaży lub dzierżawy. W 1998 r. zlikwidowano 72 gospodarstwa w administrowaniu, w tym 43 gospodarstwa „produkcyjne”, działające na podstawie art. 25 ustawy i 29 administracji mieszkań i infrastruktury mieszkaniowej oraz nadzoru i zagospodarowania nieruchomości Zasobu. Równocześnie w 1998 r. powołano

¹⁴ Dzierżawiona przez jednoosobowe spółki Agencji powierzchnia jest wykazywana w ogólnej powierzchni dzierżaw z Zasobu

4 „produkcyjne” gospodarstwa Skarbu Państwa w administrowaniu oraz utworzono 7 jednostek w celu administrowania mieszkaniami i innym mieniem Zasobu oraz ich zagospodarowania (rozdysonowania).

Według stanu na 31 grudnia 1998 r. działalność prowadziło 289 gospodarstw w administrowaniu, w tym 129 prowadzących działalność produkcyjną na nieruchomościach o powierzchni 208 tys. ha, a 160 pozostałych gospodarstw w administrowaniu dysponowało powierzchnią 265 tys. ha.

W gospodarstwach SP w administrowaniu, poza gruntami, znajdują się także obiekty rolno-przemysłowe, usługowe oraz zabytki. Na koniec grudnia 1998 r. w gospodarstwach tych znajdowało się m.in. 249 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, 104 suszarnie zbóż i zielonek, 67 mieszalni pasz, 48 obiektów socjalnych, kulturalnych i sportowych, a także blisko 150 innych obiektów produkcyjnych, handlowych i usługowych (tab. A. 18).

3.3. Innymi formami użytkowania mienia Skarbu Państwa są: **zarząd i wieczyste użytkowanie** (tab. A.14). Do końca 1998 r. przekazano do Zasobu nieruchomości Skarbu Państwa znajdujące się w zarządzie i wieczystym użytkowaniu o powierzchni 148 tys. ha. Równocześnie zarządcy i użytkownicy wieczystości zrzekli się tych form użytkowania w odniesieniu do 26 tys. ha. Na koniec grudnia 1998 r. w zarządzie i wieczystym użytkowaniu pozostawały nieruchomości o powierzchni 122 tys. ha, z tego 61 tys. ha w wieczystym użytkowaniu i również 61 tys. ha w zarządzie osób prawnych i jednostek nie posiadających osobowości prawnej.

3.4. Jednym z istotnych problemów Agencji są przejęte po zlikwidowanych ppgr **obiekty ujemnie oddziałujące na środowisko**. Pomimo znacznych nakładów, jakie Agencja sukcesywnie ponosi na likwidację istniejących w Zasobie źródeł zagrożeń dla środowiska, nadal część tych obiektów nie spełnia wymaganych norm.

Realizacja przez Agencję przepisów o ochronie i kształtowaniu środowiska wymagała ustalenia ilości i stanu przejętych obiektów, jak również rozpoznania roz-

miaru ewentualnych zagrożeń. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji ustalono, że wg stanu na 31 marca 1995 r. w Zasobie znajdowało się 3 887 obiektów (łącznie z obiektami wydzierżawionymi), których działalność naruszała obowiązujące normy ochrony środowiska. Stwierdzono, że głównymi czynnikami ujemnie oddziałującymi na środowisko są:

- wadliwa gospodarka ściekowa;
- niewłaściwa gospodarka gnojowicą;
- niesprawne oczyszczalnie ścieków lub ich brak;
- niesprawnie funkcjonujące kotłownie, itp.

Dotychczasowe działania Agencji, zmierzające do sukcesywnego eliminowania ujawnionych zagrożeń oraz zagospodarowania obiektów ujemnie oddziałujących na środowisko obejmowały, między innymi:

- ścisłą współpracę ze służbami ochrony środowiska;
- rezygnację z produkcyjnego wykorzystania lub zmianę sposobu wykorzystania obiektów;
- podejmowanie zadań inwestycyjnych;
- zinwentaryzowanie oraz zabezpieczenie składowisk przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach;
- uzyskiwanie lub aktualizację pozwoleń wodno-prawnych dla ferm hodowlanych;
- przeprowadzanie szkoleń dzierżawców, administratorów, tymczasowych zarządców i innych użytkowników nieruchomości Zasobu w zakresie problematyki ochrony środowiska;
- przekazywanie zmodernizowanych oczyszczalni ścieków i kotłowni osiedlowych spółdzielniom mieszkaniowym, gminom, itp.

W wyniku podjętych działań doprowadzono do wyraźnego zmniejszenia ilości obiektów ujemnie oddziałujących na środowisko. Do końca grudnia 1998 r. ich liczba uległa zmniejszeniu do 1 810, tj. do 47% stanu wyjściowego. Obiekty ujemnie od-

działające na środowisko występują przede wszystkim w osiedlach mieszkaniowych i w zakładach rolno-przemysłowych (tab. A. 19). Na koniec grudnia 1998 r. 570 osiedli mieszkaniowych, zakładów rolno-przemysłowych i przemysłowych ferm produkcji zwierzęcej wymagało budowy oczyszczalni ścieków, a 475 oczyszczalni ścieków i 552 lokalne kotłownie powinny być zmodernizowane. Lokalnie występują problemy z utylizacją przeterminowanych środków ochrony roślin, bądź opakowań po tych środkach, które są zmagazynowane w dawnych pomieszczeniach gospodarczych lub w tzw. „mogilnikach”. W Zasobie znajduje się 10 takich mogilników.

W 1998 r. nakłady finansowe ze strony Agencji na realizację zadań inwestycyjnych i modernizacyjnych obiektów ujemnie oddziałujących na środowisko wyniosły 102 456,3 tys. zł, w tym 54 969,5 tys. zł stanowiły środki własne oddziałów terenowych AWRSP. W stosunku do stanu z 1997 r. nakłady te wzrosły dwukrotnie (202,8%). Równocześnie bardzo znacząco zmniejszyły się kary za przekraczanie norm ochrony środowiska – z 2,4 mln zł w 1997 r. do 0,7 mln zł w roku 1998.

3.5. Wraz z innymi nieruchomościami Agencja przejęła protokółarnie do Zasobu **118 tys. ha nieużytków i 405 tys. ha odlogów i ugorów**. W wyniku restrukturyzacji i prywatyzacji przejętego mienia część odlogów i ugorów, a także nieużytków rozdysponowano i zagospodarowano w różnych formach. Według stanu na koniec grudnia 1998 r. do rozdysponowania pozostawało 26 tys. ha nieużytków i 225 tys. ha odlogów oraz 78 tys. ha innych gruntów (w tym m.in. skażonych chemicznie, o nieuregulowanych stosunkach wodnych itp.), których rolnicze wykorzystanie jest niemożliwe lub nieopłacalne. Szacuje się, że z ogólnej powierzchni gruntów pozostających w Zasobie do rozdysponowania (617 tys. ha) rolniczo może być zagospodarowane około 338 tys. ha (tab. A. 15). Część gruntów będzie przeznaczana na cele nierolnicze - np. pod zalesienia i zadrzewienia, pod budownictwo, usługi, cele związane z rekreacją i ochroną przyrody itp. Szacuje się też, że z uwagi na strukturę gruntów pozostających aktualnie do rozdysponowania około 180 tys. ha przewiduje się do odlogowania (grunty rolne) lub nie nadaje się do zagospodarowania (skarpy, uskoki, grunty zalewowe itp.).

Jednym z warunków racjonalnego zagospodarowania części gruntów o silnie rozdrobnionej strukturze jest przeprowadzenia prac scaleniowych. Agencja, w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, inicjowała działania zmierzające do zintensyfikowania przez rządową administrację ogólną prac scaleniowo-wymiennych. Należy jednak podkreślić, że są to prace czasochłonne i w skali całego kraju obejmuje się nimi rocznie kilka do kilkunastu tys. ha gruntów.

Agencja podejmuje działania na rzecz prowadzenia prac scaleniowo-wymiennych, gdyż mogą się one przyczynić w szczególności do:

- racjonalnego zagospodarowania gruntów pozostających jeszcze w Zasobie;
- utworzenia zwartych kompleksów gruntów o niskich klasach bonitacyjnych, w celu przekazania na rzecz Lasów Państwowych do zalesiania;
- kompleksowego kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej (w tym np. na terenach, przez które będą przebiegały pasy drogowe autostrad).

Mając to na uwadze Prezes Agencji zobowiązał dyrektorów oddziałów terenowych do aktywnego występowania do właściwych organów rządowej administracji ogólnej o:

- podejmowanie prac scaleniowych z urzędu, jeżeli grunty Zasobu stanowią co najmniej 10% obszaru, który należałoby objąć scaleniem;
- wszczęcie postępowania scaleniowego w pozostałych przypadkach,
- wszczęcia postępowania wymiennego na zgodny wniosek zainteresowanych osób jeżeli zachodzi potrzeba racjonalnego ukształtowania rozłogów.¹⁵

W związku z tym, że w Zasobie pozostaje do zagospodarowania znaczny obszar gruntów rozdrobnionych i rozproszonych przestrzennie (przede wszystkim przejętych z PFZ oraz od rolników w zamian za świadczenia emerytalno-rentowe), w rezultacie prac scaleniowych Agencja będzie mogła oferować nieruchomości większe i o bardziej prawidłowym rozłogu.

---

¹⁵ W myśl przepisów ustawy z 26 marca 1982 r. o *scalaniu i wymianie gruntów* (Dz.U. Nr 58, poz. 349, ze zm).

Do 31 grudnia 1998 r. oddziały terenowe Agencji złożyły do właściwych urzędów rejonowych:

- 226 wniosków o wszczęcie postępowania scaleniowego, obejmujące 50 629 ha i 62 405 działek;
- 776 wniosków o wszczęcie postępowania wymiennego, obejmującego 4 913 ha i 3 716 działek.

Do końca grudnia 1998 r. zrealizowano 91 wniosków o przeprowadzenie prac scaleniowych (40% wniosków złożonych), obejmujących 6 110 ha gruntów, znajdujących się na 4 969 działkach oraz 581 wniosków o przeprowadzenie wymiany gruntów (75% wniosków złożonych), obejmujących obszar 3 204 ha, znajdujących się na 1 979 działkach.

3.6. Przekazywanie nieruchomości na rzecz Lasów Państwowych odbywa się z uwzględnieniem przepisów ustawy o lasach oraz z uwzględnieniem „Krajowego programu zwiększania lesistości”. Lasy przejęte do Zasobu, po ich geodezyjnym wydzieleniu, Agencja przekazuje nieodpłatnie Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu - Lasy Państwowe. Również inne grunty wchodzące w skład Zasobu mogą być przekazane nieodpłatnie Lasom Państwowym - do zalesienia. Przekazanie gruntów wydzielonych geodezyjnie, przeznaczonych do zalesiania w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, następuje na wniosek Agencji, w drodze decyzji rejonowego organu rządowej administracji ogólnej. Pozostałe grunty, nadające się do zalesienia, Agencja może także przekazać nieodpłatnie Lasom Państwowym w drodze umowy. Na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Prezesem AWRSP a Dyrektorem Generalnym LP¹⁶, przyjęto że Lasy Państwowe do 2000 r. przejmą z Zasobu 100 tys. ha gruntów w celu zalesienia.

---

¹⁶ Porozumienie z 14 listopada 1995 r, zaktualizowane 27 lutego 1998 r.

Do końca grudnia 1998 r. Agencja przekazała Lasom Państwowym 15 tys. ha lasów. Proces przejmowania przez Lasy Państwowe lasów znajdujących się w Zasobie należy ocenić jako dość powolny; wynikało to w pewnej mierze z oczekiwania na kolejną nowelizację ustawy *o lasach*, zmierzającą do uproszczenia procedur nieodpłatnego przekazywania na rzecz Lasów Państwowych lasów i gruntów do zalesiania w takich kompleksach, na których możliwe byłoby prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej.

Poza tym Agencja zaoferowała Lasom Państwowym do przejęcia około 147 tys. ha gruntów do zalesienia. Z zaoferowanej powierzchni objęto przeglądem 116 tys. ha, z czego zakwalifikowano do przejęcia przez Lasy Państwowe 94 tys. ha. W stosunku do 61 tys. ha tych gruntów (65%) Agencja skierowała 1 155 wniosków do urzędów rejonowych o ich przekazanie Lasom Państwowym. Do końca grudnia 1998 r. faktycznie zostało przekazane Lasom Państwowym blisko 60 tys. ha gruntów, z tego 43 tys. ha – w drodze decyzji właściwych urzędów rejonowych oraz ponad 16 tys. ha – w drodze umowy.

3.7. Obowiązkiem Agencji jest **sprawowanie nadzoru właścicielskiego** nad mieniem Skarbu Państwa pozostającym w Zasobie. Agencja wykonuje ten obowiązek poprzez komórki organizacyjne oddziałów terenowych, a w przypadkach, które wymagają wiedzy specjalistycznej - we współpracy z odpowiednimi służbami (np. służbami ochrony środowiska, konserwatorami zabytków itp.). Funkcje związane z nadzorem właścicielskim realizowane są w stosunku do wszystkich użytkowników mienia Zasobu - gospodarstw Skarbu Państwa, dzierżawców, spółek Agencji, podmiotów, którym przekazano nieruchomości w zarząd itp.

Z uwagi na wielość użytkowników mienia Zasobu zakres stosowanych form i metod nadzoru właścicielskiego jest szeroki. W stosunku do jednostek gospodarczych Agencji nadzorowi podlega mienie Skarbu Państwa, zarówno co do stanu, jak też sposobu i zakresu postępowania z nim w procesie gospodarowania (np. rozdysponowania). Ważnym narzędziem kontroli wykorzystywanym przez wszystkie komórki organizacyjne Agencji jest ewidencja i sprawozdawczość wewnętrzna (rzeczowa i

finansowa), a także sprawozdawczość statystyki publicznej. Niezależnie od analizy dokumentów pracownicy oddziałów terenowych Agencji dokonują w jednostkach gospodarczych wizytacji kontrolnych i na ich podstawie formułują wnioski do realizacji, zarówno przez te jednostki jak i oddziały terenowe Agencji.

W spółkach Agencji funkcje nadzorczo-kontrolne spełniają rady nadzorcze oraz zgromadzenie wspólników. Określone w regulaminie pracy rad nadzorczych zakresy kompetencyjne pozwalają na bieżącą i okresową kontrolę wszystkich istotnych dziedzin działania spółek.

Najliczniejszą grupą użytkowników mienia Zasobu są dzierżawcy. W zawartych umowach dzierżawy zostały określone warunki dotyczące użytkowania mienia Skarbu Państwa, których wykonywanie Agencja monitoruje, także poprzez okresowe kontrole w gospodarstwach dzierżawców. Kontrolami obejmuje się zwłaszcza realizację tych umów, w przypadku których pojawiają się sygnały o niewłaściwym gospodarowaniu; pozwala to Agencji podjąć we właściwym czasie stosowne działania interwencyjne - od sformułowania zaleceń pokontrolnych, do rozwiązania umowy włącznie.

W 1998 r. pracownicy Agencji przeprowadzili 4 130 kontroli¹⁷, w tym 510 ponownych, sprawdzających realizację zaleceń pokontrolnych. Przeprowadzone czynności kontrolne objęły 3 620 jednostek, w tym :

- 3 101 dzierżawców nieruchomości Zasobu,
- 74 gospodarstwa rolne SP w administrowaniu,
- 111 administracji mienia nierolnego (głównie mieszkań),
- 302 inne podmioty rozdysponowujące mienie Zasobu,
- 32 podmioty posiadające mienie Zasobu w zarządzie.

W 1 308 kontrolowanych jednostkach (36%) nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości, w tym w 1 051 gospodarstwach dzierżawionych. U pozostałych dzier-

---

¹⁷ Bez kontroli przeprowadzonych przez Zespół Kontroli Wewnętrznej BP.

zawców (2 050 gospodarstw) stwierdzono ogółem 3 856 różnych nieprawidłowości, w tym:

– zaleganie z płatnością czynszu	934	24%
– niedokonywanie przewidzianych umową konserwacji i remontów budynków, budowli i urządzeń	783	20%
– niedokonywanie badania gleb na zawartość składników mineralnych	387	10%
– zaleganie z płaceniem obowiązkowych obciążeń publicznoprawnych, związanych z przedmiotem umowy	330	9%
– zaleganie z regulowaniem spłat z tytułu wykupionego majątku Zasobu	248	6%
– nieprzestrzeganie przepisów bhp i p. pożarowych	232	6%
– nieprzestrzeganie przepisów prawa budowlanego	200	5%
– niezapłacenie składki ubezpieczeniowej za użytkowane mienie Zasobu	177	4%
– pozostałe (różne)	565	16%

Z zestawienia wynika, że podstawowe problemy, jakie odnotowuje Agencja w grupie dzierżawców mienia Zasobu wiążą się z zagadnieniami finansowymi oraz z nieprzestrzeganiem zasad użytkowania mienia. Podobne problemy, choć w mniejszej skali, występują w gospodarstwach SP administrujących mieniem nierolnym. Gospodarstwa te praktycznie nie osiągają wystarczających dochodów z działalności gospodarczej, pozwalających na dokonywanie potrzebnych remontów powierzonego im majątku, głównie mieszkań (18% gospodarstw), a także na terminowe regulowanie zobowiązań z tytułu korzystania z energii, wody, telefonu (18%) itp.

Również pozostałe kontrolowane podmioty (posiadające mienie Zasobu w zarządzie lub rozdysponowujące mienie Zasobu na podstawie umowy zawartej z Agencją) przede wszystkim zalegały z regulowaniem zobowiązań finansowych wobec Agencji. W gospodarstwach „produkcyjnych” w administrowaniu relatywnie najczęściej stwierdzano nieprzestrzeganie przepisów bhp i p. pożarowych (23%).

Podejmowane przez Agencję działania analityczne i kontrolne w ramach sprawowanego nadzoru właścicielskiego wskazują na utrzymywanie się w 1998 r. generalnie złej sytuacji finansowej użytkowników nieruchomości i innego mienia Skarbu Państwa, skutkującej m.in. wolniejszym tempem sprzedaży tych nieruchomości, a także niewywiązywaniem się z obowiązku regulowania zobowiązań, tak wobec Agencji, jak też innych podmiotów. Ocenia się, że w stosunku do sytuacji w 1997 r. nastąpiło pogorszenie wywiązywania się kontrahentów Agencji, w szczególności z tych warunków umów, które wiążą się z koniecznością wydatkowania pieniędzy. W opinii oddziałów terenowych daje się także zauważyć – głównie u dzierżawców - spadek aktywności produkcyjnej na dzierzawionym majątku, a także zwiększona skłonność do rezygnacji z całości lub części dzierżawy.

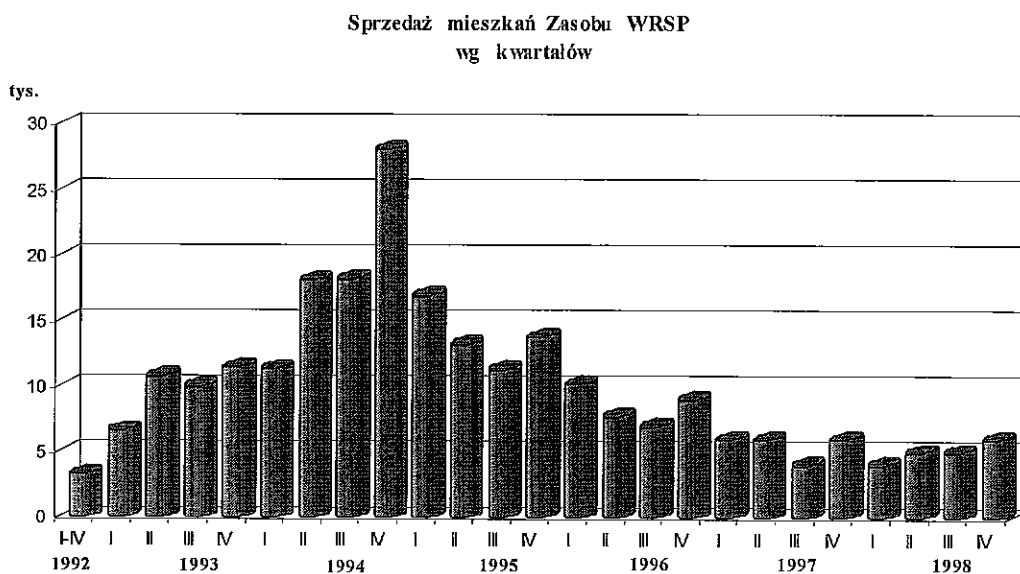
4. Gospodarka mieszkaniowa

Podczas restrukturyzacji przejętego mienia wyodrębniony został majątek służący celom socjalnym, w tym także mieszkania, które najemcy mogą wykupić na dogodnych, preferencyjnych warunkach.

Do końca 1998 r. Agencja przejęła **332 tys.** mieszkań z czego 183 mieszkania w 1998 r. Do końca grudnia 1998 r. sprzedano **249 tys. mieszkań** (75% przejętych). Niezależnie od tego przekazano nieodpłatnie innym podmiotom około 2,2 tys. mieszkań (gminom, byłym właścicielom itp.) oraz wniesiono około 1,6 tys. mieszkań jako aport do spółek (tab. A.20).

W 1998 r. sprzedano 20 tys. mieszkań (w 1997 r - 22 tys. a w 1996 r. - 34 tys.), co świadczy o zmniejszającym się zainteresowaniu najemców nabyciem mieszkań na własność. Pomimo stosunkowo niskich cen mieszkań (z uwagi na stosowane bonifikaty) średnio nie przekraczających 36% ich rzeczywistej wartości, określonej przez rzeczoznawców, a także stosowanej przez Agencję praktyki rozkładania ceny na raty, do głównych powodów spadku zainteresowania nabywaniem mieszkań należy zaliczyć:

- wyższe koszty utrzymania mieszkań wykupionych (niż użytkowanych na prawie lokatorskim);
- wyczerpywanie się w Zasobie mieszkań o stosunkowo dobrym standardzie oraz atrakcyjnie zlokalizowanych.

W stosunku do ilości przejętych mieszkań najwyższe wskaźniki sprzedaży (na koniec 1998 r.) osiągnęły oddziały terenowe Agencji w Rzeszowie (90%), Szczecinie (88%), Koszalinie (87%), Pile (83%), Zielonej Górze (82%), Lublinie (81%) i Suwałkach (80%), natomiast najwięcej mieszkań sprzedały oddziały w Koszalinie (29,5 tys.), we Wrocławiu (27,3 tys.) i w Poznaniu (25,5 tys.).

Z liczby około 79 tys. mieszkań, jakie na koniec grudnia 1998 r. pozostały w Zasobie - 22% zamieszkiwali pracownicy gospodarstw, 30% emeryci i renciści, 42% inni najemcy, a pozostałe 6% to mieszkania nie zasiedlone.

Nabywcy i lokatorzy prawie 80 tys. mieszkań, korzystając z doradztwa pracowników Agencji, zorganizowali 666 spółdzielni mieszkańców, z tego najwięcej na terenie województwa szczecińskiego (64 spółdzielnie, 12 tys. mieszkańców) i poznańskiego (39 spółdzielni, 19 tys. mieszkańców). Administrowaniem 88 tys. mieszkań zajmują się osoby fizyczne i prawne, na podstawie 849 umów zawartych z Agencją;

w tej liczbie 362 umowy (53 tys. mieszkań) podpisano ze spółdzielniami mieszkańców, a 338 umów (11 tys. mieszkań) - z dzierżawcami nieruchomości rolnych Zasobu WRSP.

Pomimo sprzedania już 75% przejętych do Zasobu mieszkań „gospodarka mieszkaniowa” jest dla Agencji nadal źródłem wielu problemów nie tylko natury organizacyjnej (administrowanie rozproszonym terytorialnie majątkiem), ale także finansowej. Zapoczątkowane w 1993 r. i kontynuowane w następnych latach prace, mające na celu uporządkowanie stanu formalno-prawnego mieszkań, zwiększenia ich sprzedaży oraz poprawę organizacji zarządzania zasobami mieszkaniowymi, choć przyniosły efekty w tych dziedzinach, nie spowodowały zadowalającego rozwiązania szeregu innych problemów - należą do nich w szczególności wysokie koszty obsługi zasobów mieszkaniowych. W 1998 r. wydatki statutowe, jakie poniosły oddziały terenowe Agencji w tym zakresie wyniosły 88,7 mln zł. Główne tytuły tej grupy wydatków wiążą się z koniecznością dokonywania konserwacji i remontów mieszkań i związanej z nimi infrastruktury, pokrywania części kosztów związanych z utrzymaniem mieszkań, których najemcami są emeryci i renciści zwolnieni z opłacania czynszu najmu oraz z faktem, że część lokatorów uchyla się od płacenia czynszu lub ponoszenia opłat za świadczone usługi (kanalizacja, wywóz śmieci itp.).

5.   Zatrudnienie i aktywizacja zawodowa bezrobotnych

Z badań GUS wynika, że na koniec września 1998 r.¹⁸ w gospodarstwach Skarbu Państwa w administrowaniu pracowało 10 071 osób, w innych jednostkach administrowanych, podległych Agencji - 2 662 osoby oraz w jednoosobowych spółkach Agencji - 18 935 osób. Łącznie we wszystkich tych podmiotach zatrudnionych było 31 668 osób.

---

¹⁸ Od 1997 roku badanie zatrudnienia GUS Z-01 przeprowadza się nie na koniec roku (jak w latach poprzednich) lecz według stanu na 30 września. AWRSP dostosowała odpowiednio termin badania zatrudnienia u dzierżawców.

Na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w gospodarstwach dzierżawców nieruchomości Zasobu o powierzchni 100 i więcej ha, bądź dzierżawiających wyodrębnione obiekty rolno-przemysłowe lub usługowe oszacowano, że na koniec września 1998 r. zatrudniali oni 90 800 osób. Uwzględniając dane i szacunki z obu tych źródeł, łączne zatrudnienie w gospodarstwach podległych Agencji i u dzierżawców nieruchomości Zasobu wynosiło w końcu września 1998 r. około 122,5 tys. osób, czyli o blisko 13 tys. osób mniej niż we wrześniu ubiegłego roku. Spadek ten zniwelował wzrost zatrudnienia, jaki miał miejsce w latach 1996-97 przede wszystkim w gospodarstwach dzierżawców. Trzeba jednak zauważyć, że powierzchnia będąca w produkcyjnym użytkowaniu w gospodarstwach administrowanych, w jednoosobowych spółkach Agencji i u dzierżawców, zmniejszyła się o prawie 143 tys. ha w porównaniu do analogicznego okresu 1997 r. Miało to wpływ na poziom zatrudnienia (w liczbach bezwzględnych) w tych gospodarstwach. W przeliczeniu na 100 ha U.R. zatrudnienie w gospodarstwach administrowanych wynosiło 4,9 osób, w spółkach Agencji - 7,5 osoby i w gospodarstwach dzierżawców - 3,2 osoby.

Badania ekonomicznej aktywności ludności (BAEL) realizowane przez GUS wskazują, że liczba bezrobotnych, których poprzednie miejsce pracy znajdowało się w sektorze publicznym rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa – w listopadzie 1998 r. wynosiła 35 tys. osób. Jest to wzrost o 6 tys. osób w stosunku do poprzedniego badania z sierpnia 1998 r, ale równocześnie spadek o 11 tys. osób w stosunku do stanu z listopada 1997 r.

Krajowy Urząd Pracy, biorąc pod uwagę bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, określił ich liczbę w sektorze publicznym rolnictwa, leśnictwa i łowiectwa na koniec 1998 r. na 30 518 osób.

Z punktu widzenia możliwości przezwyciężania bezrobocia „popegeerowskiego” problemem jest przede wszystkim jego duża koncentracja w województwach i gminach o ogólnie wysokim bezrobociu strukturalnym. Problemem jest także izolacja przestrzenna i społeczna większości osiedli „popegeerowskich”.

Agencja stosuje różnorodne instrumenty oddziaływania na zachowanie istniejących miejsc pracy i tworzenie nowych w procesie przekształceń byłych ppgr i obecnie podległych jej gospodarstw. Jednym z nich jest zawieranie umów dzierżawy z klauzulą, przewidującą obowiązek zatrudnienia przez dzierżawcę na dotychczasowych warunkach określonej liczby pracowników (na ogół przez okres 2 lat). Agencja stosuje także liczne udogodnienia i preferencje mające na celu pełne wykorzystanie pozostałych gruntów i nie zagospodarowanych obiektów, w celu tworzenia nowych miejsc pracy. Wymienić tu przykładowo należy objęcie preferencjami w procedurach przetargowych spółek pracowników, stosowanie m.in. kryterium wielkości zatrudnienia przy wyborze oferty przetargowej, rozkładanie na korzystne raty (w okresie do 15 lat) należności z tytułu sprzedaży nieruchomości, jeśli nabywca utrzymuje lub tworzy na nabytym mieniu nowe miejsca pracy, możliwość zwolnienia dzierżawcy z opłat czynszowych na okres do 5 lat, w przypadku m.in. realizacji inwestycji tworzących nowe miejsca pracy.

W 1998 r. Agencja kontynuowała współpracę z instytucjami i organizacjami zajmującymi się zwalczaniem bezrobocia oraz udzielała wsparcia inicjatywom regionalnym i lokalnym w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy. W szczególności należy wymienić działania podejmowane w ramach współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Socjalnej oraz Krajowym Urzędem Pracy jak również z Wojewódzkimi i Rejonowymi Urzędami Pracy, oparte na zawartym 6 stycznia 1995 r. porozumieniu *w sprawie współdziałania w zakresie łagodzenia bezrobocia wśród byłych pracowników ppgr*. Działania te polegają m.in. na stwarzaniu ułatwień w dostępie do pożyczek z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej przez bezrobotnych oraz tworzenie nowych miejsc pracy w gospodarstwach powstałych w wyniku restrukturyzacji. W ramach tej współpracy oddziały terenowe Agencji uczestniczą też w przygotowywaniu i realizacji programów specjalnych przeciwdziałania bezrobociu, w oparciu o rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 15 listopada 1995 r. w tej sprawie.¹⁹ Agencja podejmuje starania aby jak najwięcej programów specjalnych

¹⁹ Od 1 stycznia 1999 r. obowiązuje nowe rozporządzenie MPiPS z 10 grudnia 1998 r. (Dz.U. nr. 156, poz. 1023).

powstało w gminach, w których znajdują się gospodarstwa powstałe na nieruchomościach i innym mieniu Zasobu, lub „popegeerowskie” osiedla.

Wśród około 300 zatwierdzonych lokalnych programów specjalnych (dla gmin), około 40 programów dotyczy wyróżnionej grupy ryzyka *długotrwale bezrobotnych w wyniku likwidacji ppgr*. Programy te były realizowane na terenie 14 województw. Z aktywnych form zwalczania bezrobocia stosowanych w ramach tych programów (zwrot składek na ZUS, obniżenie o połowę oprocentowania pożyczek z Funduszu Pracy, refundacja kosztów przyuczenia do zawodu i szkoleń), skorzystało do końca 1998 r. ponad 1 200 osób, na co wydano z Funduszu Pracy kwotę ponad 5,2 mln zł. Lokalne programy specjalne realizowane z udziałem oddziałów terenowych Agencji, czynne do końca 1998 r. lub w tym okresie zatwierdzone do realizacji, obejmują swoim działaniem około 720 bezrobotnych z byłych ppgr. Ponadto Oddział Terenowy AWRSP w Olsztynie uczestniczy w wojewódzkim programie specjalnym, pn.: „*Nowe miejsca pracy dla bezrobotnych w wieku 18-34 lata, pozostających bez pracy powyżej trzech lat, zamieszkujących na wsi*”.

Rozdysponowany przez Agencję do końca 1997 r. *Fundusz Aktywizacji Bezrobotnych* (ponad 3,8 mln ecu ze środków pomocy bezzwrotnej Unii Europejskiej) uzupełniono środkami *Funduszu Uzupełniającego*, pozostającego w dyspozycji Agencji. Fundusz ten powstał w wyniku porozumienia pomiędzy Prezesem AWRSP i Dyrektorem Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA), podpisanym 21 maja 1998 roku. W 1998 r. Agencja dysponowała środkami *Funduszu Uzupełniającego* w kwocie ok. 1,4 mln zł. Dotacje z *Funduszu Uzupełniającego* są przekazywane beneficjantom na tworzenie nowych miejsc pracy w trybie i na zasadach zawartych w regulaminie dawnego *Funduszu Aktywizacji Bezrobotnych*. Do końca grudnia 1998 r. wykorzystane zostało ok. 75% środków *Funduszu*, co pozwoliło utworzyć około 300 nowych miejsc pracy.

Od 1998 r. Agencja uczestniczy w organizowaniu nowych form pomocy finansowej dla drobnej przedsiębiorczości na terenach wiejskich. Są to preferencyjne

linie kredytowe z dopłatami z Funduszu Pracy do odsetek od udzielonych kredytów.

Dodatkowe zwiększenie zatrudnienia – w tym również sezonowego - stwarzały prace finansowane z wydzielonych w Agencji środków funduszu rezerwowego. Prace te były przeważnie związane z prowadzeniem melioracji, zalesień i rozwoju infrastruktury technicznej na nieruchomościach Zasobu.

W 1998 r. funkcjonowało pięć współtworzonych przez Agencję programów lokalnych zwalczania bezrobocia, realizowanych w gminach rejonu Nidzicy, Działdowa, Białogardu, Kętrzyna i Gołdapi. Głównym elementem tych programów jest zakładanie funduszy poręczeniowych dla pracodawców tworzących miejsca pracy dla bezrobotnych byłych pracowników ppgr.

Biorąc pod uwagę sytuację społeczną, demograficzną i kształtowanie się wiejskiego rynku pracy w Agencji przygotowano nowy program pn.: *„Poprawa szans edukacyjnych dzieci z osiedli popegeerowskich”* i rozpoczęto jego realizację. Głównym celem programu jest umożliwienie jak największej liczbie dzieci byłych pracowników ppgr, kontynuacji nauki i zdobycia wykształcenia średniego. Program jest finansowany przez Agencję i realizowany wspólnie z Polską Fundacją Dzieci i Młodzieży, Fundacją Wspomagającą Zaopatrzenie Wsi w Wodę oraz Krajową Sekcją Rolnictwa NSZZ „Solidarność”. Stypendia mogą otrzymać dzieci z rodzin byłych pracowników ppgr lub rodzin zamieszkujących w osiedlach „popegeerowskich”, w których dochód na osobę nie przekracza 0,7 minimalnego wynagrodzenia. Stypendia można przeznaczyć na pokrycie kosztów wyżywienia, zakwaterowania w internacie, dojazdów do szkoły, zakupu podręczników i innych opłat dodatkowych wymaganych przez szkoły. Maksymalna wysokość tych świadczeń nie może przekroczyć kwoty 250 zł miesięcznie.

W 1998 r. program był realizowany w 11 oddziałach terenowych Agencji (Suwałki, Olsztyn, Elbląg, Koszalin, Szczecin, Gorzów Wlkp., Piła, Zielona Góra, Wrocław, Rzeszów i Łódź). Stypendyści zostali wytypowani z 72 szkół podstawowych, w rejonach o wysokim poziomie bezrobocia „popegeerowskiego” w danej

gminie. Wyboru dokonały specjalnie powołane w każdej szkole komisje. We wrześniu 1998 r. podjęło naukę w szkołach średnich 650 stypendystów Agencji.

Program stypendialny będzie przez Agencję kontynuowany; w 1999 r. przewidywane jest udzielenie stypendiów kolejnym 1 350 uczniom, dzięki czemu 2 000 dzieci ze szkół wiejskich otrzyma liczącą się pomoc finansową. Ponadto zakończone zostały przewidziane w programie szkolenia dla nauczycieli, realizowane przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży. W szkoleniach tych uczestniczyło 120 nauczycieli szkół podstawowych.

W oddziałach terenowych Agencji realizowane są inicjatywy własne, pozwalające tworzyć nowe miejsca pracy oraz organizowane są szkolenia dla bezrobotnych w zakresie przedsiębiorczości i zdobywania nowych kwalifikacji. W szkoleniach organizowanych przez oddziały terenowe, samodzielnie bądź we współpracy z Regionalnymi Ośrodkami Usług Spółdzielczych, Fundacją Zaopatrzenia Wsi w Wodę i organizacjami pozarządowymi, wzięło udział w 1998 r. ponad 1 600 osób.

Agencja inspirowała też i wspierała finansowo przedsięwzięcia badawcze dotyczące problemów przekształceń byłych pgr i związanych z nimi problemów społecznych. Dofinansowanie ze środków Agencji uzyskało kilka konferencji i prac naukowych. Na zlecenie Agencji zrealizowano kolejne badania socjologiczne środowisk „popegeerowskich”, m.in. wykonane przez Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN badanie pn.: *„Społeczne problemy osiedli popegeerowskich”*, którym objęto wybrane osiedla w 10 województwach.

6. Gospodarka finansowa

6.1. Wpływy i wydatki

Zgodnie z art. 20 ustawy z 19 października 1991 r. podstawowym źródłem dochodów Agencji są wpływy z tytułu sprzedaży oraz czynsz za dzierżawę, najem i użytkowanie mienia Zasobu. W 1998 r. wpływy Agencji z działalności statutowej wyniosły **1 016,2 mln zł** i były nieznacznie niższe (o 0,3%) od wpływów roku poprzedniego (tab. A. 22). Z uzyskanych wpływów 657,1 mln zł (65%) pochodziło ze sprzedaży mienia Zasobu, w tym 362,6 mln zł (36%) ze sprzedaży gruntów, 52,8 mln zł (5%) ze sprzedaży mieszkań, 81,8 mln zł (8%) ze sprzedaży innych nieruchomości, 57,0 mln zł (6%) ze sprzedaży ruchomych środków trwałych oraz 102,9 mln zł (10%) ze sprzedaży majątku obrotowego i pozostałego mienia.

Ogółem wpływy ze sprzedaży mienia Zasobu uzyskane w 1998 r. były o 6% wyższe od wpływów z tego tytułu uzyskanych w roku 1997.

Wpływy z tytułu czynszu za dzierżawę i najem w 1998 r. wyniosły 276,3 mln zł i w stosunku do roku poprzedniego były niższe o 12%. Również ich udział we wpływach ogółem w porównaniu do roku poprzedniego zmniejszył się z 31% do 27%. Wpływy z tytułu przekazania mienia w zarząd i użytkowanie wieczyste także były niższe i wyniosły 1,8 mln zł (w 1997 r. - 2,0 mln zł.).

Dzierżawcy i nabywcy nieruchomości i innego mienia Zasobu w 1998 r. uregulowali w terminie 77,1% czynszów i rat wymagalnych w okresie sprawozdawczym, tj. o 2,4 pp. mniej, niż w roku 1997. Biorąc pod uwagę szczególnie trudne warunki pogodowe w roku 1998 oraz poważne zakłócenia na rynku niektórych produktów rolnych (głównie zbóż i trzody chlewnej), jak również pogłębiającą się nieopłacalność produkcji owczarskiej, gorzelnianej itp, wskaźnik ten należy ocenić jako bardzo dobry. Szczególnie wysoki wskaźnik uregulowanych zobowiązań wobec Agencji (84,6%), nawet wyższy, niż w roku ubiegłym (84,1%), dotyczy spłaty rat za wykupione mienie. Znacznie

natomiast – do 62,1%, tj. o ponad 10 pp. - zmniejszył się wskaźnik regulowania zobowiązań przez dzierżawców z tytułu czynszów (w 1997 r. - 72,4%).

**Windykacja należności z tytułu czynszu dzierżawnego
i rat za wykupione mienie Zasobu WRSP w 1998 r.**

Należności wobec Agencji	z tyt. czynszu		z tyt. rat	
	mln zł	%	mln zł	%
wymagalne w okresie sprawozd.	305.9	100.0	613.8	100.0
z tego: uregulowane	190.1	62.1	519.1	84.6
prolongowane	56.4	18.4	55.4	9.0
umorzono	17.0	5.6	0.8	0.1
nieuregulowane	42.4	13.9	38.5	6.3

0,8 mln zł. Dzierżawcom mienia Zasobu prolongowano termin spłaty czynszu na kwotę 56,4 mln zł oraz umorzono czynsz w wysokości 17,0 mln zł. Umorzenia i prolongaty należności z tytułu czynszów i rat za wykupione mienie stosowane były przez Agencję w związku z trudnościami finansowymi części dzierżawców i nabywców, powodowanymi pogorszeniem się rentowności produkcji, jak też okolicznościami losowymi (tab. A. 23).

Z uzyskanych wpływów Agencja ponosiła wydatki związane z realizacją celów statutowych, a także inne wydatki, w tym związane z kosztami swego funkcjonowania (tab. A. 24). W 1998 r. wydatki na realizację celów statutowych wyniosły 846,6 mln zł i były o 1% niższe od ich poziomu z roku poprzedniego. W wydatkach statutowych zdecydowanie zmniejszyła się (do 192,5 mln zł) kwota przeznaczona na obsługę zobowiązań przejętych wraz z mieniem zlikwidowanych ppgr (w roku 1997 - 423,2 mln zł). Z uwagi na zmniejszanie się długu Agencji również wydatki z tego tytułu mają wyraźną tendencję malejącą. Ponadto 26,0 mln zł przeznaczono na pokrycie kosztów prac geodezyjnych, czynności notarialnych i prawnych oraz 16,2 mln zł - na wycenę majątku i inne prace związane z przygotowaniem i wdrażaniem programów restrukturyzacji mienia byłych ppgr. Nadal stosunkowo znaczne wydatki Agencja ponosiła w 1998 r. na obsługę zasobów mieszkaniowych²⁰ (88,7 mln zł), a także na remont innego mienia

²⁰ Wydatki związane z utrzymaniem, konserwacją i remontami zasobów mieszkaniowych i infrastruktury, dopłaty do CO i CW itp.

oraz ochronę zabytków (28,8 mln zł - o 48% więcej, niż w 1997 r.) pozostających w Zasobie. Wzrosły także o 4,1 mln zł (o 6%) wydatki na zasilanie finansowe gospodarstw SP w administrowaniu.

Koszty funkcjonowania struktur organizacyjnych Agencji (czyli 15 oddziałów terenowych i Biura Prezesa wraz z Zamiejscowym Zespołem w Łodzi ds. Zagospodarowania Mienia oraz Zamiejscowym Zespołem ds. Osadnictwa w Szczecinie) w 1998 r. wyniosły 85,9 mln zł (w 1997 r. – 84,0 mln zł). Z kwoty tej 41,0 mln zł przeznaczono na wynagrodzenia pracowników Agencji (w 1997 r. – 40,7 mln zł), co stanowiło 4% wpływów z działalności statutowej Agencji.

6.2. Restrukturyzacja zadłużenia przejętego po zlikwidowanych ppgr

Wraz z mieniem 1666 zlikwidowanych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej, Agencja przejęła ich nie spłacone zobowiązania w ogólnej kwocie **1 989 288 tys. zł**, z czego kredyty i pożyczki stanowiły 887 354 tys. zł, zobowiązania wobec ZUS - 154 152 tys. zł, zobowiązania wobec budżetów - 292 583 tys. zł oraz zobowiązania wobec pozostałych wierzycieli - 655 199 tys. zł. Łącznie zlikwidowane ppgr zadłużone były w stosunku do ponad 30 tysięcy wierzycieli.

Według stanu **na 31.12.1998 r.** wielkość tych zobowiązań wynosiła ogółem **361 244 tys. zł**, z czego kredyty i pożyczki stanowiły 229 004 tys. zł, zobowiązania wobec ZUS – 18 116 tys. zł, zobowiązania wobec budżetów – 13 227 tys. zł, zobowiązania wobec pozostałych wierzycieli – 100 897 tys. zł. Z kwoty zadłużenia ogółem (361 244 tys. zł), 341 968 tys. zł zobowiązań objętych jest formami ich restrukturyzacji i jest spłacane na warunkach i w terminach uzgodnionych z wierzycielami. Zadłużenie nie objęte formami restrukturyzacji należy do kategorii spornych.

Największa kwota zobowiązań – 309 949 tys. zł (z pozostałych do spłaty na dzień 31.12.1998 r.), regulowana jest w ramach bankowych postępowań ugodowych. Ponadto, zobowiązania spłacane są również w ramach układów ratalnych z ZUS

(18 116 tys. zł), decyzji oraz ugód z PFRON, ARR i gminami (łącznie 4 461 tys. zł) oraz indywidualnych ugód cywilnych (9 442 tys. zł).

Głównym instrumentem restrukturyzacji przejętego zadłużenia były bankowe postępowania ugodowe (bpu) zawierane w trybie określonym ustawą *o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków*. Od początku obowiązywania przepisów tej ustawy, Agencja, uruchamiając ten systemowy instrument oddłużenia, złożyła 530 wniosków o wszczęcie bpu, z których banki przyjęły 392 i rozpoczęły postępowania ugodowe. Wszystkie otwarte postępowania objęły (narastająco od początku wdrażania bpu) łącznie 1 294 197 tys. zł zobowiązań. Do końca 1998 r. uprawomocniło się 377 z zawartych ugód bankowych, które objęły łącznie 1 263 255 tys. zł zobowiązań. Średnie umorzenia w zawartych ugodach wyniosły 61,1%, przy ich realizacji w okresie średnio 4 lat od daty zawarcia ugody bankowej.

Do końca 1998 r. została zakończona realizacja **209** bpu, w ramach których uregulowano **605 493** tys. zł zobowiązań. W ramach realizacji bpu nie zakończonych do końca 1998 r. pozostaje do spłaty **309 949** tys. zł zobowiązań. W ramach innych, odrębnie zawieranych ugód i porozumień z wierzycielami, Agencja zobowiązana jest do spłaty zobowiązań w kwocie **32 019** tys. zł.

Wysokość zadłużenia Agencji na dzień 31.12.1998 r. w porównaniu do 31.12.1997 r. obniżyła się z kwoty **615 596** tys. zł do kwoty **361 244** tys. zł tj. o **41,3%**. W 1998 r. nie były wdrażane nowe formy restrukturyzacji zadłużenia; kontynuowano natomiast spłatę zobowiązań w ramach wcześniej uzgodnionych z wierzycielami ugód i porozumień.

6.3. Zobowiązania długoterminowe Agencji oraz udzielone poręczenia i gwarancje kredytowe

Według stanu na koniec 1998 r. zadłużenie jednostek gospodarczych Zasobu z tytułu kredytów oraz pożyczek długoterminowych wynosiło 4 921 tys. zł. W 1998 r.

jednostki te zaciągnęły zobowiązania długoterminowe w kwocie 924 tys. zł, a równocześnie spłaciły zobowiązania w kwocie 2 436 tys. zł. Kredyty długoterminowe przeznaczone zostały głównie na przeprowadzenie modernizacji gospodarstw rolnych, zakupy nowoczesnych maszyn i urządzeń oraz poprawę technologii produkcji.

Według stanu na koniec 1998 r. zobowiązania Agencji z tytułu czynnych poręczeń i gwarancji kredytowych wynosiły 7 081 tys. zł. W 1998 r. Agencja udzieliła poręczeń i gwarancji spłaty zobowiązań 9 podmiotów na kwotę 1 208 tys. zł. Podmiotami, na rzecz których udzielono poręczenia były banki i rejonowe urzędy pracy. Zobowiązania, które zostały poręczone przez Agencję, przeznaczone były głównie na sfinansowanie kosztów modernizacji kotłowni, zakupu inwentarza i maszyn do produkcji rolnej oraz usuwanie skutków powodzi.

W 1998 r. wygasły zobowiązania z tytułu 10 wcześniej udzielonych poręczeń o wartości 8 502 tys. zł. W 1998 r. Agencja wykonała zobowiązanie z tytułu poręczenia za spłatę zobowiązań dzierżawców mienia Zasobu w kwocie 59 tys. zł, jak również zostały zwindykowane należności z tytułu wykonania poręczenia zobowiązań dzierżawcy w 1997 r.

6.4. Działania na rzecz kredytowania małej przedsiębiorczości

Działając na rzecz ograniczenia bezrobocia na terenach wiejskich oraz w małych ośrodkach miejskich, w dniu 1 września 1998 r. zostało podpisane porozumienie pomiędzy Agencją a Krajowym Urzędem Pracy (KUP) w sprawie uruchomienia ze środków Agencji, specjalnej, preferencyjnej linii kredytowej na tworzenie miejsc pracy poza sektorem rolnym, objętej dopłatami KUP do odsetek. Kredyty te mogą być przeznaczone na tworzenie miejsc pracy dla zarejestrowanych bezrobotnych byłych pracowników ppgr i członków ich rodzin, w pozarolniczych kierunkach działalności na terenach wiejskich i w miastach do 20 tysięcy mieszkańców.

W ślad za tym porozumieniem Agencja podpisała w dniu 7 września 1998 r. umowę z Bankiem Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A. (BISE SA) oraz w dniu

8 września 1998 r. - z Bankiem Gospodarki Żywnościowej S.A. (BGŻ SA) i Wielkopolskim Bankiem Rolniczym S.A. (WBR SA) - w sprawie obsługi linii kredytowych. W 1998 r. Agencja ulokowała w tych bankach na powyższy cel – 2 550 tys. zł.

6.5. Wyniki finansowe gospodarstw rolnych Skarbu Państwa

Analiza wyników finansowych gospodarstw Skarbu Państwa²¹ wskazuje, że ich działalność w 1998 r. przyniosła stratę *per saldo* w wysokości 71,8 mln zł (w 1997 r. - 56 mln zł). Na wynik składa się kwota zysku w wysokości 22,3 mln zł oraz kwota straty w wysokości 94,1 mln zł. Przewaga zysku nad stratami została osiągnięta w gospodarstwach Skarbu Państwa jedynie w 3 oddziałach terenowych, tj. w, Łodzi, Poznaniu i Zielonej Górze. W pozostałych OT odnotowuje się przewagę strat nad zyskami.

Również w gospodarstwach „produkcyjnych” w administrowaniu, które sporządziły bilans na 31 grudnia 1998 r. (tj. w 137 jednostkach) odnotowano stratę na prowadzonej działalności w wysokości 26,7 mln zł, z tym że relacja straty do zysku nie była tak wysoka (strata – 40,7 mln zł, zysk – 14,0 mln zł), jak obliczona dla wszystkich gospodarstw Skarbu Państwa (tab. A. 27).

Pogorszenie się wyników finansowych gospodarstw Skarbu Państwa, w stosunku do wyników osiągniętych w 1997 r. odzwierciedla także pogorszenie się relacji między kategoriami kosztów do przychodów. W 1998 r. na jednostkę przychodów (obejmujących także zyski nadzwyczajne) przypadało 1,09 kosztów ogółem (obejmujących także straty nadzwyczajne), podczas gdy w 1997 r. relacja ta wynosiła jak 1 - 1,06. Również w gospodarstwach prowadzących działalność produkcyjną koszty przewyższyły przychody o 4,9%.

²¹ t. j. gospodarstw w administrowaniu (137), utworzonych w oparciu o art. 25 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, innych gospodarstw w administrowaniu (147), które zostały powołane w celu rozdysponowania mienia Zasobu WRSP (w tym 84 samodzielne zakłady gospodarki mieszkaniowej) oraz gospodarstw w administrowaniu (58), które zostały zlikwidowane w 1998 r.

W porównaniach wyników finansowych gospodarstw SP do poprzedniego roku należy jednak uwzględnić fakt, że nie są to te same gospodarstwa, jak również inna jest ich liczba, struktura majątku itp.

Struktura rodzajowa kosztów w 1998 r. wskazuje na podobny – w stosunku do wskaźników 1997 r. - udział amortyzacji (8,9%), niewielki spadek kosztów zużycia materiałów, energii i usług obcych (o 1pp.) oraz również niewielki wzrost kosztów wynagrodzeń (o 0,9 pp). Zmniejszyła się natomiast dość znacznie (o 50,4%) kwota odsetek do zapłacenia, jak również zmniejszył się poziom zobowiązań tych gospodarstw (o 25%).

W miarę stabilizowania się części jednostek gospodarczych Zasobu w formie organizacyjnej gospodarstw administrowanych, problem ich ekonomicznej efektywności nabiera coraz większego znaczenia. Agencja stosuje dostępne jej narzędzia ekonomiczne i organizacyjne, których celem jest sukcesywne usprawnianie zarządzania majątkiem Skarbu Państwa przez administratorów. Należy jednak zauważyć, że niezależnie od podejmowanych przez Agencję działań gospodarstwa te podlegają ogólnym mechanizmom rynkowym, które w konsekwencji determinują ich sytuację produkcyjną i ekonomiczną. W 1998 r., niekorzystnym z punktu widzenia relacji kosztów do przychodów, gospodarstwa w administrowaniu, mimo spadku ich liczby, stanowiły większe obciążenie dla Agencji, niż w roku 1997. Dotyczy to nie tylko gospodarstw nadzoru nad mieniem Zasobu i rozdysponowujących to mienie (w tym również mieszkania), ale także gospodarstw o charakterze produkcyjnym.

Egzekwowanie od gospodarstw rolnych Skarbu Państwa racjonalności działania i osiągania rentowności stanowi jedną z ważniejszych dziedzin sprawowania nadzoru właścicielskiego. Oddziały terenowe Agencji kontrolują i dyscyplinują gospodarstwa Skarbu Państwa w dziedzinie gospodarki finansowej przede wszystkim poprzez system parametrów ekonomiczno-finansowych. Słabsze gospodarstwa, ale mające perspektywy poprawy swej sytuacji ekonomicznej, są zasilane dodatkowymi środkami, redystrybuowanymi w ramach Agencji. Wielkość ponoszonych na ten cel wydatków jest monitorowana i analizowana przez Biuro Prezesa Agencji w oparciu o kwartalne sprawozdania sporządzane przez oddziały terenowe AWRSP²². Biorąc jed-

²² W ocenie efektywności gospodarstw Skarbu Państwa przy udziale „parametrów ekonomicznych” nie bierze się w zasadzie pod uwagę wyników finansowych za I półrocza, gdyż wyniki te nie dają w pełni miarodajnego

nak pod uwagę cel powoływania i utrzymywania gospodarstw SP w administrowaniu, należy liczyć się z ich relatywnie niską produktywnością i rentownością, tym bardziej, że część z tych gospodarstw powstaje na nieruchomościach „zwracanych” z dzierżawy – również z powodów ekonomicznych. Gospodarstwa takie są często poddawane dalszej restrukturyzacji, w celu poprawy relacji czynników produkcji i stworzenia im korzystniejszych warunków funkcjonowania.

7.   **Struktura i stan organizacyjny Agencji**

7.1.   **Zagadnienia organizacyjne**

Zgodnie ze Statutem i regulaminem organizacyjnym organami Agencji są: Prezes i Rada Nadzorcza. W 1998 r. Agencja działała poprzez 15 oddziałów terenowych oraz 2 zamiejscowe zespoły Biura Prezesa – w Łodzi i Szczecinie.

W 1998 r. wydane zostały następujące zarządzenia Prezesa AWRSP:

1. **Zarządzenie nr 1/98** Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dnia 13 stycznia 1998 r. w sprawie zmiany zarządzenie w sprawie regulaminu wynagradzania oraz uchylenia regulaminu zakładowego funduszu nagród pracowników Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa;
2. **Zarządzenie Nr 2/98** Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dnia 15 kwietnia 1998 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zasad, warunków i trybu udzielania poręczeń i gwarancji kredytowych przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa;

---

obrazu sytuacji ekonomicznej gospodarstw. Pierwsze półrocze w rolnictwie jest generalnie okresem zwiększonych wydatków, podczas gdy większość przychodów (głównie z produkcji roślinnej) realizowana jest w drugim półroczu.

3. **Zarządzenie nr 3/98** Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dnia 20 maja 1998 r. w sprawie regulaminu wynagradzania pracowników Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa;
4. **Zarządzenie nr 4/98** Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dnia 1 września 1998 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa;
5. **Zarządzenie nr 5/98** Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dnia 13 października 1998 r. w sprawie ochrony danych osobowych przetwarzanych w jednostkach organizacyjnych Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa;
6. **Zarządzenie nr 6/98** Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dnia 27 listopada 1998 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji rocznej w Biurze Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa;
7. **Zarządzenie nr 7/98** Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dnia 29 grudnia 1998 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu wynagradzania pracowników Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Według stanu na 31 grudnia 1998 r. w Biurze Prezesa zatrudnionych było (w przeliczeniu na pełne etaty) 120 osób, natomiast w zamiejscowych zespołach w Łodzi (ds. Zagospodarowania Mienia) i w Szczecinie (ds. Osadnictwa) - zatrudnionych było 30 osób.

W dniu 31 grudnia 1998 r. oddziały terenowe Agencji zatrudniały, w przeliczeniu na pełne etaty, 722 osoby.

7.2. Działalność szkoleniowa

W 1998 r. Agencja prowadziła szeroką działalność szkoleniową. Tematyka przeprowadzonych szkoleń obejmowała: ubezpieczenia społeczne, zagadnienia BHP,

obsługę nowoczesnego sprzętu rolniczego, prawo pracy i inną istotną dla Agencji problematykę.

W szkoleniach indywidualnych prowadzonych w formie narad i seminariów w 1998 r. udział wzięło 552 pracowników Biura Prezesa i oddziałów terenowych.

Oddziały terenowe Agencji zorganizowały szkolenia dla 2 301 osób, głównie dla bezrobotnych, którzy szkolili się na kursach kroju i szycia oraz księgowości komputerowej.

Kontynuowano także szkolenia dla członków związków zawodowych oraz innych organizacji działających w środowiskach wiejskich. W szkoleniach organizowanych przez Agencję za pośrednictwem tych organizacji w 1998 r. uczestniczyły łącznie 4 862 osoby.

7.3.   Bezpieczeństwo i higiena pracy

W 1998 r. podobnie jak w roku poprzednim, podejmowane były działania mające na celu dalszą poprawę warunków pracy w gospodarstwach rolnych i rybackich oraz zakładach i spółkach Agencji. Koncentrowano się na upowszechnianiu nowoczesnych metod ochrony osób i mienia, stosowanych w dziedzinie bezpieczeństwa pracy, likwidacji wielu najbardziej niebezpiecznych zagrożeń (chemicznych, mechanicznych), przestrzeganiu postanowień Kodeksu Pracy, w tym sprawdzonych metod zapobiegania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, a także podniesieniu na wyższy poziom stanu sanitarnego, ładu i porządku w podległych jednostkach. Agencja współdziałała z Komisją Rolnictwa Głównego Inspektora Pracy, Ministerstwem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, organizacjami związkowymi i pracodawców oraz Instytutem Medycyny Wsi w Lublinie. W maju 1998 r. na terenie Oddziału Terenowego w Koszalinie zorganizowano krajową naradę specjalistów ds. BHP, w sprawie skuteczniejszej realizacji przepisów Kodeksu Pracy w zakresie poprawy warunków pracy oraz eliminacji zagrożeń zawodowych. W większości oddziałów terenowych Agencji odbyły się narady kadry kierowniczej i służb BHP z udziałem Państwowych Inspektorów Pracy, przedstawicieli związków zawodowych i pracodawców, na których oceniono stan BHP w podległych jednostkach, przyjęto

plany dalszego działania, wytyczono zadania dla zakładowych komisji BHP oraz ustalono zasady pomocy dla dzierżawców w zakresie ochrony pracy.

Kontynuowano działania mające na celu wyeliminowanie z użycia najbardziej toksycznych środków ochrony roślin i częściowo zlikwidowano zgromadzone zapasy przeterminowanych pestycydów. W gospodarstwach rolnych, hodowlanych i rybacczych podjęto szereg doraźnych i długofalowych przedsięwzięć sprzyjających poprawie warunków pracy i zmniejszeniu liczby wypadków przy pracy. W wyniku tych działań po raz kolejny obniżono ilość wypadków przy pracy z 1 017 w roku 1997, do 908 w roku 1998, w tym wypadków śmiertelnych - z 5 do 4.

Należy zauważyć, że ze względu na trudności finansowe gospodarstw SP w administrowaniu i spółek Agencji nie w pełni zostały zrealizowane cele zaplanowane w zakładowych programach poprawy warunków pracy, szczególnie w zakresie nowych inwestycji budowlanych lub zakupu nowoczesnych maszyn rolniczych. Więcej uwagi poświęcono natomiast mniej kosztownym modernizacjom obiektów gospodarczych, urządzeń higieniczno – sanitarnych, kotłowni i oczyszczalni ścieków oraz likwidacji starych budynków grożących bezpieczeństwu publicznemu, a także przedsięwzięciom organizacyjnym nie wymagającym nakładów finansowych, takim jak porządkowanie terenów zabudowanych i otoczenia. W Biurze Prezesa Agencji opracowano program poprawy warunków pracy w podległych jednostkach do 2000 r.

7.4. Współpraca z zagranicą

W 1998 r. Agencja kontynuowała współpracę z zagranicą, koncentrując się głównie na:

- obsłudze informacyjnej inwestorów zagranicznych zainteresowanych nabyciem lub dzierżawą nieruchomości z Zasobu; inwestorzy ci byli informowani o pro-

cedurach formalnych, a także o konkretnych ofertach sprzedaży i dzierżawy nieruchomości z Zasobu;

- realizacji projektów finansowanych ze środków pomocy Unii Europejskiej (program PHARE);
- realizacji zadań dotyczących procesu integracji Europejskiej we współpracy z Urzędem Komitetu Integracji Europejskiej oraz Ministerstwem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej;
- współpracy bilateralnej z krajami Unii Europejskiej;
- obsłudze Biura Prezesa w zakresie kontaktów z cudzoziemcami.

W zakresie programu PHARE w 1998 r. zakończono realizację następujących projektów:

- System finansowej informacji zarządczej (FMIS);
- Szkolenie dla kadry kierowniczej, handlowej i technicznej spółek hodowli roślin i zwierząt AWRSP;
- Zagospodarowanie gruntów marginalnych znajdujących się w Zasobie.

W 1998 r. pracownicy Agencji uczestniczyli w szeregu szkoleniach dotyczących problematyki integracyjnej i współpracy z zagranicą, organizowanych przez Sekcję Studiów Europejskich Uniwersytetu Warszawskiego we współpracy z Uniwersytetem w Maastricht; Podyplomowe Studium Integracji Europejskiej przy Wydziale Ekonomiczno-Rolniczym SGGW oraz przez fundację CASE.

W 1998 r. z inicjatywy AWRSP oraz Katedry Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolniczych SGGW zostało zorganizowane międzynarodowe seminarium pt. „Zagospodarowanie ziemi we Francji i w Polsce”. Do udziału w seminarium zaproszeni zostali specjaliści reprezentujący środowiska nauki i praktyki rolniczej w Polsce i Francji.

Agencja gościła ponadto kilka delegacji zagranicznych, w tym również delegacje przybywające na oficjalne zaproszenie Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki

Żywnościowej, Ministerstwa Skarbu Państwa, Sejmu RP bądź innych instytucji centralnych. Były to m.in. następujące delegacje:

- delegacja rolników i biznesmenów brytyjskich oraz dwie delegacje rolników francuskich przebywające w Polsce w celu poznania polskiego rolnictwa,
- przebywające w Polsce na zaproszenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej delegacje Ministerstwa Rolnictwa i Wyżywienia Federacji Rosyjskiej oraz Ministerstwa Rolnictwa ChRL,
- przebywająca w Polsce na zaproszenie Sejmu RP delegacja posłów szwedzkiego parlamentu, reprezentująca komisję rolnictwa tego parlamentu,
- delegacja Funduszu Własności Państwa Rumunii,
- delegacja urzędników z Ukrainy zainteresowanych problemami zwalczania bezrobocia w środowisku byłych pracowników ppgr,
- delegacja przedstawicieli brytyjskiej firmy konsultingowej FDP Savills i przedstawicieli Polskiego Towarzystwa Ziemiańskiego, zainteresowanych bieżącym stanem prac nad ustawą „reprywatyzacyjną”,
- delegacja przedstawicieli International Relief Society Ltd. z Republiki Irlandzkiej.

7.5. Działania Agencji na rzecz pomocy rodzinom pracowników byłych ppgr

Podobnie jak w latach ubiegłych, również w 1998 r. Agencja prowadziła działalność na rzecz pomocy materialnej dla rodzin pracowników byłych ppgr. Opieką objęto głównie dzieci z wielodzietnych rodzin, często patologicznych, znajdujących się w wyjątkowo trudnej sytuacji materialnej. W szczególności Agencja zorganizowała i finansowała kolonie letnie, zimowiska, leczenie sanatoryjne, dożywianie, partycypowała w zakresie kosztów remontów ośrodków rehabilitacyjnych i wyposażenia szkół.

W 1998 r. Agencja zorganizowała lub współorganizowała wypoczynek letni i zimowy dla 3 540 dzieci - koszty tej akcji wyniosły 1 886 tys. zł. Dofinansowano dożywianie dzieci z 9 gmin i 52 szkół na sumę 418 tys. zł. Ponadto Biuro Prezesa

dofinansowało kwotą 162,5 tys. zł remonty związane z modernizacją i adaptacją pomieszczeń ośrodków pobytu leczenia i rehabilitacji dzieci wiejskich, dotkniętych upośledzeniem umysłowym. Sponsorowano również leczenie sanatoryjne dla 30 matek z dziećmi na ogólną kwotę blisko 19 tys. zł.

8.   Kontrola wewnętrzna

Zadania i sposób przeprowadzania kontroli wewnętrznej w Agencji reguluje jej statut oraz zarządzenia Prezesa Agencji. Zgodnie ze statutem, kontroli wewnętrznej podlegają: m.in. komórki organizacyjne Agencji, jednostki gospodarcze Zasobu, państwowe jednostki organizacyjne użytkujące mienie Skarbu Państwa (w zarządzie) oraz dzierżawcy i administratorzy w zakresie ich obowiązków wobec Agencji, wynikających z zawartych umów.

Kontrola wewnętrzna sprawowana jest w trybie:

- kontroli bieżącej, polegającej na badaniu określonych czynności w toku ich wykonywania (w szczególności z punktu widzenia legalności i gospodarności);
- kontroli wynikowej, obejmującej badanie stanu faktycznego i dokumentów odzwierciedlających czynności już dokonane.

W 1998 r. działalność kontrolna Zespołu Kontroli Wewnętrznej obejmowała cztery grupy zagadnień:

1. działalność planową,
2. badanie realizacji przez oddziały terenowe oraz zespoły Biura Prezesa Agencji wniosków pokontrolnych NIK,
3. badanie skarg i wniosków osób fizycznych i prawnych przesłanych do Biura Prezesa,
4. prowadzenie innych badań dotyczących działalności oddziałów terenowych.

Zgodnie z obowiązującymi w Agencji przepisami, podstawowym zakresem działania kontroli wewnętrznej jest uproszczone postępowanie kontrolne, przeprowadzane według planu kontroli oraz na polecenie Prezesa Agencji. W 1998 r. Zespół Kontroli Wewnętrznej przeprowadził kontrole oddziałów terenowych w szczególności w zakresie takich zagadnień, jak:

- realizacja przez oddziały terenowe Agencji wniosków pokontrolnych NIK,
- przekazywanie z Zasobu lasów i gruntów pod zalesienie na rzecz Lasów Państwowych,
- organizowanie zebrań wspólnot mieszkaniowych, celem wyboru ich zarządów,
- przestrzeganie reguł postępowania przy sprzedaży nieruchomości na zasadach pierwszeństwa nabycia,
- przestrzeganie przez oddziały terenowe procedury powoływania i likwidowania jednostek organizacyjnych Zasobu,
- sprawowanie przez oddziały terenowe nadzoru nad wykorzystaniem przez beneficjentów dotacji Funduszu Aktywizacji Bezrobotnych, w celu tworzenia nowych miejsc pracy dla bezrobotnych - byłych pracowników ppgr i mieszkańców osiedli po ppgr,
- fizyczna likwidacja u dzierżawców wybranych obiektów budowlanych i sposób jej rozliczania,
- tryb zlecania, procedura wyłaniania firm na wykonanie prac zleconych dla Agencji oraz sposób przyjmowania przez oddziały terenowe wykonanych prac (wycen, kosztorysów, inwestycji itp.),
- tworzenie przez oddziały terenowe wewnętrznych jednostek organizacyjnych (uzasadnienie formalnoprawne i merytoryczne oraz zasady ich działania),
- wykorzystanie przez oddziały terenowe Agencji środków transportu i łączności,
- ocena realizacji wydatków ze środków pozyskanych z Grupy Obsługi Celów Statutowych,
- windykacja należności Agencji z tytułu dzierżawy i sprzedaży mienia Zasobu, ze szczególnym uwzględnieniem zasadności przesuwania terminów należnych płatności.

Łącznie przeprowadzono w oddziałach terenowych Agencji 66 kontroli, z tego w I półroczu 1998 r. - 34 kontrole oraz w II półroczu 1998 r. - 32 kontrole. Z reguły każdy z tematów kontroli był realizowany w 3 - 5 oddziałach terenowych, z wyjątkiem tematu pierwszego, który został zrealizowany w większości oddziałów.

Wnioski wynikające z przeprowadzonych kontroli dotyczą poszczególnych oddziałów terenowych w różnym stopniu. W toku czynności kontrolnych kontrolujący informowali kierowników kontrolowanych jednostek organizacyjnych o stwierdzonych uchybieniach i nieprawidłowościach, wskazując równocześnie na potrzebę i możliwość niezwłocznego podjęcia środków zaradczych i usprawniających. Niezależnie od tego, ale w zależności od stopnia stwierdzonych nieprawidłowości, Biuro Prezesa najczęściej odrębnie zobowiązuje dyrektorów oddziałów do poinformowania w określonym terminie o sposobie wykorzystania wniosków. W całym 1998 r. w wyniku kontroli przeprowadzonych przez ZKW skierowano do dyrektorów oddziałów łącznie 28 tego typu pism. Wnioski z kontroli omawiane były także na naradach dyrektorów oddziałów terenowych Agencji oraz szkoleniach dla ich pracowników.

Kolejną płaszczyzną działalności kontrolnej w ramach kontroli wewnętrznej było w 1998 r. rozpatrywanie skarg i wniosków napływających lub przekazywanych do Biura Prezesa AWRSP. W całym 1998 r. Zespół Kontroli Wewnętrznej rozpatrzył łącznie 120 spraw, pism i listów, skierowanych do zbadania w ramach Biura Prezesa Agencji. Sprawy te dotyczyły szeregu zagadnień, w tym: prawidłowości przeprowadzonych przetargów (55%), uchybień w gospodarowaniu mieniem Zasobu (16%), spraw mieszkaniowych (7%) oraz innych (22%). W wyniku badania przez Zespół Kontroli Wewnętrznej spraw dotyczących przetargów, Biuro Prezesa podjęło decyzję o odstąpieniu od zawarcia umowy z kandydatem na dzierżawcę lub nabywcę mienia Zasobu w stosunku do 8 przetargów.

Działalność kontrolna obejmowała również okresowe badanie wybranych aspektów przetargów organizowanych przez oddziały terenowe Agencji. W tym kontekście badano m.in. jak często organizatorzy przetargów odstępowali od jego prze-

prowadzenia, jak liczne były przypadki wnioskowania przez uczestników przetargów o odwołanie członka komisji z jej składu (w związku z wątpliwościami co do jego bezstronności) oraz w ilu przypadkach wstrzymano przetarg z tego powodu, jaka była skala odstąpień organizatorów przetargów od zawarcia umowy sprzedaży lub dzierżawy itd. W ramach kontroli okresowo również badano, jak często oddziały terenowe Agencji, administratorzy, prezesi jednoosobowych spółek Agencji oraz dzierżawcy występowali do organów powołanych do ścigania przestępstw w sprawach dotyczących nadużyć popełnianych na szkodę Zasobu WRSP oraz czego dotyczyły te nadużycia. Badaniu poddano również sposób monitorowania przez oddziały wykorzystania nieruchomości Zasobu przekazanych w drodze umowy nieodpłatnie gminom na cele związane z inwestycjami infrastrukturalnymi, służącymi wykonywaniu zadań własnych tych gmin.

9. Działania Agencji wobec trudnej sytuacji finansowej dzierżawców

Wychodząc naprzeciw pogarszającej się sytuacji dzierżawców nieruchomości rolnych Zasobu WRSP, powodowanej załamaniem na rynku skupu zbóż, we wrześniu 1998 r. Agencja wprowadziła rozwiązanie o charakterze interwencyjnym, łagodzące skutki tego załamania. Rozwiązaniem tym były cesje wierzytelności wobec Agencji z tytułu tych umów sprzedaży zbóż, w których podmiot skupujący odraczał termin zapłaty. Instrument cesji umożliwiał dzierżawcom zwalnianie się w terminie z ich zobowiązań wobec Agencji, pomimo braku otrzymania faktycznej zapłaty za dostarczony towar.

Zasady przyjęte w rozliczaniu zobowiązań z tytułu czynszu określały, że zwolnienie dzierżawcy z długu następuje z chwilą przelewu - na rzecz Agencji - wierzytelności (w części odpowiadającej kwocie długu) z tytułu umowy sprzedaży zbóż. Dotyczyło to zarówno odroczonej w spłacie wierzytelności pochodzących z już zawartych umów sprzedaży zbóż, jak też tych umów, które byłyby zawarte po uruchomieniu tej formy rozliczenia.

Dodatkowo, celem ułatwienia dzierżawcom możliwości zbytu zbóż, Agencja zawierała odpowiednie porozumienia z firmami skupowymi. W ramach tej formy rozliczenia, skup dokonywany przez przedsiębiorstwa odbywał się w ich imieniu i na ich własne ryzyko - po cenie uzgodnionej pomiędzy dostawcą (dzierżawcą) a przedsiębiorstwem skupowym. Agencja, w ramach tego instrumentu przejmowała tylko wierzytelności z tytułu tych dostaw (zwalniając w tej kwocie dzierżawcę z jego zobowiązań) i nie stawała się właścicielem skupionego zboża. Opracowane w Agencji wstępne prognozy zakładały, że w tym trybie zostanie skupione ok. 150 tys. ton zbóż.

Do końca grudnia 1998 r. podpisano porozumienia z 86 przedsiębiorstwami skupowymi. W ramach podpisanych porozumień przedsiębiorstwa te zadeklarowały skup 240 tys. ton zbóż. Oferta sprzedaży zbóż (pierwotnie deklarowana przez dzierżawców w wysokości ok. 100 tys. ton) nie została jednak w pełni wykorzystana, bowiem do końca grudnia 1998 r. skupiono ok. 81 tys. ton zbóż. Ocenia się, że prawdopodobnymi przyczynami niższej, zrealizowanej w tym okresie sprzedaży była stosunkowo niska jakość zbóż, wysokie parametry ustalane dla skupowanego ziarna przez firmy skupowe oraz oczekiwanie dzierżawców na wzrost cen w przyszłości.

W ramach zrealizowanych ofert sprzedaży rozliczono wierzytelności dzierżawców na łączną kwotę 38,2 mln zł. W tej też kwocie dzierżawcy zostali zwolnieni z długu wobec Agencji. Terminy płatności przejętych wierzytelności ustalone zostały przeważnie na okres od stycznia do marca 1999 r. Ceny oferowane przez przedsiębiorstwa były z reguły zbliżone do oferowanych w danym momencie na rynkach lokalnych (pszenica 42 - 48 zł/dt, żyto 23 - 32 zł/dt, pszenżyto 30 – 34 zł/dt).

W ocenie dzierżawców zastosowana przez Agencję forma pomocy była bardzo dla nich korzystna, gdyż zapobiegła kumulowaniu się przyszłych płatności z tytułu kolejnych rat (jak ma to miejsce np. w przypadku zastosowania ulgi w postaci przesunięcia terminu płatności rat), a także umożliwiła dzierżawcom nieruchomości rolnych Zasobu sprzedaż nadwyżek ziarna zbóż, w sytuacji ograniczonego popytu.

Zaproponowane rozwiązanie było pierwszą próbą zastosowania w Agencji instrumentu finansowego w postaci wprowadzenia odmiany *factoringu*, gdzie w roli *factora* wystąpiła Agencja, z tą jednak różnicą, że cena wykupu wierzytelności nie była dyskontowana (tak jak w klasycznym *factoringu*) lecz była równa cenie nominalnej wykupu (w Agencji – cenie zwolnienia z długu). Instrument ten ze swej istoty (płatność realizowana w odroczonym terminie, po z góry określonej w umowie cenie) podobny jest do kontraktów terminowych typu **forward**, jakie zawierane są na giełdach towarowych.

Działania Agencji w zakresie przejmowania cesji wierzytelności przedsiębiorstw skupujących zboże wobec dzierżawców tylko w części rozwiązywały ich problemy finansowe. W końcu 1998 r. Prezes Agencji podjął decyzję o zastosowaniu szeregu dalszych rozwiązań organizacyjnych i finansowych, zmniejszających czasowo obciążenia ponoszone przez dzierżawców na rzecz Agencji. Skutkiem tej decyzji było porozumienie²³ zawarte między Agencją, a Ogólnopolskim Związkiem Stowarzyszeń Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, Federacją Związków Pracodawców Rolnych, Ogólnopolskim Związkiem Pracodawców Rybackich oraz Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Dzierżawców i Administratorów Nieruchomości Rybackich Skarbu Państwa, w którym postanowiono m.in., że:

- Agencja, w miarę posiadanych środków finansowych, uczestniczyć będzie w inwestycjach realizowanych na przedmiocie dzierżawy, ze środków własnych lub wspólnie z dzierżawcą, zwłaszcza związanych z: ochroną środowiska, poprawą jakości produktów, zastosowaniem nowoczesnych technologii, poprawą bhp, a także służących obniżaniu kosztów produkcji.
- Agencja na wniosek dzierżawcy, będzie wyrażać zgodę na czasowe wyłączenie z produkcji obiektów (np. gorzelnie, owczarnie), na okres nie dłuższy niż 1 rok, które na skutek trudności ze zbytem wytwarzanych w nich produktów nie są przydatne dzierżawcy, a nie powinny (ze względów ekonomicznych) zostać

---

²³ Porozumienie to podpisano w dniu 2 marca 1999 r.

zlikwidowane oraz brak jest obecnie na nie potencjalnego zainteresowania poddzierżawą, dzierżawą lub kupnem. W takich wypadkach Agencja zaprzestanie naliczania czynszu dzierżawnego od tych obiektów. Zastosowanie takiej czasowej ulgi nie zwolni jednak dzierżawcy od obowiązku ponoszenia kosztów ubezpieczenia i podatku od nieruchomości oraz innych obciążeń publiczno-prawnych, a także kosztów konserwacji i remontów lub ich zabezpieczenia.

- Likwidacja obiektów budowlanych będzie prowadzona na koszt Agencji, jeśli koszty rozbiórki przewyższą znacznie wartość materiałów porozbiórkowych. Dotyczy to zwłaszcza takich obiektów, które ze względu na wysoki stopień skomplikowania konstrukcji obiektu (np. obiektów wysokich, o dużej kubaturze) wymagają do ich rozbiórki specjalistycznego sprzętu lub odpowiednio przeszkolonych osób.
- W wypadku fizycznej likwidacji obiektu budowlanego Agencja, w drodze stosownego aneksu do umowy dzierżawy, nie będzie naliczała czynszu od dnia wyrażenia zgody na likwidację obiektu albo od dnia zaprzestania przez dzierżawcę produkcji, jeśli po wyrażeniu tej zgody produkcja była kontynuowana. W wypadku rozbiórki obiektu na koszt dzierżawcy nie naliczanie czynszu jest warunkowane faktycznym wykonaniem tej rozbiórki w uzgodnionym terminie.
- W stosunku do dzierżawców, którzy w okresie do końca czerwca 1996 r. zawarli umowy sprzedaży majątku obrotowego i ruchomych środków trwałych, w których wartość niespłaconej należności wyrażona została w mierniku naturalnym, a nie skorzystali do końca 1997 r. z wydłużenia okresu spłaty niewymagalnych należności - istnieje możliwość zastosowania przez Agencję, na wniosek dzierżawcy, takiego wydłużenia, nie więcej jednak niż dwukrotnie.
- Oddziały terenowe Agencji wraz z oddziałami Ogólnopolskiego Związku Stowarzyszeń Dzierżawców i Właścicieli Rolnych oraz przedstawicielami Federacji Związków Pracodawców Rolnych, Ogólnopolskiego Związku Pracodawców

Rybackich, Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Dzierżawców i Administratorów Nieruchomości Rybackich Skarbu Państwa wypracują sposób dokumentowania skutków zdarzeń, które mogą stanowić podstawę do obniżania czynszu z tytułu art. 700 K.c. Oddziały terenowe Agencji umożliwią przedstawicielom tych Organizacji uczestnictwo w pracach komisji rozpatrujących wnioski dzierżawców.

- Strony podejmą działania w kierunku wprowadzenia, zamieszczonego w propozycjach zmiany ustawy *o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa*, możliwości przejścia z miernika naturalnego określającego poziom czynszu na miernik pieniężny, przy jego waloryzacji wskaźnikiem zmian cen produktów rolnych.
- Agencja, na wniosek dzierżawcy, będzie wyrażała zgodę na przedłużenie umów dzierżawy na okres do 30 lat, zwłaszcza w wypadkach uzasadnionych potrzebami inwestycyjnymi dzierżawców.
- Oddziały terenowe Agencji zostały zobowiązane do dołożenia należytej staranności w terminowym załatwianiu wniosków składanych przez dzierżawców i nabywców mienia Zasobu, przy czym za terminowe należy uznać rozpatrzenie sprawy i udzielanie odpowiedzi w terminie 30 dni.

10. Zadania Agencji, a społeczno-ekonomiczne warunki przekształceń rolnictwa państwowego

Dokonania Agencji w roku 1998 wskazują, że przejmowanie do Zasobu nieruchomości i innego mienia Skarbu Państwa, w oparciu o zapisy ustawy z 19 października 1991 r. wygasa, a także rozdysponowanie „pierwotne” przejętego majątku dobiega końca. Pozostająca w Zasobie do rozdysponowania powierzchnia (617 tys. ha) jakkolwiek stosunkowo niewielka, w znacznej części nie może być wykorzystana do produkcji rolnej (rozdrobnienie i rozproszenie, gorsza jakość gleb) i będzie rozdy-

sponowana na inne cele. Jednocześnie rok 1998 ujawnił nowe zjawisko, które do-
tychczas występowało w relatywnie małej skali – zwroty stosunkowo dużych nieru-
chomości rolnych z dzierżaw, z uwagi na niemożność prowadzenia na nich opłacalnej
produkcji rolniczej. Niezależnie od przyczyn o charakterze koniunkturalnym, może to
wskazywać na potrzebę dalej idącej restrukturyzacji tych nieruchomości przez Agen-
cję, adekwatnie do zmieniających się warunków produkcyjnych, a także ekonomicz-
nych rolnictwa.

Zmiany własnościowe i strukturalne w sektorze rolnictwa implikują także no-
we zjawiska w organizacji produkcji rolnej, w sferze społecznej i otoczeniu produk-
cyjnym rolnictwa. Należy do nich zaliczyć upowszechnianie się formy dzierżawy
nieruchomości rolnych SP rolnikom i podmiotom prawnym, prowadzącym prywatne
gospodarstwa rolne. Aktywizacja produkcyjna dużej grupy przedsiębiorców rolnych
zmienia status i miejsce rolnictwa indywidualnego w polskim systemie gospodar-
czym. Kształtuje się także - w dużym stopniu pod wpływem tych zmian - nowocze-
sny rynek produktów rolnych i środków do produkcji rolniczej. Wobec zbliżającej się
integracji z gospodarkami krajów Unii Europejskiej daje to polskiemu rolnictwu
wielką szansę przyspieszonego rozwoju. Przemiany te niosą jednak ze sobą również
określone problemy, w sferze produkcyjnej i społecznej, czekające na rozwiązanie
(m.in. przez projektowane zmiany legislacyjne).

Do głównych zadań, jakie stają przed Agencją w 1999 r. będzie należało:

1. Kontynuowanie restrukturyzacji Zasobu w sposób dostosowany do aktualnego sta-
nu zagospodarowania gruntów i wynikający z obecnego etapu przekształceń struk-
turalnych, a także planowanych zmian legislacyjnych, m.in. poprzez:
  - wdrażanie wprowadzonych ustawą z dnia 6 maja 1999 r. zmian w zasadach
gospodarowania nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa,
  - kontynuowanie restrukturyzacji Zasobu w sposób uwzględniający aktualny
stan zagospodarowania gruntów i nowe rozwiązania prawne, m.in. poprzez:
    - pogłębioną lub powtórą restrukturyzację nieruchomości zwracanych z
dzierżawy z przyczyn ekonomicznych;

- korzystanie z przewidzianej w umowach możliwości wyłączania części nieruchomości z dużych dzierżaw,
- organizowanie przetargów ograniczonych i zamiany nieruchomości, w celu poprawy struktury obszarowej indywidualnych gospodarstw rolnych,
- udostępnianie gospodarstw SP w administrowaniu do bezprzetargowej dzierżawy spółkom pracowników tych gospodarstw,
- występowanie do zarządów gmin o podejmowanie prac scaleniowych,
- rozdysponowanie pozostałych nieruchomości Zasobu.

2. Kontynuowanie w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Ministerstwem Skarbu Państwa dalszych przekształceń organizacyjnych oraz własnościowych spółek hodowlanych.
3. Realizacja dotychczas zawartych ugód bankowych oraz układów ratalnych, jak również monitorowanie poziomu zadłużenia gospodarstw Skarbu Państwa.
4. Współudział w programie budowy rynków hurtowych produktów rolnych i żywnościowych.
5. Podejmowanie przedsięwzięć i inicjatyw służących aktywizacji zawodowej byłych pracowników ppgr, a także współudział w przedsięwzięciach organizowanych przez instytucje i organizacje zajmujące się tą problematyką.
6. Kontynuowanie tworzenia informatycznej bazy danych o nieruchomościach Zasobu, zawierającej dane geodezyjne o gruntach oraz naniesieniach (budynkach, budowlach, infrastrukturze technicznej itp.). Baza ta może służyć nie tylko usprawnieniu prac związanych ze sprzedażą i dzierżawą, ale także ułatwi działania na rzecz scaleń i wymiany gruntów, utworzenia rezerwy nieruchomości na cele zwią-

zane z „reprivatyzacją”, oraz usprawni gospodarkę gruntami czasowo wyłączonymi z produkcji rolnej itp.

7. Intensyfikowanie sprzedaży mieszkań najemcom, a także kontynuowanie nieodpłatnego przekazywania infrastruktury mieszkaniowej spółdzielniom założonym przez nabywców mieszkań oraz nieodpłatnego przekazywania zainteresowanym gminom nie sprzedanych mieszkań, wraz z przynależną infrastrukturą.
8. Rozdysponowanie lub zagospodarowanie w innej formie nierozdysponowanych jeszcze gruntów Zasobu, które nie nadają się do produkcji rolniczej. W miarę możliwości, kontynuowane będzie przekazywanie takich gruntów pod zalesienia, infrastrukturę, tereny rekreacyjne, a także wykorzystywanie jako elementy ekologiczne zagospodarowania terenu, strefy ochronne, etc.
9. Kontynuowanie programu osadnictwa rolniczego, którego realizacja będzie jednak uzależniona od rzeczywistego zainteresowania rolników oraz od dostępnych na ten cel środków finansowych dla potencjalnych osadników.
10. Kontynuowanie działań związanych z rozwojem pozarolniczych funkcji na obszarze wsi. Przedsięwzięcia te poprawiają infrastrukturę rolnictwa i jego bezpośredniego otoczenia oraz tworzą warunki sprzyjające racjonalnemu wykorzystaniu potencjału produkcyjnego Zasobu WRSP.

Opracowano:
w Zespole Ewidencji i Analiz

Zatwierdził
Prezes
Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa

Adam Tański

Warszawa, czerwiec 1999 r.

Hodowla i postęp biologiczny w jednoosobowych spółkach Agencji

Restrukturyzacja byłych ppgr, zajmujących się hodowlą roślin i zwierząt oraz organizacja spółek hodowlanych już na majątku gospodarstw Skarbu Państwa odbywała się ściśle pod kątem zachowania niezbędnego potencjału hodowlanego i reprodukcyjnego w hodowli roślin i nasiennictwie oraz tak, aby w gospodarstwach hodowli zwierząt zachowany został najcenniejszy materiał zarodowy. W wyniku prac restrukturyzacyjnych dokonano również uszczegółowienia zadań postawionych przed spółkami i określono środki przekazane do ich dyspozycji. W ten sposób areał gruntów wniesionych aportem i dzierżawionych przez spółki jak i przekazane im środki trwałe i obrotowe dostosowane zostały do wyznaczonych zadań hodowlanych.

W 1998 r. hodowlę twórczą roślin rolniczych prowadziły 22 spółki, roślin warzywnych - 11 spółek i roślin ozdobnych - 11 spółek. Obejmowała ona 43 taksony roślin rolniczych, 35 taksonów roślin warzywnych i 24 taksony roślin ozdobnych. Łącznie hodowano 102 taksony (w 1997 r - 116 taksonów)

W 1998 r. spółki uzyskały wpisanie do Rejestru Odmian 88 odmian, w tym:

- 30 odmian roślin rolniczych,
- 47 odmian roślin warzywnych,
- 11 odmiany roślin ozdobnych.

Dla porównania w roku 1997 zarejestrowano 79 odmian. Największy wzrost liczby zarejestrowanych odmian dotyczy roślin warzywnych (wzrost o 19 odmian), natomiast w czwartym roku z kolei nastąpił spadek liczby zarejestrowanych odmian roślin ozdobnych (wynika to ze świadomej polityki hodowlanej spółek).

W okresie 5 lat (1994-1998) spółki zarejestrowały łącznie 383 odmiany, w tym:

- 130 odmiany roślin rolniczych,
- 140 odmiany roślin warzywnych,
- 113 odmian roślin ozdobnych.

W efektywności hodowli (mierzonej liczbą rejestrowanych odmian) utrzymuje się duże zróżnicowanie pomiędzy spółkami. Wśród 22 spółek zajmujących się hodowlą roślin rolniczych, w 1998 r. tylko 10 zarejestrowało przynajmniej 1 odmianę, a wśród 11 spółek zajmujących się hodowlą roślin warzywnych 7 spółek zarejestrowało od 3 do 12 odmian.

Równocześnie w 1998 r. skreślone zostało z rejestru (podobnie jak w 1997 r.) po 13 odmian roślin rolniczych i warzywnych oraz 107 odmian roślin ozdobnych (w 1997 r. – 171 odmian). Duża liczba skreślonych odmian roślin ozdobnych wynika z potrzeby dostosowywania się do wymagań rynku i brania pod uwagę kosztów utrzymanie odmian w Rejestrze.

W 1998 r. w badaniach rejestrowych znajdowały się 374 rody, w tym: 251 rodów roślin rolniczych, 115 rodów roślin warzywnych i 8 rodów roślin ozdobnych. W porównaniu do 1997 r. liczba rodów w badaniach zmniejszyła się o 60, z tego aż o 44 rody - w hodowli roślin ozdobnych. W roku 1998 do badań rejestrowych przyjęto 132 rody, w tym 87 rodów roślin rolniczych i 45 rodów roślin warzywnych.

W spółkach hodowli roślin prowadzona jest także tzw. hodowla zachowawcza. W 1998 r. obejmowała ona 91 taksonów (w 1997 r. - 131 taksonów), w tym: 54 taksony roślin rolniczych i 36 taksonów roślin warzywnych.

W 1998 r. spółki prowadziły produkcję nasienną na powierzchni 33,7 tys. ha, co oznacza spadek o 6,7 tys. ha w stosunku do poziomu w 1997 r i o 12,1 tys. ha w stosunku do roku 1996. W powierzchni plantacji nasiennych 73% stanowiły plantacje

zbóż, 14% - plantacje roślin strączkowych, motylkowych i traw oraz około 6% plantacje nasienne ziemniaków.

W spółkach o kierunku ogrodniczym dominowały plantacje roślin warzywnych, ozdobnych oraz drzew i krzewów owocowych (55%), ale również prowadzone były plantacje roślin rolniczych (45%). Ogółem plantacje nasienne w spółkach ogrodniczych zajmowały powierzchnię 3,9 tys. ha – o 14% więcej niż w roku 1997.

Spółki hodowli zwierząt produkują aktualnie 70% buhajów ras mlecznych używanych w rozrodzie. Stadniny hodujące konie ras szlachejnych dostarczają do stad ponad 80% ogierów, a stada zarodowe trzody posiadają prawie 20% udziału w krajowym rynku knurów i loszek. Wysoka wartość genetyczna produkowanych zwierząt hodowlanych jest potwierdzona wynikami testów użytkowości, plasujących zwierzęta ze Spółek Agencji na najwyższych pozycjach rankingu krajowego. Obok rozplodników spółki hodowlane produkują również znaczące ilości jałówek, loszek i klaczy zarodowych na potrzeby gospodarstw produkcyjnych.

Spółki Agencji prowadzą hodowlę i produkcję wszystkich gatunków zwierząt. Z punktu widzenia skali i wagi działalności hodowlanej główny nacisk kładzie się na hodowlę bydła, trzody chlewnej, owiec i koni.

W 1998 r. hodowlę bydła mlecznego prowadziło 76 przedsiębiorstw (28 ośrodków hodowli zwierząt, 23 ośrodki hodowli roślin, 25 stadnin i stad ogierów) oraz 3 gospodarstwa w administrowaniu. Stan pogłowia krów w tych jednostkach na koniec 1998 r. wynosił 25,6 tys. szt.. W stosunku do 1997 r. liczba krów uległa zmniejszeniu o ponad 1 tys. szt., tj. o 3,9%, ale było ono relatywnie niższe w porównaniu ze spadkiem w latach 1996-1997 (4,8%). Spadek pogłowia krów następuje w związku z procesami restrukturyzacji majątku Skarbu Państwa, likwidacją sztuk niskowydajnych, a także z powodu intensywnie prowadzonej walki z białaczką.

Średnia wydajność mleka w 1998 r. we wszystkich agencyjnych jednostkach hodowli bydła mlecznego wyniosła 5 906 kg przy zawartości 4,18% tłuszczu i 3,32%

białka. W porównaniu z ogółem krów ocenianych w kraju (324.870 szt., wydajność: 4.931 kg mleka, 4,13% tłuszczu i 3,29% białka²⁴) wydajność krów agencyjnych była wyższa o 975 kg mleka, 0,05% tłuszczu i 0,03% białka.

W 1998 r. ogólna liczba matek buhajów ras mlecznych w Polsce wynosiła 1 344 szt., z tego 715 (53,2%) utrzymywano w Spółkach Agencji. Tak wysoki odsetek matek buhajów (utrzymujący się od wielu lat) pochodzi z populacji, która stanowi ok. 8% populacji aktywnej. Świadczy to o dużym potencjale genetycznym krów utrzymywanych w stadach agencyjnych oraz o dużej roli jaką one spełniają w doskonaleniu bydła w kraju. Generalnie jednak obserwuje się od kilku lat stały spadek liczby matek buhajów, zarówno w całym kraju jak i w oborach agencyjnych. Spowodowany jest on m.in. zaostreniem kryteriów doboru, nową metodyką szacowania wartości hodowlanej oraz coraz większą skalą transplantacji zarodków.

Transplantacja zarodków jest jedną z najbardziej skutecznych i szybkich metod genetycznego doskonalenia stada, ale jest również metodą kosztowną, co powoduje, że nie jest powszechnie stosowana. W 1998 r. transplantację zarodków prowadziło 16 spółek - o 3 mniej niż w 1997 r. Mimo to wzrosła (o 19 szt.) liczba dawczyń poddanych płukaniu, od których uzyskano wprawdzie mniejszą liczbę zarodków (o 331 szt.), były one jednak wyższej jakości. W 1997 r. udział zarodków dobrych, przydatnych do transplantacji, w ogólnej liczbie pozyskanych zarodków wynosił 57,1%, natomiast w 1998 r. odsetek ten wyniósł 72,3%. Wyższa jakość zarodków miała bezpośredni związek ze wzrostem skuteczności przenoszenia, która w 1998 r. wyniosła 45% (i była wyższa o 2 pp w porównaniu do 1997 r.). Spadła o 82 szt. liczba zarodków przeniesionych, wzrosła natomiast o 152 szt. liczba urodzonych cieląt.

W ostatnich latach w skali całego kraju obserwuje się zmniejszoną podaż buhajów wstawianych do wychowalni oraz sprzedawanych do SHiUZ-ów. Ma to związek ze zmniejszonym zapotrzebowaniem na buhaje używane w rozrodzie, co wynika

---

²⁴ dane wstępne wg CSHZ, uzyskane na podstawie metod A4 i AT4

z kolei ze wzrostu intensywności użytkowania rozplodników w Zakładach Unasienniania.

W 1998 r. ogółem w kraju wstawiono do wychowalni 668 buhajów ras mlecznych, z czego 359 (53,7%) pochodziło ze stad agencyjnych. W poprzednich latach odsetek ten wynosił: 1995r. - 51,3%, 1996r. - 46,6% i 1997r. - 49,6%.

W 1998 r. do SHiUZ-ów sprzedano ogółem w skali całego kraju 306 buhajów z czego 154 (50,3%) pochodziło ze stad spółek i gospodarstw Agencji. Od kilku lat odsetek ten kształtuje się na zbliżonym poziomie.

W 1998 r. sprzedano ogółem 1 249 jałówek cielných, o 423 szt. mniej w stosunku do 1997 r. Spadek sprzedaży jałówek ma związek nie tylko ze zmniejszonym zapotrzebowaniem na materiał hodowlany w rolnictwie, ale także wynika z intensywnego remontu stad w jednostkach hodowlanych Agencji, który w 1998 r. wyniósł średnio 31%.

Dla producentów i hodowców trzody chlewnej rok 1998 był bardzo trudny. Niskie ceny zbóż w latach 1997 – 98, przy stosunkowo wysokich cenach tuczników (na początku roku) powodowały znaczny wzrost produkcji trzody i jej pogłowia. Spółki Agencji sprzedawały znaczne ilości młodych zwierząt do dalszego chowu, ale od sierpnia 1998 r. wystąpił prawie całkowity brak zainteresowania zakupem knurków i loszek. Zła koniunktura na rynku trzody nie odbiła się jeszcze w znaczniejszym stopniu na pogłowiu macior zarodowych utrzymywanych w chlewniach spółek Agencji, dzięki czemu stan macior w dniu 31 grudnia 1998 r. utrzymał się na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego (3 907 szt.).

Od 1994 r. do 1998 r. liczba macior ocenianych w kraju zdecydowanie wzrosła z 26,5 tys. szt. do 33,4 tys. szt. stąd udział macior utrzymywanych w spółkach Agencji w stosunku do liczby ocenianych macior w kraju zmniejszył się w tych latach z 17,3% do 12%.

W 1998 r. hodowlę trzody prowadzono w 77 stadach, w 29 spółkach Agencji. Przeciętna wielkość stada hodowanego wynosiła 51 macior, gdy średnia wielkość stada hodowanego w Polsce w 1998 r. nie przekracza 22 macior.

Użytkowość rozłódowa należy do cech nisko dziedzicznych stąd poprawa tych cech zależy w głównej mierze od stworzonych warunków środowiskowych i paszowych,. Niestety wyniki użytkowości rozłódowej loch utrzymywanych w chlewniach spółek Agencji wskazują że warunki te są ciągle niezadowalające. Sytuację można zmienić poprzez zwiększenie nakładów inwestycyjnych na modernizację porodówek. Stada w których nie uzyskuje się odchovu 10 prosiąt w 21 dniu w miodzie dla ras matecznych i 9 prosiąt dla ras ojcowskich, należy uznać jako słabe, a w spółkach Agencji stad tych było w 1998 r. jeszcze 27.

Podstawowym celem prac hodowlanych realizowanych w stadach trzody jest poprawa cech użytkowości rzeźnej. Cechy te oceniane są w stadach hodowlanych przyżyciowo na knurkach i loszkach w wieku 150-180 dni. Uzyskane wyniki umożliwiają typowanie najlepszych zwierząt przeznaczonych do reprodukcji.

Generalnie wyniki stad Agencji pod względem użytkowości rzeźnej, są dobre, praktycznie w stadach zarodowych trzody nie spotyka się już średnich wyników zawartości mięsa w tuszy poniżej 55,5% dla knurków i 54,3 % dla loszek. Są to wyniki zgodne z założeniami Programu Hodowli Trzody Chlewnej do roku 2010.

W 1998 r. średnia liczba sprzedanych loszek od jednej maciory wyniosła w chlewniach Agencji - 3,6 szt. to jest zdecydowanie poniżej możliwości produkcyjnych. Jednocześnie należy odnotować wzrost sprzedaży loszek krzyżówkowych; sprzedaż ta stanowiła w 1996 r - 9,2 % ogółu sprzedanych loszek, w 1997- 28,5 %, a w roku 1998 już 36,1 %. Z uwagi na bardzo dobre cechy produkcyjne (głównie mięsność) loszek krzyżówkowych ich udział w sprzedaży materiału hodowanego będzie wzrastał.

Pomimo utrzymania wysokiej dotacji funduszu postępu biologicznego do stad prowadzących hodowlę owiec w roku 1998 nastąpił dalszy spadek pogłowia owiec w Polsce. – z 870 tys. szt. w 1994 r. do 450 tys. szt. w 1998 r. Również w owczarniach Agencji zmniejszyło się pogłowie owiec różnych ras z 25 tys. szt. do 7,5 tys. szt. w tych samych latach. Co więcej, wieloletnia dekonunktura na rynku owczarskim powoduje, że kolejne owczarnie w spółkach Agencji ulegają likwidacji. W 1998 r. owce były hodowane w 21 spółkach. Przeciętna ilość matek w owczarniach spółek Agencji wynosiła 352 szt. Pomimo spadku pogłowia obserwuje się jednak wzrost zainteresowania rolników materiałem hodowlanym, a sprzedaż tryków i jarek ze spółek Agencji nieznacznie wzrasta (choć trudno to uznać za zjawisko trwałe). W roku 1998 z owczarni Agencji sprzedano 658 tryków i 877 jarek, podczas gdy w roku 1997 sprzedano 591 tryków i 389 jarek.

Według Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej przy zastosowaniu aktualnych dotacji stado może być opłacalne, gdy odchowuje powyżej 120 jagniąt od 100 matek.. Wyniki takie uzyskuje zaledwie 5 (na 21) spółek Agencji.

W 1998 r. hodowla koni prowadzona była w stadninach Agencji w rasach: czystych - pełnej krwi angielskiej (11 stadnin), czystej krwi arabskiej (4),²⁵ ras regionalnych - koni wielkopolskich i szlachetnej półkrwi (12), małopolskich (8), śląskich (2),²⁶ -), zimnokrwistych (1) oraz ras zachowawczych - huculów (1) i koników polskich (3) .

Według stanu na 31 grudnia 1998 r. w skład stada zarodowego wchodziło: 496 klaczy pełnej krwi angielskiej, 223 klacze czystej krwi arabskiej, 359 klaczy rasy małopolskiej, 749 klacze rasy wielkopolskiej, 49 klaczy rasy śląskiej, 92 klacze koni zimnokrwistych, 73 klacze koników polskich oraz 53 klacze huculów. Generalnie, od 1994 r. następuje corocznie zmniejszenie liczby klaczy w stadninach Agencji, przede wszystkim w rasach czystych oraz ras wielkopolskiej i małopolskiej. Struktura stada

²⁵ Z końcem października 1998 r. sprzedano konie z SK Kurozwęki.

²⁶ Nowa stadnina koni tej rasy została utworzona przy

klaczy hodowlanych w spółkach Agencji dostosowana jest do potrzeb odchowu wymaganej liczby ogierów, użytkowanych do reprodukcji koni znajdujących się u rolników, w celu utrzymania globalnego pogłowia koni w pożądanej kondycji, zgodnie z kierunkami użytkowania w poszczególnych rejonach kraju. Jedynie koniki polskie i hucuły traktowane są jako hodowla zachowawcza (tym niemniej cieszą się dość dużym zainteresowaniem nabywców - dla celów rekreacyjnych i hipoterapeutycznych).

Konie ras czystych hodowane są praktycznie wyłącznie do celów rekreacyjno-sportowych. Sprawdzają się one na torach wyścigowych i choć próby dzielności w zasadzie nie przesądzają o kwalifikacji do hodowli, są jednak ważnym etapem selekcji. Wyselekcjonowane konie znajdują nabywców krajowych i zagranicznych. W 1998 r. stadniny Agencji sprzedały na aukcjach jesiennych na Służewcu 42 konie, uzyskując za nie równowartość 147 tys. USD (tj. średnio 3,5 tys. USD za konia).

Wyjątkowym sukcesem zarówno finansowym jak i prestiżowym okazała się kolejna aukcja w Janowie Podlaskim. Ponownie ceny jakie na niej padły okazały się rekordowe, nie tylko w Polsce ale i na świecie. W sumie sprzedano 48 koni za łączną sumę ponad 950 tys. USD, przy średniej cenie za konia 19,8 tys. USD. Najwyższe ceny uzyskano za klacze: EMILDA – 200 tys. USD ze stadniny w Michałowie i MAESTA – 131 tys. USD, wyhodowaną w SK Białka.

Wartość koni sportowych określana jest m.in. sumą nagród osiągniętych na torach wyścigowych. Średnia wygrana na konia w ostatnim roku wyniosła 5 050 zł, a roczny koszt jego utrzymania około 7 000 zł. Trzeba też zauważyć, że stosunkowo duża ilość importowanych koni zbiera znaczną część nagród. Te dwa czynniki zniechęcają właścicieli i dzierżawców do nabywania roczniaków. Zdecydowana większość krajów dbających i chroniących swoją hodowlę obok nagród posiada również premie hodowlane dla hodowców i właścicieli koni hodowli krajowej. W 1999 r. Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej skreśliło z Funduszu Postępu Biologicznego dotowanie hodowli koni pełnej krwi. Przyznanie znaczących premii hodowlanych będzie więc jedynym sposobem na utrzymanie krajowej hodowli koni tych ras, które są również niezbędne do kontynuowania hodowli koni ras p

Wyniki produkcyjne gospodarstw rolnych Skarbu Państwa w 1998 r.

Informacja o poziomie produkcji rolnej w gospodarstwach rolnych Skarbu Państwa wymaga zastrzeżenia, że w przypadku porównań międzyokresowych uwzględnić należy wpływ, jaki na uzyskiwane wyniki miała równoległość procesów przejmowania i rozdysponowania nieruchomości rolnych Zasobu oraz tworzenia i likwidowania gospodarstw Skarbu Państwa. Zamieszczane w publikacjach GUS oraz raportach Agencji dane o wynikach produkcyjnych i ekonomicznych gospodarstw SP odnoszą się w poszczególnych latach do różnych zbiorowości tych jednostek. Wynika to zarówno z tego, że w okresach sprawozdawczych jedne jednostki były przejmowane do Zasobu i powiększały badaną populację statystyczną, a inne, w wyniku działań restrukturyzacyjnych (sprzedaż, dzierżawa itp.) populację tę opuszczały, jak również z tego, że proces restrukturyzacji bardzo często radykalnie zmieniał parametry produkcyjno-ekonomiczne tych jednostek (np. spadek pogłowia zwierząt w wyniku wydzierżawienia części gruntów z budynkami inwentarskimi). Należy też zauważyć, a dotyczy to również danych za rok 1998, że duża zmienność struktury formalnej i produkcyjnej gospodarstw SP, będąca wynikiem trwających nadal przekształceń powoduje, że ograniczona jest nie tylko porównywalność wyników, lecz także - niejednokrotnie - adekwatność wyników do nakładów. Można to zauważyć na przykład w sytuacjach, gdy gospodarstwo SP w trakcie roku gospodarczego zostaje zlikwidowane (sprzedane lub wydzierżawione). Dostępna statystyka nie obejmuje wtedy całego procesu produkcyjnego.²⁷ Tym niemniej, prezentowane informacje o poziomie i strukturze produkcji rolnej, dotyczące ogółu gospodarstw SP i jednoosobowych spółek Agencji pozwalają na przybliżoną ocenę wdrożenia programów restrukturyzacji w byłych ppgr.

²⁷ Z uwagi na bardzo dużą skalę zmian zachodzących w ciągu roku w jednostkach gospodarczych Agencji do względnie stabilnych można aktualnie zaliczyć jedynie jednoosobowe spółki Agencji. Brak bezpośredniej porównywalności gospodarstw Skarbu Państwa można także zauważyć w tabelach nr 28-30 w Aneksie. Informacje statystyczne zamieszczone w tych tabelach zostały zebrane z gospodarstw SP i spółek Agencji prowadzących dany kierunek gospodarowania.

W roku 1998 struktura zasiewów na uprawianych gruntach ornych gospodarstw Skarbu Państwa uległa pewnym zmianom, m.in. w związku ze zmianami w opłacalności poszczególnych produktów. Zmniejszył się przede wszystkim udział zbóż (z 65,1% do 58,8%), a zwiększył się udział roślin strączkowych – głównie rzepaku i rzepiku. Wiąże się to ze zmianami relacji cen na te produkty (już w 1997 r.), a także z możliwością ich zbytu. W porównaniu do całego rolnictwa, w tym do sektora prywatnego, gospodarstwa SP uprawiały (relatywnie) pięciokrotnie więcej rzepaku i rzepiku, natomiast mniej zbóż – o 11 pp. W gospodarstwach Skarbu Państwa w znikomym stopniu prowadzona była uprawa ziemniaków – na poziomie 0,2% powierzchni zasiewów. Przeciwnie, w gospodarstwach prywatnych produkcja ziemniaków zajmowała ponad 10% arealu upraw.

W jednoosobowych spółkach Agencji, w strukturze zasiewów zboża miały mniejszy udział (50,9%) niż gospodarstwa Skarbu Państwa (58,8%) i mniejszy, niż wynosił on w całym rolnictwie (69,6%), zaś udział rzepaku i rzepiku, który wynosił 15,5%, był niższy, niż w gospodarstwach SP, ale wyższy, niż w rolnictwie ogółem (tab. A. 28).

W gospodarstwach i spółkach Agencji, w strukturze zasiewów nieznacznie wzrósł udział buraków cukrowych, przy czym był on zbliżony do udziału tej rośliny w strukturze zasiewów w całym rolnictwie.

W gospodarstwach SP w administrowaniu plony podstawowych roślin uprawnych były w 1998 r. wyższe, niż w roku 1997 – w zbożach o 9,3% (40,1 dt), w rzepaku i rzepiku o 22,0% (25,2 dt) oraz w ziemniakach – o 13,2% (259 dt). Plony buraków cukrowych utrzymały się na zbliżonym poziomie – 410 dt. W spółkach Agencji plony zbóż, rzepaku i buraków cukrowych były znacznie wyższe niż w gospodarstwach w administrowaniu, a w rzepaku i burakach cukrowych również wyższe, niż w ubiegłym roku. Relatywnie niskie plony spółki osiągnęły w produkcji ziemniaków (179 dt).

W relacji do całego rolnictwa, a także do sektora prywatnego, w najważniejszych uprawach gospodarstwa Skarbu Państwa i jednoosobowe spółki Agencji osiągnęły w 1998 r. plony wyższe (tab. A. 29).

Na tle gospodarstw sektora prywatnego gospodarstwa rolne Skarbu Państwa charakteryzowały się zbliżoną obsadą bydła na 100 ha UR, ale blisko dwukrotnie niższą obsadą krów. Stosunkowo wysoka obsada bydła występuje natomiast w spółkach Agencji (51 sztuk na 100 ha UR), ale też ponad połowa liczby tych spółek zajmuje się hodowlą zwierząt i produkcją zwierzęcą w dużej skali.

W produkcji trzody chlewnej najwyższa obsada występowała w gospodarstwach w administrowaniu - 176 sztuk na 100 ha UR, w tym 18 sztuk loch na 100 ha UR.

Agencja jest żywotnie zainteresowana śledzeniem procesów produkcyjnych, a zwłaszcza ekonomicznych, jakie zachodzą w gospodarstwach Skarbu Państwa, jako rezultat przekształceń własnościowych lub zmian form zarządzania. O ile jednak informacje z gospodarstw nadzorowanych przez Agencję mogą być uzyskane w ramach sprawowanego nadzoru właścicielskiego, to źródłem danych o sytuacji gospodarstw wydierżawionych lub sprzedanych mogą być prawie wyłącznie badania reprezentacyjne, prowadzone przez niezależne ośrodki naukowe. Takim ośrodkiem jest m.in. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z Warszawy (IERiGŻ), który od wielu lat badał gospodarstwa państwowego sektora rolnego, a obecnie gromadzi i analizuje dane o podmiotach powstałych na bazie majątku tamtych gospodarstw.

W 1998 r. w badanej przez IERiGŻ populacji, składającej się z 70 gospodarstw dzierżawionych, 18 administrowanych, 27 sprzedanych oraz 29 jednoosobowych spółek Agencji, zaobserwowano szereg zjawisk i tendencji świadczących o pozytywnych następstwach prowadzonej przez Agencję restrukturyzacji byłych ppgr, ale równocześnie wskazujących na bardzo trudną obecnie sytuację ekonomiczno-finansową tych podmiotów.

W wyniku przeprowadzonych badań²⁸ stwierdzono m.in.:

- kontynuację działań dostosowawczych do wzrastających wymagań rynku w zakresie sprawności gospodarowania. Działania te dotyczą zwłaszcza sfery organizacji i zarządzania, systemu motywacyjnego, relacji czynników produkcji oraz kierunków produkcji;
- dalsze upraszczanie struktur organizacyjnych m.in. poprzez podział większych obszarowo gospodarstw na mniejsze, oraz zmian w formach prawnowłasnościowych;
- tendencję do zmniejszania powierzchni gospodarstw, których dotychczasowe obszary były bardzo duże. Objawia się to przede wszystkim w podziałach przedsiębiorstw, na mniejsze, względnie samodzielne jednostki
- spadek zatrudnienia stałej siły roboczej z 5,8 do 5,4 osoby na 100 ha UR. W przeciwieństwie do lat poprzednich, redukcja zatrudnienia nie spowodowała wzrostu ekonomicznej wydajności pracy mierzonej wartością dodaną. W przeliczeniu na 1 pełnozatrudnionego wartość wskaźnika wartości dodanej co prawda wzrosła o 2,4% (z 29,6 tys. zł w 1997 r. do 30,3 tys. zł w 1998 r.), jest to jednak znacznie poniżej wskaźnika inflacji. Główną przyczyną braku wzrostu wskaźnika wydajności ekonomicznej należy szukać przede wszystkim w niekorzystnym dla rolnictwa rozwarciu tzw. „nożyc cen”. Wydajność pracy jest jednak nadal kilkakrotnie wyższa od osiąganey w gospodarstwach indywidualnych;
- ograniczenie nakładów inwestycyjnych. W stosunku do lat poprzednich, nakłady inwestycyjne w 1998 r. uległy wyraźnemu zmniejszeniu we wszystkich formach prawnowłasnościowych. Pomimo tego przewyższały 1,5 - krotnie poziom amortyzacji, zapewniając reprodukcję rozszerzoną majątku. Z planów inwestycyjnych wynika, iż w 1999 r. należy oczekiwać reprodukcji ujemnej,

²⁸ W. Guzewicz, M. Zdzieborska, A. Żarska: Wyniki produkcyjno-ekonomiczne wielkoobszarowych gospodarstw powstałych z majątku byłych PGR (lata 1995 - 1998 i zamierzenia do roku 2000) IERiGŻ, Warszawa, maj 1999 r.

- zwłaszcza u dzierżawców i w gospodarstwach administrowanych. Ograniczenia w inwestowaniu wiążą się z niskim poziomem koniunktury w rolnictwie;
- zahamowanie poszukiwań wzrostu opłacalności produkcji poprzez obniżkę kosztów własnych. Głęboka dekonunktura w rolnictwie, zwłaszcza w drugiej połowie roku, ograniczyła w znacznej części gospodarstw możliwości wprowadzania nowych technik i technologii produkcji, postępu biologicznego oraz nowych systemów chowu i żywienia zwierząt. Jest to zjawisko wysoce niepokojące, które w pewnym zakresie mogłoby złagodzić większy niż dotychczas wpływ kredytu preferencyjnego;
  - zmiany w strukturze produkcji. W 1998 r. obserwuje się dalszy wzrost znaczenia działu roślinnego w ekonomice gospodarstw wielkoobszarowych, a zwłaszcza bardziej opłacalnych gałęzi tj. pszenicy, kukurydzy na ziarno, rzepaku, buraków cukrowych i roślin nasiennych. Natomiast maleje znaczenie produkcji zwierzęcej. Po trzech latach wzrostu produkcji zwierzęcej, od 1997 r. obserwuje się w badanych gospodarstwach wyraźny regres. Wzrasta liczba gospodarstw likwidujących produkcję zwierzęcą;
  - wzrost wskaźników produkcyjnych. W 1998 r. w badanych gospodarstwach osiągnięto wysokie plony podstawowych ziemiopłodów: zbóż - 45,4 dt, w tym pszenicy - 51,3 dt, ziemniaków - 254 dt, buraków cukrowych - 469 dt i rzepaku - 25,8 dt. W stosunku do roku 1997 plony zbóż były wyższe o 17%, ziemniaków o 24% i rzepaku o 18%. Jedynie plony buraków cukrowych charakteryzowały się niewielkim przyrostem (o 1,5%). W stosunku do 1997 r. wzrósł poziom mleczności krów o ponad 200 litrów - do 4,9 tys. litrów od 1 krowy. Wydajności produkcyjne były zatem na znacznie wyższym poziomie niż - średnio - w gospodarstwach indywidualnych;
  - nastąpiło wyraźne pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej. Spadek wskaźnika rentowności z +3,3% w 1997 r. do -1,6% w 1998 r. oraz wskaźnika płynności bieżącej z poziomu 1,76 do 1,60 świadczy o tym wyraźnie. Około 1/3 gospodarstw rok 1998 zamknęło stratą, z czego prawie 1/4 wykazało stratę zagrażającą dalszemu funkcjonowaniu gospodarstwa (o wskaźniku rentowności poniżej minus 10%). Wyższa produkcja rolna, a zwłaszcza roślinna, nie znalazła

zła zatem przełożenia na wyniki ekonomiczne. Trzeci kolejny rok produkty rolnicze relatywnie taniały zarówno w stosunku do środków produkcji nabywanych przez rolnictwo, jak również do poziomu wskaźników inflacji. Największy zakres niekorzystnych zmian wystąpił właśnie w 1998 r., w którym ceny produktów rolnych wzrosły zaledwie o 1,2%, a ceny środków produkcji i usług - aż o 9,6% (przy inflacji na poziomie 11,8%). Również ujemnie na wyniki ekonomiczne wpłynęły trudności ze sprzedażą płodów rolnych oraz wydłużanie terminów płatności, co powodowało przymusowe kredytowanie odbiorców. Pogorszenie rynkowych uwarunkowań produkcji rolniczej odbiło się również niekorzystnie na wynikach ekonomicznych gospodarstw indywidualnych;

- pogorszenie wyników ekonomiczno-finansowych najdotkliwiej odczuły jednoosobowe spółki Agencji o profilu hodowlanym, gospodarstwa administrowane i gospodarstwa dzierżawione przez spółki pracownicze. Przeciętnie gospodarstwa te zamknęły rok 1998 stratą. Największą relatywnie stratę poniosły gospodarstwa dzierżawione przez spółki pracownicze (wsk. rentowności -6,7%) i jednoosobowe spółki hodowli zwierzęcej (wsk. rentowności -4,2%). Dodatni wynik ekonomiczny w 1998 r. wypracowały spółki komercyjne, gospodarstwa dzierżawione przez byłych dyrektorów pgr i podmioty zewnętrzne oraz gospodarstwa zakupione, które charakteryzowały się najwyższym wskaźnikiem rentowności tj. 3,8%.

Przeprowadzone w 1998 r. badania wskazują, iż dekonstrukcja w rolnictwie dość istotnie przyhamowała proces dalszych zmian własnościowych, ale nie zatrzymała go. Świadczą o tym zarówno zmiany zachodzące w formach własności, jak również plany w tym zakresie formułowane przez użytkowników gospodarstw.

Z badań wynika, że w 1998 r. trzy gospodarstwa administrowane (na 20 analizowanych), po restrukturyzacji, zmieniło formę własności - głównie w kierunku dzierżawy, zaś udziały jednej jednoosobowej spółki Agencji (na 30 badanych) zostały wykupione przez „zewnętrznych” inwestorów, w wyniku czego stała się własnością prywatną. W tym samym czasie pięciu dzierżawców, tj. 7,1% badanej zbiorowości, wykupiło dzierżawione gospodarstwa.

W planach użytkowników gospodarstw obserwuje się również dość znaczne zainteresowanie zmianami własnościowymi, w kierunku form o wyższym stopniu prywatyzacji. Potrzebę i chęć udziału w dalszych zmianach własnościowych wyraziło 9 administratorów tj. 50% badanej zbiorowości (rok wcześniej zmianami było zainteresowanych 80% administratorów). Jeden z nich chciałby gospodarstwo administrowane przekształcić w jednoosobową spółkę, a pozostali - wydzierżawić, w większości w formie spółki pracowniczej z ewentualnym udziałem inwestora zewnętrznego. W 5 administrowanych gospodarstwach inwestorzy zewnętrzni wyrazili chęć udziału finansowego w dokapitalizowaniu gospodarstw.

W przypadku jednoosobowych spółek Agencji potrzebę zmiany formy organizacyjno-prawnej w kierunku spółki „wieloosobowej” dostrzega 76% prezesów zarządów. W większości spółek kierownictwo i załogi opowiadają się za takimi formami prawnymi, jak: „państwowo-pracownicza z inwestorem zewnętrznym”, „państwowa z udziałem inwestora zewnętrznego” i „pracownicza z inwestorem zewnętrznym”. W zdecydowanej większości spółek dalsze przekształcenia są zatem warunkowane udziałem inwestorów zewnętrznych, jednakże tylko co czwarta spółka ma potencjalną możliwość pozyskania takiego inwestora.

Generalnie utrzymuje się dość znaczne zainteresowanie dzierżawców zakupem użytkowanych gospodarstw. W 1998 r. chęć zakupu wyraziło 72% z nich, a więc mniej niż w roku ubiegłym. Zakupem całości dzierżawionych gospodarstw zainteresowanych jest 20% dzierżawców, a pozostali chcieliby nabyć części użytkowanej ziemi i budynków. W 19% przypadków dzierżawcy chcieliby kupić ziemię bez budynków, a w 3% przypadków - budynki bez ziemi. W zdecydowanej większości dzierżawcy preferują nabycie gospodarstwa poprzez zakup ratalny w oparciu o kapitał własny.

Wykaz gospodarstw Skarbu Państwa w administrowaniu

stan na 31 grudnia 1998 r.

		Data ustanowienia			Data ustanowienia
Województwo warszawskie			Województwo kaliskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Poznaniu		
Leszno	R	02.01.1995	Lewków	R	11.06.1993
Nowy Modlin	R	01.01.1996	Lubczyna	R	01.04.1995
Piaseczno	R	01.10.1996	Przygodzice	Y	30.06.1993
Strzykuły	R	01.01.1995	Raszewy	R	10.05.1994
Warszawa-Bródno	R	01.01.1993	Województwo kieleckie		
Warszawa DH	P	01.05.1996	Oddział Terenowy w Rzeszowie		
Województwo białkopodlaskie			Górki	Y	01.04.1994
Oddział Terenowy w Lublinie			Włoszczowa	Y	01.10.1994
Siemień	Y	01.04.1994	Wójcza	Y	01.10.1994
Województwo bielskie			Województwo konińskie		
Oddział Terenowy w Opolu			Oddział Terenowy w Poznaniu		
Lodygowice	R	01.01.1994	Gosławice	Y	30.06.1993
Województwo bydgoskie			Województwo koszalińskie		
Oddział Terenowy w Bydgoszczy			Oddział Terenowy w Koszalinie		
Karolewo	R	24.04.1998	Bobolice	R	01.11.1994
Lubostroń	R	01.10.1997	Drzonowo	R	12.01.1995
Strzelno	R	01.10.1997	Smardzko	F	01.07.1995
Tuchółka	R	01.11.1998	Oddział Terenowy w Warszawie		
Złotniki	R	01.01.1994	Biały Bór	N	01.06.1994
Województwo ciechanowskie			Województwo krakowskie		
Oddział Terenowy w Olsztynie			Oddział Terenowy w Opolu		
Poświętne-Płońsk	R	05.02.1993	Wieliczka z/s Zagórze	R	01.04.1995
Województwo elbląskie			Województwo krośnieńskie		
Oddział Terenowy w Elblągu			Oddział Terenowy w Rzeszowie		
Sztum	Y	01.09.1993	Iwonicz	R	28.06.1996
Sztutowo-Cegielnia	R	01.07.1998	Województwo leszczyńskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Poznaniu		
Kadyny	N	02.01.1995	Gołaszyn	R	14.10.1993
Sztum	N	31.12.1995	Karolew	R	30.06.1993
Województwo gdańskie			Naratów	R	01.05.1995
Oddział Terenowy w Elblągu			Osieczna	Y	30.06.1993
Piotrowo	Y	24.02.1995	Województwo lubelskie		
Trutnowy	R	18.02.1993	Oddział Terenowy w Lublinie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Leonów	S	25.01.1995
Starogard Gdański	N	01.06.1994	Lublin	Y	01.04.1994
Województwo gorzowskie			Szczekarków	R	01.04.1994
Oddział Terenowy w Gorzowie Wlkp.			Województwo łódzkie		
Barnówko	Y	29.12.1995	ZZ w Łodzi d/s ZM		
Międzyrzecz I	Y	29.12.1995	Łódź	P	25.08.1995
Przekolno	R	29.12.1995			
Strzelce Krajeńskie	R	29.12.1995			

		Data ustanowienia			Data ustanowienia
Województwo olsztyńskie			Województwo przemyskie		
Oddział Terenowy w Olsztynie			Oddział Terenowy w Rzeszowie		
Barciany	R	30.04.1994	Ruda Różaniecka	Y	01.08.1994
Bartężek	R	01.12.1994	Sieniawa	P	01.04.1997
Hawa	Y	02.01.1995			
Korsze	R	31.03.1994	Województwo radomskie		
Lubomino	R	13.01.1994	Oddział Terenowy w Lublinie		
Łankiejmy	R	07.05.1994	Piastów	Y	31.03.1996
Sępól	R	01.07.1995			
Oddział Terenowy w Warszawie			Województwo rzeszowskie		
Kętrzyn	N	01.06.1994	Oddział Terenowy w Rzeszowie		
			Góra Ropczycka	R	01.03.1993
Województwo opolskie			Trzebnisko	S	01.03.1993
Oddział Terenowy w Opolu					
Biechów	R	01.04.1995	Województwo siedleckie		
Błażejowice	R	01.07.1994	Oddział Terenowy w Lublinie		
Brzezina	R	01.07.1994	Gołębiówka	Y	20.01.1994
Byczyna	R	01.03.1996	Leśniczówka	R	20.01.1994
Czarńolas	R	01.07.1994			
Frączków	R	01.04.1995	Województwo słupskie		
Goświnowice	R	01.04.1995	Oddział Terenowy w Koszalinie		
Jankowice Wielkie	R	01.07.1994	Bytów	R	14.07.1995
Kałków	R	01.01.1994	Człuchów	R	01.11.1994
Kępica	R	01.01.1994	Rędzikowo	R	01.07.1994
Kijów	R	01.01.1994	Suchorze	R	14.07.1995
Nieradowice	R	01.07.1994			
Stary Grodków	R	01.07.1994	Województwo szczecińskie		
Stebłów	R	01.01.1994	Oddział Terenowy w Szczecinie		
Ujazd	R	01.01.1994	Starogard Łobeski	R	30.12.1993
Urbanowice	R	01.01.1994	Oddział Terenowy w Warszawie		
Wołczyn	R	01.01.1994	Łobez	N	01.10.1994
Województwo pilskie			Województwo tarnobrzeskie		
Oddział Terenowy w Pile			Oddział Terenowy w Rzeszowie		
Brzeźno	R	01.07.1995	Buda Stalowska	Y	01.07.1996
Województwo poznańskie			Województwo tarnowskie		
Oddział Terenowy w Poznaniu			Oddział Terenowy w Warszawie		
Bogucin	Y	30.06.1993	Klikowa	N	01.06.1994
Chocicza	R	11.06.1993			
Działyn	R	31.12.1993	Województwo toruńskie		
Karłowice	R	31.12.1993	Oddział Terenowy w Bydgoszczy		
Kobylniki	U	01.06.1993	Dźwierzno	R	01.07.1993
Lutom	Y	30.06.1993	Linowiec	R	01.07.1996
Łabiszynek	R	15.03.1995	Mileszewy	R	01.08.1994
Michorzewo	R	01.07.1994	Montowo	R	01.12.1994
Miłosław	Y	30.06.1993	Salno	R	01.07.1993
Pniewy	R	30.06.1993	Sokołowo	L	01.03.1994
Popowo Kościelne	R	21.11.1994			
Skoki	Y	30.06.1993	Województwo walbrzyskie		
Uzarszewo	R	11.06.1993	Oddział Terenowy w Poznaniu		
Wolica Nowa	R	11.06.1993	Łądek Zdrój OWP	U	01.10.1993
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy we Wrocławiu		
Gniezno	N	01.06.1994	Bobolice	R	01.07.1994
			Jęglowa	R	01.03.1997
			Przeworno	R	01.07.1994
			Oddział Terenowy w Warszawie		
			Książ	N	01.10.1994

Data ustanowienia			Data ustanowienia		
Województwo wrocławskie			Województwo zielonogórskie		
Oddział Terenowy we Wrocławiu			Oddział Terenowy w Zielonej Górze		
Dobrzeń	R	01.07.1994	Osiecznica	Y	01.01.1996
Gniechowice	R	01.01.1995	Siecieborzycze	R	01.01.1994
Leśnica	R	01.01.1995	Sława	Y	01.01.1996
			Sława I	R	01.06.1994
			Zbąszyń	Y	01.01.1996
Województwo zamojskie					
Oddział Terenowy w Lublinie					
Dołhobyczów	R	28.01.1993			
Dyniska Nowe	R	01.07.1993			
Dziekanów	R	01.07.1994			
Majdan	R	21.01.1994			
Przewodów	R	25.01.1995			
Tarnogród	R	19.01.1993			
Żurawce	R	01.04.1994			

Objaśnienie skrótów:

R - ogólnorolnicze

S - szklarniowe

F - ferma

Y - rybackie

N - obsługi rolnictwa

L - łowieckie

U - usługowe

P - pozostałe

**Wykaz jednoosobowych spółek z o.o.
ze 100% udziałem AWRSP**

stan na 31 grudnia 1998 r.

		Data rejestracji			Data rejestracji
Województwo warszawskie			Województwo gdańskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Bronisze	HR	24.03.1994	Gdańsk	HR	01.10.1994
Warszawa	TWK	24.05.1994	Prusiewo	HZ	20.07.1994
Zielonki	HR	04.12.1992			
Województwo białkopodlaskie			Województwo gorzowskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Janów Podlaski	HZ	29.12.1994	Lubiana	HZ	01.08.1994
Województwo białostockie			Województwo kaliskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Poznaniu		
Knyszyn	HZ	01.09.1994	Taczanów	K	01.08.1995
Województwo bielskie			Rusko	K	01.07.1996
Oddział Terenowy w Warszawie					
Osiek	HZ	04.05.1995	Województwo katowickie		
Ochaby (Pruchna)	HZ	31.12.1994	Oddział Terenowy w Warszawie		
Województwo bydgoskie			Udórz	HZ	06.09.1995
Oddział Terenowy w Warszawie					
Polanowice	HZ	21.06.1993	Województwo kieleckie		
Województwo chełmskie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Michałów	HZ	30.06.1994
Białka	HZ	31.01.1995	Województwo konińskie		
Województwo ciechanowskie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Mieczownica	HZ	25.10.1993
Krasne	HZ	30.12.1994	Województwo koszalińskie		
Województwo częstochowskie			Oddział Terenowy w Koszalinie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Mielno	K	02.10.1995
Nieznanice	HR	13.07.1994	Tymień	K	30.06.1994
Skrzydłów	HZ	12.01.1995	Oddział Terenowy w Warszawie		
Województwo elbląskie			Kłanino	HZ	01.09.1993
Oddział Terenowy w Warszawie			Mścice	HZ	15.07.1994
Gajewo	HZ	09.06.1995	Ostrowiec	HZ	14.06.1995
Nowa Wioska	HZ	28.01.1995	Strzekęcina	HR	25.07.1994
Rzeczna	HZ	01.06.1993	Województwo krakowskie		
Susz	HZ	29.12.1994	Oddział Terenowy w Opolu		
Waplewo	HZ	20.10.1995	Kraków	K	23.09.1994
			Oddział Terenowy w Warszawie		
			Kraków "Polan"	HR	13.07.1994
			Kraków	HR	13.07.1994
			Krzeszowice	HR	31.12.1993

		Data rejestracji			Data rejestracji
Województwo krośnieńskie			Województwo opolskie		
Oddział Terenowy w Rzeszowie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Jasło	K	01.01.1997	Bąków	HR	30.06.1994
Oddział Terenowy w Warszawie			Głogówek	HZ	13.01.1995
Pakoszkówka	HZ	30.09.1996	Moszna	HZ	03.01.1995
			Prudnik	HZ	19.01.1994
Województwo legnickie			Województwo pilskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Pile		
Jaroszówka	HZ	16.08.1993	Złotów	K	13.03.1992
Krzywa	HZ	16.08.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
Lubiatów	HZ	30.08.1993	Dobrzyniewo	HZ	30.04.1993
			Scholastykowo	HR	23.02.1994
Województwo leszczyńskie			Województwo piotrkowskie		
Oddział Terenowy w Poznaniu			ZZ w Łodzi d/s ZM		
Długie Stare	K	01.08.1995	Dziewięć	K	28.09.1994
Oddział Terenowy w Warszawie			Moszczenica	K	01.09.1994
Choryń Danko	HR	01.07.1993	Niechcice	K	08.09.1994
Garzyn	HZ	21.09.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
Golejewko	HZ	01.07.1993	Bogusławice	HZ	28.02.1994
Osowa Sień	HZ	06.07.1995			
Pępowo	HZ	28.09.1994	Województwo płockie		
Racot	HZ	08.08.1995	ZZ w Łodzi d/s ZM		
Szelejewo	HR	16.03.1993	Głogowa	K	11.07.1994
Zołędznica	HZ	01.07.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
Województwo lubelskie			Gołębiew	HR	27.11.1992
Oddział Terenowy w Warszawie			Kutno	HR	22.04.1993
Lublin	HR	26.06.1993	Łąck	HZ	06.12.1994
Województwo łomżyńskie			Województwo poznańskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Poznaniu		
Grabowo	HZ	01.09.1993	Czerniejewo	K	28.09.1993
Województwo łódzkie			Gałowo	K	01.08.1995
ZZ w Łodzi d/s ZM			Kaźmierz	K	07.12.1993
Rszew	K	06.01.1994	Kórnik	K	01.08.1995
Województwo nowosądeckie			Naramowice "Friesland"	K	20.09.1995*
Oddział Terenowy w Warszawie			Ptaszkowo	K	03.07.1996
Gładyszów	HZ	17.11.1993	Sokołowo	K	07.12.1993
Województwo olsztyńskie			Zydowo	K	28.09.1993
Oddział Terenowy w Olsztynie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Łęgajny	K	31.12.1993	Iwno	HZ	26.05.1995
Olsztyn	K	25.10.1989	Nochowo	HR	22.08.1994
Skandawa	K	24.05.1994	Posadowo	HZ	03.08.1995
Oddział Terenowy w Warszawie			Sieraków	HZ	26.03.1997
Liski	HZ	08.08.1995	Tulce k/Poznania	HR	31.08.1994
Olsztyn	HR	11.08.1993	Województwo przemyskie		
Płekity	HZ	01.10.1996	Oddział Terenowy w Rzeszowie		
Szyldak	HR	05.10.1993	Starzawa	K	22.08.1997
Województwo opolskie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Oddział Terenowy w Opolu			Kalników	HZ	10.01.1995
Głubczyce	K	31.12.1993	Stubno	HZ	29.04.1995
Kietrz	K	30.08.1993	Województwo radomskie		
Zalesie	K	28.12.1994	Oddział Terenowy w Warszawie		
			Kozienice	HZ	10.05.1993

		Data rejestracji			Data rejestracji
Województwo siedleckie			Województwo tarnowskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Mienia	HZ	28.05.1993	Przyborów	HR	01.10.1993
Podzámce	HZ	15.09.1993			
Województwo sieradzkie			Województwo toruńskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Dębołęka	HZ	22.06.1993	Kowróz	HR	15.06.1993
Kalinowa	HR	01.07.1993	Nowe Jankowice	HZ	27.01.1995
Województwo skierniewickie			Województwo wałbrzyskie		
ZZ w Łodzi d/s ZM			Oddział Terenowy we Wrocławiu		
Łyszkowice	K	01.10.1995	Ratno Dolne	K	30.12.1994
Oddział Terenowy w Warszawie			Stary Jaworów	K	01.10.1994
Borów	HR	01.03.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
Walewice	HZ	01.09.1993	Kamieniec Ząbkowicki	HZ	28.02.1994
			Przerzeczyn Zdrój	HZ	30.12.1994
			Strzegom	HZ	15.05.1995
Województwo słupskie			Województwo włocławskie		
Oddział Terenowy w Koszalinie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Miaŝtko	K	30.09.1994	Chodeczek	HZ	29.09.1995
Oddział Terenowy w Warszawie			Izbica Kujawska	HZ	27.09.1995
Bobrowniki	HZ	25.07.1994	Osięciny	HZ	08.10.1993
Jezierzyce	HR	21.06.1995	Świętosław	HR	30.06.1993
Województwo suwalskie			Województwo wrocławskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy we Wrocławiu		
Wiertel	HZ	30.06.1994	Karszów	K	01.10.1994
Województwo szczecińskie			Kondratowice	K	01.10.1994
Oddział Terenowy w Szczecinie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Ińsko	K	09.01.1996	Kobierzyce	HR	19.10.1993
Oddział Terenowy w Warszawie			Województwo zamojskie		
Bielin	HZ	24.10.1995	Oddział Terenowy w Warszawie		
Cerkwica	HZ	22.06.1995	Tarnawatka	HZ	01.09.1995
Nowielice	HZ	11.03.1994			
Szczecin	HR	18.05.1995			
Województwo tarnobrzskie					
Oddział Terenowy w Warszawie					
Kurozwęki	HZ	07.11.1995			

Oznaczenie skrótów:

HR - hodowla roślin

HZ - hodowla zwierząt

K - komercyjne

TWK - Tory Wyścigów Konnych

*) Agencja odkupiła od wspólnika udziały
(17.06.1998 r.).

Aneks tabelaryczny

Spis tabel

A.1	Powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu WRSP ze zlikwidowanych ppgr
A.2	Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi oraz z innych tytułów
A.3	Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi wg województw
A.4	Grunty przejęte do Zasobu WRSP wg województw
A.5	Niektóre dane o przetargach organizowanych przez oddziały terenowe Agencji
A.6	Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP
A.7	Grunty sprzedane z Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
A.8	Ceny sprzedaży gruntów Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
A.9	Grunty wydierżawione z Zasobu WRSP
A.10	Grunty wydierżawione z Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
A.11	Czynsz za grunty wydierżawione z Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
A.12	Grunty Zasobu WRSP w dzierżawie wg grup obszarowych
A.13	Liczba umów zawartych na dzierżawę gruntów z Zasobu WRSP wg grup obszarowych
A.14	Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP
A.15	Grunty Zasobu WRSP pozostające do rozdysponowania oraz proponowane kierunki ich rozdysponowania
A.16	Rozdysponowanie gruntów Zasobu WRSP znajdujących się w granicach parków narodowych, rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych
A.17	Zagospodarowanie jezior i stawów przejętych do Zasobu WRSP
A.18	Zagospodarowanie obiektów rolno-przemysłowych, usługowych i zabytków Zasobu WRSP
A.19	Obiekty ujemnie oddziałujące na środowisko, znajdujące się w Zasobie WRSP
A.20	Liczba mieszkań przejętych do Zasobu WRSP i ich zagospodarowanie
A.21	Zatrudnienie w gospodarstwach zorganizowanych na gruntach Zasobu WRSP
A.22	Wpływy z działalności statutowej Agencji WRSP w 1998 r.
A.23	Realizacja należności z tytułu czynszu dzierżawnego i rat za wykupiony majątek Zasobu WRSP w 1998 r.
A.24	Wydatki statutowe i koszty funkcjonowania Agencji WRSP w 1998 r.
A.25	Kredyty długoterminowe oraz poręczenia i gwarancje
A.26	Zadłużenie przejęte wraz z mieniem zlikwidowanych ppgr oraz jego restrukturyzacja
A.27	Wyniki finansowe gospodarstw Skarbu Państwa za 1998 r.
A.28	Struktura zasiewów podstawowych upraw
A.29	Plony podstawowych ziemiopłodów
A.30	Zwierzęta gospodarskie w gospodarstwach Skarbu Państwa

Tabela A.1

Powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu WRSP ze zlikwidowanych ppgr
(w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Do 31.12.1998	W tym						
			1997	1998	z tego				
					I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	
1.	Warszawa	184 090	31	154	-	-	61	93	
2.	Bydgoszcz	235 807	-	238	-	-	236	2	
3.	Elbląg	281 082	-	-	-	-	-	-	
4.	Gorzów	186 052	16	-	-	-	-	-	
5.	Koszalin	444 001	33	326	-	186	-	140	
6.	Lublin	109 220	1	-	-	-	-	-	
7.	Łódź	43 240	53	-	-	-	-	-	
8.	Olsztyn	389 951	41	-	-	-	-	-	
9.	Opole	206 726	-	-	-	-	-	-	
10.	Piła	159 243	31	24	-	24	-	-	
11.	Poznań	307 483	35	18	-	-	1	17	
12.	Rzeszów	118 380	126	279	-	1	-	278	
13.	Suwałki	256 551	1 067	110	65	-	45	-	
14.	Szczecin	318 666	-	-	-	-	-	-	
15.	Wrocław	354 475	-	-	-	-	-	-	
16.	Zielona Góra	157 231	646	-	-	-	-	-	
RAZEM		3 752 198	2 080	1 149	65	211	343	530	

Tabela A.2

Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi oraz z innych tytułów

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Grunty PFZ stan na 31.12.1991 *	Grunty PFZ przejęte do Zasobu WRSP		Udział gruntów przejętych do 31.12.1998 w gruntach PFZ wg stanu na 31.12.1991	Grunty pochodzące z innych tytułów** przejęte do Zasobu WRSP		W tym z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników	
			do 31.12.1998	w 1998		do 31.12.1998	w 1998	do 31.12.1998	w 1998
1.	Warszawa	3 270	2 062	167	63,1	4 338	833	8	-
2.	Bydgoszcz	21 887	17 413	359	79,6	29 779	4 070	160	-
3.	Elbląg	28 270	24 813	668	87,8	7 338	430	200	88
4.	Gorzów	23 828	21 373	-	89,7	15 236	58	908	30
5.	Koszalin	40 296	33 384	192	82,8	23 054	2 297	1 689	316
6.	Lublin	123 054	84 509	3 316	68,7	21 551	3 549	453	151
7.	Łódź	46 047	32 377	2 613	70,3	14 987	2 176	252	18
8.	Olsztyn	59 213	48 726	483	82,3	20 231	1 153	2 442	384
9.	Opole	64 913	41 874	3 335	64,5	19 737	4 024	409	67
10.	Piła	11 502	7 882	24	68,5	8 113	120	873	70
11.	Poznań	48 084	22 624	1 357	47,1	19 758	4 378	27	-
12.	Rzeszów	81 219	60 288	2 543	74,2	25 639	3 691	598	227
13.	Suwałki	79 651	66 469	976	83,5	32 814	6 232	2 386	229
14.	Szczecin	38 160	32 757	70	85,8	20 380	491	1 529	69
15.	Wrocław	93 879	57 072	600	60,8	24 351	2 319	2 874	278
16.	Zielona Góra	47 134	40 578	1 218	86,1	12 270	1 878	2 232	183
RAZEM		810 407	594 201	17 921	73,3	299 576	37 699	17 040	2 110

* Po weryfikacji przez wojewodów w marcu 1997 r.

** Grunty przejęte od państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, państwowych osób prawnych, z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w wieczystym użytkowaniu, itp.

Tabela A.3

Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi
wg województw
(w ha)

Lp.	Województwo	Grunty PFZ stan na 31.12.1991*	Przejęte do 31.12.1998	Udział gruntów przejętych do 31.12.1998 w gruntach PFZ wg stanu na 31.12.1991
1.	Warszawskie	3 270	2 062	63,1
2.	Białkopodlaskie	18 065	12 880	71,3
3.	Białostockie	44 267	36 482	82,4
4.	Bielskie	2 368	1 609	67,9
5.	Bydgoskie	11 274	9 591	85,1
6.	Chełmskie	40 046	31 828	79,5
7.	Ciechanowskie	9 654	7 552	78,2
8.	Częstochowskie	25 126	16 471	65,6
9.	Elbląskie	21 473	18 388	85,6
10.	Gdańskie	6 797	6 425	94,5
11.	Gorzowskie	23 828	21 373	89,7
12.	Jeleniogórskie	32 571	29 440	90,4
13.	Kaliskie	9 534	3 142	33,0
14.	Katowickie	15 275	7 411	48,5
15.	Kieleckie	20 468	15 915	77,8
16.	Konińskie	10 007	6 650	66,5
17.	Koszalińskie	24 420	20 026	82,0
18.	Krakowskie	4 710	2 734	58,0
19.	Krośnieńskie	12 238	9 070	74,1
20.	Legnickie	14 296	10 613	74,2
21.	Leszczyńskie	14 143	6 005	42,5
22.	Lubelskie	10 977	8 439	76,9
23.	Łomżyńskie	2 377	1 401	58,9
24.	Łódzkie	1 870	1 266	67,7
25.	Nowosądeckie	2 840	1 494	52,6
26.	Olsztyńskie	46 006	38 775	84,3
27.	Opolskie	17 434	13 649	78,3
28.	Ostrołęckie	3 553	2 399	67,5
29.	Piłskie	11 502	7 882	68,5
30.	Piotrkowskie	23 699	17 209	72,6
31.	Płockie	6 052	4 518	74,7
32.	Poznańskie	14 400	6 827	47,4
33.	Przemyskie	17 425	13 101	75,2
34.	Radomskie	15 490	11 426	73,8
35.	Rzeszowskie	12 793	10 619	83,0
36.	Siedleckie	16 691	8 797	52,7
37.	Sieradzkie	6 427	4 476	69,6
38.	Skierniewickie	7 999	4 908	61,4
39.	Słupskie	15 876	13 358	84,1
40.	Suwalskie	33 007	28 586	86,6
41.	Szczecińskie	38 160	32 757	85,8
42.	Tarnobrzesckie	9 502	6 666	70,2
43.	Tarnowskie	5 953	3 423	57,5
44.	Toruńskie	5 997	4 485	74,8
45.	Wałbrzyskie	25 891	520	2,0
46.	Włocławskie	4 616	3 337	72,3
47.	Wrocławskie	21 121	16 499	78,1
48.	Zamojskie	21 785	11 139	51,1
49.	Zielonogórskie	47 134	40 578	86,1
RAZEM		810 407	594 201	73,3

* Po weryfikacji przez wojewodów w marcu 1997 r.

Tabela A.4

Grunty przejęte do Zasobu WRSP wg województw
(w ha)

stan na 31.12.1998

Lp.	Województwo	Ogółem	Z tego z		
			ppgr	PFZ	innych tytułów
1.	Warszawskie	17 631	11 231	2 062	4 338
2.	Białkopodlaskie	38 030	21 981	12 880	3 169
3.	Białostockie	84 407	28 832	36 482	19 093
4.	Bielskie	9 720	5 932	1 609	2 179
5.	Bydgoskie	189 040	157 960	9 591	21 489
6.	Chełmskie	68 388	28 010	31 828	8 550
7.	Ciechanowskie	50 244	40 320	7 552	2 372
8.	Częstochowskie	36 288	15 795	16 471	4 022
9.	Elbląskie	220 232	194 652	18 388	7 192
10.	Gdańskie	111 109	104 538	6 425	146
11.	Gorzowskie	226 319	189 710	21 373	15 236
12.	Jeleniogórskie	88 110	53 082	29 440	5 588
13.	Kaliskie	53 532	46 636	3 142	3 754
14.	Katowickie	52 537	41 320	7 411	3 806
15.	Kieleckie	36 629	15 188	15 915	5 526
16.	Konińskie	37 758	28 971	6 650	2 137
17.	Koszalińskie	291 040	256 459	20 026	14 555
18.	Krakowskie	15 380	12 385	2 734	261
19.	Krośnieńskie	51 924	35 803	9 070	7 051
20.	Legnickie	115 774	99 980	10 613	5 181
21.	Leszczyńskie	100 051	87 197	6 005	6 849
22.	Lubelskie	25 223	13 375	8 439	3 409
23.	Łomżyńskie	13 959	10 019	1 401	2 539
24.	Łódzkie	7 735	4 906	1 266	1 563
25.	Nowosądeckie	8 051	5 485	1 494	1 072
26.	Olsztyńskie	410 038	353 882	38 775	17 381
27.	Opolskie	171 048	147 930	13 649	9 469
28.	Ostrołęckie	7 590	4 713	2 399	478
29.	Piłskie	178 970	162 975	7 882	8 113
30.	Piotrkowskie	30 159	9 112	17 209	3 838
31.	Płockie	26 815	19 974	4 518	2 323
32.	Poznańskie	191 743	177 898	6 827	7 018
33.	Przemyskie	63 408	44 984	13 101	5 323
34.	Radomskie	21 660	8 315	11 426	1 919
35.	Rzeszowskie	22 381	8 502	10 619	3 260
36.	Siedleckie	20 627	9 252	8 797	2 578
37.	Sieradzkie	13 446	6 308	4 476	2 662
38.	Skierniewickie	19 336	9 827	4 908	4 601
39.	Słupskie	222 127	200 270	13 358	8 499
40.	Suwalskie	262 112	222 344	28 586	11 182
41.	Szczecińskie	386 636	333 499	32 757	20 380
42.	Tarnobrzeskie	18 385	9 410	6 666	2 309
43.	Tarnowskie	10 618	6 097	3 423	1 098
44.	Toruńskie	77 385	69 584	4 485	3 316
45.	Wałbrzyskie	73 519	71 810	520	1 189
46.	Włocławskie	31 379	23 068	3 337	4 974
47.	Wrocławskie	176 438	147 546	16 499	12 393
48.	Zamojskie	48 987	35 922	11 139	1 926
49.	Zielonogórskie	212 057	159 209	40 578	12 270
RAZEM		4 645 975	3 752 198	594 201	299 576

Tabela A.5

Niektóre dane o przetargach organizowanych przez oddziały terenowe Agencji

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Liczba odbytych przetargów				Powierzchnia gruntów w tys. ha			
		do		w tym		oferowanych		na które ustalono	
		31.12.1998		1997		do		nabywców lub dzierżawców	
		do		1997		do		w tym	
						31.12.1998		31.12.1998	1997
1.	Warszawa	1 436	71	112	292,1	8,3	8,7	120,7	1,2
2.	Bydgoszcz	3 622	397	775	341,8	19,2	24,4	256,7	14,3
3.	Elbląg	1 863	354	381	386,1	39,7	30,3	304,3	25,9
4.	Gorzów	1 929	330	341	401,0	18,0	37,0	216,6	5,1
5.	Koszalin	3 709	638	1 262	806,2	47,8	66,1	415,3	33,4
6.	Lublin	8 584	1 288	1 676	188,3	19,5	27,7	146,9	8,6
7.	Łódź	555	120	91	88,5	7,1	7,9	77,6	2,9
8.	Olsztyn	5 297	505	882	830,9	35,3	44,7	352,0	22,9
9.	Opole	8 174	377	2 989	298,3	5,0	27,8	205,1	4,7
10.	Piła	5 384	403	810	278,7	9,7	21,3	185,5	5,3
11.	Poznań	4 167	958	1 733	360,5	15,5	37,0	235,5	3,6
12.	Rzeszów	17 561	2 106	4 781	323,4	24,8	68,4	138,6	11,4
13.	Suwałki	11 939	2 104	1 950	573,4	49,5	45,0	333,2	26,7
14.	Szczecin	4 954	877	1 043	535,7	32,0	33,3	381,7	16,6
15.	Wrocław	8 088	1 517	1 826	552,8	36,6	37,4	357,7	24,7
16.	Zielona Góra	4 360	992	2 037	366,4	52,3	45,3	175,6	23,0
	RAZEM	91 622	13 037	22 689	6 623,9	420,4	562,3	3 903,0	230,4
									255,3

* Część gruntów była oferowana więcej niż jeden raz

Tabela A.6

Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP
(w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Do 31.12.1998			1997			1998		
		ogółem	w tym z		razem	w tym z		razem	w tym z	
			ppgr	PFZ		ppgr	PFZ		ppgr	PFZ
1.	Warszawa	5 826	4 981	595	1 705	1 637	45	860	484	209
2.	Bydgoszcz	38 938	33 513	2 487	11 010	10 378	148	6 453	5 191	462
3.	Elbląg	87 526	82 791	4 515	18 753	18 031	622	10 086	9 440	544
4.	Gorzów	18 083	13 804	3 734	2 777	2 053	410	3 660	3 094	359
5.	Koszalin	72 462	67 034	3 239	15 913	14 875	603	16 163	14 176	1 065
6.	Lublin	43 312	23 189	20 076	7 822	3 814	4 008	7 756	3 822	3 933
7.	Łódź	28 255	14 799	13 118	6 037	3 054	2 906	4 610	2 016	2 500
8.	Olsztyn	72 840	62 443	8 224	17 429	14 992	1 994	17 797	15 613	1 363
9.	Opole	27 187	19 716	6 837	3 996	2 761	1 235	5 164	3 213	1 951
10.	Piła	57 715	55 862	455	15 110	14 729	110	5 536	5 223	131
11.	Poznań	44 648	40 014	4 634	5 562	4 781	781	8 071	7 056	1 015
12.	Rzeszów	39 137	24 914	10 114	7 743	4 865	2 028	9 112	5 215	2 257
13.	Suwałki	58 695	48 174	7 923	7 903	6 418	1 185	17 818	15 237	1 465
14.	Szczecin	48 994	44 570	3 057	6 612	5 642	474	12 642	11 948	419
15.	Wrocław	59 919	49 924	7 823	14 868	12 907	1 441	13 699	11 962	1 372
16.	Zielona Góra	24 300	20 800	2 890	6 124	5 596	335	7 096	6 104	932
RAZEM		727 837	606 528	99 721	149 364	126 533	18 325	146 523	119 794	19 977

Tabela A.7

Grunty sprzedane* z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(do 31.12.1998)

Lp.	Województwo	Powierzchnia gruntów w ha					Liczba umów				
		razem	w tym w grupie obszarowej				razem	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	3 443	132	770	1 580	960	641	331	229	76	5
2.	Białostockie	4 387	390	2 272	1 724	-	1 802	920	803	79	-
3.	Białostockie	11 217	517	3 641	3 090	3 968	2 503	1 132	1 232	123	16
4.	Bielskie	783	101	290	113	278	399	293	96	8	2
5.	Bydgoskie	21 656	286	3 385	8 996	8 989	1 755	596	738	388	33
6.	Chełmskie	15 264	627	3 758	3 967	6 912	2 927	1 420	1 329	165	13
7.	Ciechanowskie	7 885	215	1 802	2 561	3 308	1 197	515	564	108	10
8.	Częstochowskie	3 691	441	1 609	1 126	514	1 511	831	631	47	2
9.	Elbląskie	52 949	89	3 705	14 084	35 072	1 652	259	722	606	65
10.	Gdańskie	32 383	171	3 636	12 363	16 212	1 776	392	839	498	47
11.	Gorzowskie	17 159	639	3 297	7 764	5 459	3 015	1 713	975	313	14
12.	Jeleniogórskie	9 148	699	2 211	3 810	2 427	2 571	1 648	766	144	13
13.	Kaliskie	6 810	151	1 448	3 240	1 971	869	339	386	133	11
14.	Katowickie	3 094	159	660	2 136	139	632	349	204	78	1
15.	Kieleckie	5 564	757	2 095	2 363	350	2 674	1 721	857	94	2
16.	Konińskie	5 907	97	1 495	2 392	1 923	612	172	326	104	10
17.	Koszalińskie	41 082	314	2 902	10 412	27 454	1 962	750	791	365	56
18.	Krakowskie	591	51	190	234	116	215	142	63	9	1
19.	Krośnieńskie	13 666	569	2 058	5 303	5 736	2 388	1 535	637	201	15
20.	Legnickie	9 338	250	943	3 798	4 345	1 033	600	281	136	16
21.	Leszczyńskie	7 810	70	1 082	3 608	3 051	546	173	221	143	9
22.	Lubelskie	4 168	628	1 351	1 134	1 055	2 320	1 672	601	42	5
23.	Łomżyńskie	1 870	48	557	951	316	273	113	124	34	2
24.	Łódzkie	2 310	61	755	687	807	394	166	194	30	4
25.	Nowosądeckie	2 410	122	874	945	470	589	236	311	40	2
26.	Olsztyńskie	62 304	636	5 135	15 620	40 912	3 903	1 761	1 473	574	95
27.	Opolskie	14 625	562	3 505	8 948	1 609	2 757	1 428	937	389	3
28.	Ostrołęckie	969	32	471	466	-	223	94	112	17	-
29.	Piłskie	55 325	196	3 990	19 858	31 280	2 112	474	827	742	69
30.	Piotrkowskie	8 184	996	3 271	1 966	1 951	3 291	1 904	1 295	82	10
31.	Płockie	6 895	244	1 353	2 670	2 628	1 038	545	365	114	14
32.	Poznańskie	23 117	254	4 291	10 968	7 603	2 204	736	962	471	35
33.	Przemyskie	8 831	449	1 471	3 887	3 023	2 035	1 318	552	154	11
34.	Radomskie	5 424	548	2 103	1 421	1 350	2 189	1 265	852	64	8
35.	Rzeszowskie	2 629	775	1 065	664	125	2 408	1 924	449	34	1
36.	Siedleckie	5 049	491	1 739	1 500	1 320	1 903	1 144	703	50	6
37.	Sieradzkie	3 542	244	1 324	1 302	673	993	498	431	59	5
38.	Skierniewickie	7 131	330	2 127	1 907	2 767	1 520	725	716	69	10
39.	Słupskie	27 110	261	2 370	10 571	13 909	1 741	647	689	366	39
40.	Suwałskie	45 426	281	3 750	15 062	26 331	2 207	706	872	567	62
41.	Szczecińskie	42 621	715	2 381	11 935	27 590	4 683	3 417	757	422	87
42.	Tarnobrzesckie	2 720	263	835	1 102	520	951	599	301	48	3
43.	Tarnowskie	1 668	244	659	764	-	808	525	260	23	-
44.	Toruńskie	13 430	150	2 174	5 568	5 539	1 177	424	473	260	20
45.	Wałbrzyskie	9 920	45	1 488	5 486	2 901	687	128	310	236	13
46.	Włocławskie	4 272	35	1 213	1 501	1 522	408	77	256	69	6
47.	Wrocławskie	29 091	552	2 461	9 989	16 089	2 602	1 387	760	399	56
48.	Zamojskie	7 838	767	2 547	1 624	2 900	3 251	2 183	988	72	8
49.	Zielonogórskie	23 858	564	2 413	7 071	13 811	2 440	1 383	741	278	38
RAZEM		696 562	17 217	100 928	240 231	338 186	83 787	43 310	30 001	9 523	953

* Bez gruntów zabudowanych lub o specyficznym charakterze, a także gruntów microlnych

Tabela A.8

Ceny sprzedaży gruntów* Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(w zł/ha)

Lp.	Województwo	W 1997					W 1998				
		średnio	w tym w grupie obszarowej				średnio	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	14 027	18 976	21 603	10 726	-	86 165	23 905	37 166	130 964	-
2.	Białkopodlaskie	1 163	1 660	1 063	1 216	-	1 576	2 646	1 291	1 635	-
3.	Białostockie	1 100	1 626	971	1 114	1 342	1 423	1 865	1 423	1 742	1 190
4.	Bielskie	8 330	9 068	2 958	14 428	-	4 203	20 024	4 834	5 212	2 978
5.	Bydgoskie	2 690	5 598	3 970	3 179	2 313	3 936	3 202	3 291	4 512	3 474
6.	Chełmskie	1 278	1 445	1 302	912	1 625	1 315	1 471	1 409	1 405	1 124
7.	Ciechanowskie	3 230	1 744	2 044	3 893	3 395	1 948	2 282	1 271	4 683	1 778
8.	Częstochowskie	1 824	2 467	1 981	1 504	-	2 725	3 375	2 369	2 221	3 310
9.	Elbląskie	2 572	3 335	3 416	3 012	2 285	3 276	3 913	2 655	2 863	3 502
10.	Gdańskie	2 536	4 931	3 149	3 078	2 311	2 604	8 577	3 298	3 086	1 876
11.	Gorzowskie	1 591	3 089	1 595	1 867	1 124	3 089	4 350	2 002	2 583	3 991
12.	Jeleniogórskie	2 519	2 045	1 651	1 678	4 022	2 510	3 051	2 631	2 450	2 443
13.	Kaliskie	2 803	3 058	3 215	2 417	3 039	3 597	5 242	3 326	2 400	4 236
14.	Katowickie	8 398	14 639	22 815	4 533	-	10 791	18 302	14 959	9 521	6 698
15.	Kieleckie	2 070	3 038	1 551	2 260	-	1 712	2 378	1 609	1 620	-
16.	Konińskie	2 790	3 675	2 433	3 285	-	5 154	9 087	1 480	2 667	6 177
17.	Koszalińskie	1 249	1 719	2 205	1 373	1 123	1 843	5 769	2 913	1 751	1 570
18.	Krakowskie	9 297	7 212	17 128	5 779	-	9 398	15 293	4 598	13 398	-
19.	Krośnieńskie	1 407	1 995	1 556	1 246	1 542	1 381	3 364	2 524	1 535	762
20.	Legnickie	3 110	1 865	1 994	2 911	3 274	2 884	2 836	3 940	2 785	2 741
21.	Leszczyńskie	3 158	2 074	2 826	2 595	4 279	2 112	5 885	2 646	2 299	1 995
22.	Lubelskie	2 887	2 058	1 865	3 848	-	2 508	2 276	1 521	8 730	1 583
23.	Łomżyńskie	6 069	11 259	2 371	-	-	2 773	3 730	3 267	1 137	3 312
24.	Łódzkie	5 997	5 419	6 500	3 871	-	2 635	5 331	4 464	3 438	399
25.	Nowosądeckie	1 887	5 585	2 268	979	1 261	2 731	5 971	2 860	2 043	-
26.	Olsztyńskie	1 981	3 993	1 831	2 007	1 963	2 506	7 846	3 137	2 874	2 203
27.	Opolskie	3 086	4 738	2 262	3 260	-	3 919	9 241	5 310	2 986	-
28.	Ostrołęckie	1 984	1 214	2 152	1 901	-	3 184	1 466	1 577	5 378	-
29.	Piłskie	2 663	3 402	2 225	2 390	2 807	3 476	8 174	3 422	3 104	3 598
30.	Piotrkowskie	1 422	1 472	1 409	1 548	999	2 539	1 720	2 557	2 683	2 754
31.	Płockie	2 936	2 459	2 252	2 832	3 054	3 164	2 249	3 322	2 776	3 608
32.	Poznańskie	5 381	3 491	3 040	8 216	3 727	5 022	7 736	11 712	3 207	3 617
33.	Przemyskie	1 361	2 069	1 867	1 962	724	1 805	3 421	1 836	1 875	1 301
34.	Radomskie	2 472	1 305	1 641	3 781	3 594	1 880	1 480	1 455	3 119	1 875
35.	Rzeszowskie	2 059	2 694	2 050	1 265	-	2 579	2 721	2 031	3 011	2 816
36.	Siedleckie	1 685	1 316	1 244	2 083	-	2 304	2 493	1 665	3 587	1 936
37.	Sieradzkie	2 173	2 293	1 625	3 008	2 031	2 250	1 807	1 700	4 110	-
38.	Skierniewickie	2 245	2 294	2 885	2 330	1 881	3 184	4 386	2 556	3 680	-
39.	Słupskie	2 040	7 159	1 813	1 572	2 320	2 571	7 152	3 817	2 440	2 425
40.	Suwalskie	1 558	5 104	2 554	1 633	1 127	2 538	6 994	2 300	3 410	2 073
41.	Szczecińskie	3 556	21 822	5 329	4 894	2 473	3 514	34 237	9 283	4 335	2 539
42.	Tarnobrzeskie	3 773	5 203	2 363	4 290	-	1 248	1 762	1 167	614	1 747
43.	Tarnowskie	3 926	2 531	1 842	6 600	-	2 644	3 164	1 710	3 001	-
44.	Toruńskie	3 135	3 133	3 238	3 297	2 997	3 806	3 110	4 175	5 313	2 887
45.	Wałbrzyskie	3 165	3 184	2 810	3 043	3 572	3 399	3 398	3 747	3 210	3 485
46.	Włocławskie	3 861	6 965	4 134	6 227	1 756	2 799	6 499	4 116	3 529	2 370
47.	Wrocławskie	2 931	3 071	2 789	3 262	2 746	3 144	2 943	3 261	4 072	2 666
48.	Zamojskie	3 547	1 800	2 308	4 021	4 944	5 253	2 089	2 551	7 061	6 288
49.	Zielonogórskie	1 817	2 285	1 709	2 757	1 597	1 999	2 341	1 965	1 837	2 046
ŚREDNIO		2 444	3 325	2 472	2 673	2 267	3 048	4 999	3 413	3 718	2 476

* Bez gruntów zabudowanych lub o specyficznym charakterze, a także gruntów nierolnych

Tabela A.9

Grunty wydzielone z Zasobu WRSP
(w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Do 31.12.1998			1997			1998		
		ogółem	w tym z		razem	w tym z		razem	w tym z	
			ppgr	PFZ		ppgr	PFZ		ppgr	PFZ
1.	Warszawa	192 627	191 092	1 238	9 396	9 193	170	6 360	6 075	251
2.	Bydgoszcz	275 156	241 760	18 495	16 520	11 502	3 019	13 578	10 601	1 607
3.	Elbląg	234 348	225 253	7 796	14 795	13 740	622	14 448	9 004	4 899
4.	Gorzów	189 409	170 704	15 474	7 010	6 049	751	9 661	9 187	394
5.	Koszalin	473 929	440 568	23 114	27 817	20 388	4 117	20 244	16 442	2 315
6.	Lublin	125 597	87 127	38 470	6 357	2 749	3 608	10 911	8 753	2 158
7.	Łódź	50 586	40 741	9 489	4 517	334	4 165	1 636	254	1 382
8.	Olsztyn	349 756	312 257	32 420	14 280	11 887	709	9 933	7 648	2 017
9.	Opole	189 051	176 224	12 827	2 106	2 106	-	11 450	10 494	956
10.	Piła	185 936	176 994	5 670	5 990	4 856	666	6 247	4 881	1 043
11.	Poznań	239 092	228 751	9 756	5 649	4 572	1 077	10 388	9 892	496
12.	Rzeszów	122 169	101 851	14 312	6 389	4 580	1 314	7 887	5 690	1 142
13.	Suwałki	323 378	273 450	33 436	22 635	17 443	3 531	19 111	16 149	1 264
14.	Szczecin	351 548	320 976	20 696	21 157	14 892	3 169	12 526	8 957	2 404
15.	Wrocław	351 278	315 260	28 715	18 437	12 858	4 220	14 870	12 206	2 118
16.	Zielona Góra	160 820	133 853	24 983	16 826	15 562	1 027	12 253	8 969	2 486
RAZEM		3 814 680	3 436 861	296 891	199 881	152 711	32 165	181 503	145 202	26 932

Tabela A.10

Grunty wydierżawione* z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(do 31.12.1998)

Lp.	Województwo	Powierzchnia gruntów w ha					Liczba umów				
		razem	w tym w grupie obszarowej				razem	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	6 431	351	1 032	2 160	2 889	1 142	703	365	64	10
2.	Białkopodlaskie	27 260	658	3 836	3 630	19 135	2 945	1 263	1 522	129	31
3.	Białostockie	47 363	945	6 343	9 047	31 027	4 560	1 911	2 283	276	90
4.	Bielskie	4 284	415	306	213	3 350	708	499	194	9	6
5.	Bydgoskie	163 171	1 690	13 862	29 261	118 358	9 531	4 190	3 865	1 268	208
6.	Chelmskie	46 062	1 674	11 791	4 601	27 997	9 291	3 003	6 080	156	52
7.	Ciechanowskie	49 186	822	6 416	8 532	33 417	3 747	1 345	2 031	293	78
8.	Częstochowskie	19 555	1 563	3 232	1 927	12 833	4 189	2 481	1 606	64	38
9.	Elbląskie	180 002	644	10 304	27 756	141 297	5 212	1 257	2 532	1 160	263
10.	Gdańskie	60 866	30	434	2 316	58 086	346	51	103	70	122
11.	Gorzowskie	192 708	3 188	10 866	23 001	155 653	11 137	6 316	3 843	729	249
12.	Jeleniogórskie	66 769	2 053	8 170	19 984	36 562	8 545	4 887	2 860	669	129
13.	Kaliskie	37 858	303	1 042	1 903	34 610	1 336	783	430	54	69
14.	Katowickie	43 119	765	944	5 131	36 279	2 129	1 531	352	149	97
15.	Kieleckie	20 317	1 879	4 497	4 887	9 053	5 081	2 889	1 970	186	36
16.	Konińskie	22 219	182	1 200	1 649	19 188	905	374	424	67	40
17.	Koszalińskie	249 901	2 777	14 656	38 077	194 392	10 981	4 888	4 514	1 223	356
18.	Krakowskie	7 567	265	362	842	6 098	700	485	172	29	14
19.	Krośnickie	24 451	885	1 368	4 764	17 434	2 639	1 950	465	159	65
20.	Legnickie	105 056	2 368	5 765	16 521	80 402	7 189	4 565	1 842	615	167
21.	Leszczyńskie	77 289	423	1 705	5 143	70 018	2 002	1 041	705	166	90
22.	Lubelskie	10 551	1 413	1 577	2 714	4 848	3 176	2 185	901	71	19
23.	Łomżyńskie	15 722	9	8 128	3 944	3 641	1 292	16	1 012	255	9
24.	Łódzkie	5 400	47	551	632	4 170	304	91	159	34	20
25.	Nowosądeckie	4 699	181	787	794	2 937	582	289	252	28	13
26.	Olsztyńskie	303 012	917	18 672	44 407	239 016	10 992	2 712	6 083	1 732	465
27.	Opolskie	122 125	1 177	3 473	8 097	109 378	4 296	2 413	1 454	294	135
28.	Ostrołęckie	6 324	133	1 359	415	4 416	693	253	407	16	17
29.	Pilskie	187 258	1 214	11 210	25 688	149 146	6 656	2 433	2 892	905	426
30.	Piotrkowskie	11 479	546	2 326	1 479	7 128	2 167	1 045	1 026	62	34
31.	Płockie	24 451	246	1 754	4 534	17 917	1 091	387	502	147	55
32.	Poznańskie	132 373	152	1 445	5 123	125 653	1 300	465	520	165	150
33.	Przemyskie	44 168	1 926	2 629	9 265	30 349	4 709	3 202	1 125	277	105
34.	Radomskie	13 358	1 317	3 054	1 585	7 401	3 711	1 992	1 650	39	30
35.	Rzeszowskie	12 692	1 321	1 710	4 675	4 986	3 302	2 450	656	172	24
36.	Siedleckie	10 577	572	2 172	1 620	6 213	2 174	930	1 174	40	30
37.	Sieradzkie	7 626	156	1 117	1 285	5 068	767	297	429	26	15
38.	Skierniewickie	9 692	90	651	961	7 990	363	123	175	38	27
39.	Ślupskie	203 163	1 265	11 464	41 186	149 248	8 583	2 758	4 079	1 361	385
40.	Suwalskie	173 746	312	9 744	42 803	120 888	4 711	749	2 134	1 576	252
41.	Szczecińskie	330 669	2 332	16 775	50 079	261 482	13 624	5 904	5 427	1 754	539
42.	Tarnobrzесьkie	12 644	622	1 067	1 380	9 576	1 628	1 058	494	34	42
43.	Tarnowskie	6 949	756	1 008	800	4 386	1 907	1 376	488	25	18
44.	Toruńskie	59 187	657	3 839	6 409	48 283	3 313	1 820	1 120	263	110
45.	Wałbrzyskie	53 774	49	1 267	8 207	44 252	777	124	292	283	78
46.	Włocławskie	24 951	382	5 289	4 500	14 780	2 419	867	1 279	239	34
47.	Wrocławskie	142 976	1 773	7 351	22 768	111 084	7 574	4 036	2 486	792	260
48.	Zamojskie	26 465	1 654	2 416	2 097	20 298	4 039	2 660	1 279	64	36
49.	Zielonogórskie	162 540	5 513	17 114	25 482	114 430	19 458	11 569	6 766	867	256
RAZEM		3 570 007	50 613	248 081	534 274	2 737 039	209 923	100 616	84 419	19 094	5 794

* Bez gruntów zabudowanych lub o specyficznym charakterze, a także gruntów nierolnych

Tabela A.11

Czynsz za grunty* wydierżawione z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(w dt pszenicy/ha)

Lp.	Województwo	1997					1998				
		średnio	w tym w grupie obszarowej				średnio	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	3,3	0,8	3,2	3,7	-	8,7	1,8	2,8	16,4	-
2.	Białkopodlaskie	0,7	0,8	0,8	1,0	0,6	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5
3.	Białostockie	0,4	0,5	0,5	0,5	0,3	1,3	0,7	0,5	0,8	2,0
4.	Bielskie	1,9	-	3,4	1,7	-	4,3	-	4,5	4,0	-
5.	Bydgoskie	2,6	1,6	1,9	2,3	3,7	2,8	1,8	3,0	2,3	3,2
6.	Chełmskie	0,8	1,1	1,0	0,7	0,6	1,4	0,9	0,8	0,8	1,6
7.	Ciechanowskie	2,9	1,3	0,6	2,0	3,4	2,9	0,7	0,9	2,8	3,1
8.	Częstochowskie	4,5	1,5	1,0	5,5	-	2,1	0,8	0,9	4,3	1,4
9.	Elbląskie	2,2	1,8	2,1	1,9	2,4	2,1	1,5	1,2	2,1	3,1
10.	Gdańskie	1,5	1,6	1,5	3,3	1,3	1,6	2,7	6,0	1,8	1,5
11.	Gorzowskie	1,5	1,4	1,0	1,4	1,6	1,9	1,8	1,3	1,7	2,0
12.	Jeleniogórskie	1,0	1,2	1,2	1,2	0,8	1,3	1,2	1,1	1,4	1,3
13.	Kaliskie	2,1	0,5	0,8	1,5	2,6	2,8	7,3	2,2	1,9	3,4
14.	Katowickie	4,0	-	2,7	4,5	3,9	2,0	1,6	2,5	1,9	2,0
15.	Kieleckie	0,7	0,7	0,8	0,4	1,0	0,8	0,7	0,8	1,0	0,5
16.	Konińskie	1,2	-	-	1,2	-	1,7	-	1,4	3,5	1,4
17.	Koszalińskie	1,1	1,2	0,9	0,8	1,3	1,1	1,7	1,0	1,2	1,1
18.	Krakowskie	-	-	-	-	-	4,6	-	5,3	1,6	5,3
19.	Krośnieńskie	0,9	0,9	0,9	0,7	1,8	2,3	1,3	1,2	0,5	3,2
20.	Legnickie	4,3	1,2	2,8	3,2	6,9	2,6	1,4	3,2	2,5	2,7
21.	Leszczyńskie	2,4	1,2	2,0	7,5	2,4	1,4	1,2	3,2	1,8	0,9
22.	Lubelskie	2,4	1,0	0,8	3,4	-	3,3	1,1	0,6	3,5	-
23.	Łomżyńskie	2,0	-	1,6	2,4	2,2	0,9	-	1,0	0,7	-
24.	Łódzkie	1,1	1,5	1,0	-	-	2,1	0,6	1,2	-	2,1
25.	Nowosądeckie	1,7	0,5	2,5	1,3	-	0,8	3,1	2,3	0,1	0,2
26.	Olsztyńskie	1,7	1,2	1,5	1,4	1,8	1,2	1,0	1,0	1,4	1,3
27.	Opolskie	2,4	1,2	1,4	1,0	3,1	2,6	1,8	1,9	1,9	3,0
28.	Ostrołęckie	1,6	0,5	0,4	-	1,8	1,8	0,6	1,3	2,9	1,4
29.	Piłskie	1,1	1,0	0,9	1,0	1,2	1,8	0,6	0,6	1,7	2,4
30.	Piotrkowskie	0,6	0,5	0,5	0,8	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,2
31.	Płockie	2,4	0,9	0,6	1,0	3,4	3,2	1,2	1,1	4,8	2,5
32.	Poznańskie	2,0	-	1,8	1,3	2,2	2,9	8,0	2,9	3,9	2,3
33.	Przemyskie	1,9	1,3	1,3	1,3	2,3	1,5	1,5	1,3	1,0	1,7
34.	Radomskie	0,7	0,6	0,6	2,3	-	1,8	0,9	0,6	4,6	1,4
35.	Rzeszowskie	2,3	1,1	1,6	3,5	-	1,1	1,3	1,1	1,4	0,5
36.	Siedleckie	1,5	0,8	1,0	2,1	1,1	2,6	0,7	3,2	3,6	2,1
37.	Sieradzkie	0,9	0,9	0,7	0,4	2,5	1,0	1,2	0,7	1,2	-
38.	Skierniewickie	5,3	1,4	0,6	2,2	8,0	1,0	0,9	1,0	1,3	0,8
39.	Ślupskie	1,2	1,1	0,9	1,3	1,3	1,3	1,5	0,9	1,2	1,7
40.	Suwałskie	1,0	1,3	0,9	1,0	1,1	1,1	1,4	0,9	1,0	1,2
41.	Szczecińskie	2,2	3,2	3,3	1,7	2,2	2,0	5,7	2,5	2,1	1,7
42.	Tarnobrzeskie	2,7	1,1	2,0	5,0	-	3,7	1,3	3,8	6,7	3,7
43.	Tarnowskie	1,8	0,8	0,9	2,3	2,7	1,8	1,2	3,7	2,2	1,3
44.	Toruńskie	4,5	1,7	1,1	2,1	5,3	4,4	3,3	2,9	5,5	4,2
45.	Wałbrzyskie	2,7	0,9	1,0	2,0	2,9	3,0	-	1,3	4,2	1,2
46.	Wrocławskie	2,6	1,4	2,1	3,9	1,2	4,8	5,4	2,1	3,3	9,0
47.	Wrocławskie	2,1	1,4	2,0	2,1	2,6	5,3	2,8	4,7	5,0	5,8
48.	Zamojskie	1,5	1,7	1,7	1,4	1,1	3,3	1,6	2,5	5,1	3,4
49.	Zielonogórskie	1,6	1,0	1,1	1,1	1,8	1,1	1,3	1,1	1,3	1,0
SREDNIO		1,8	1,2	1,4	1,5	2,1	2,0	1,7	1,5	2,0	2,1

* Bez gruntów zabudowanych lub o specyficznym charakterze, a także gruntów nierolnych

Tabela A.12

Grunty Zasobu WRSP w dzierżawie*
wg grup obszarowych
(stan na 31.12.1998 r.)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Powierzchnia gruntów w ha											
		razem	w tym w grupie obszarowej										
			do 1,00	1,01 - 1,99	2,00 - 4,99	5,00 - 9,99	10,00 - 19,99	20,00 - 49,99	50,00 - 99,99	100,00 - 499,99	500,00 - 999,99	1 000,00 i więcej	
1.	Warszawa	164 728	78	56	155	177	221	516	1 106	9 139	25 486	127 794	
2.	Bydgoszcz	168 099	1 241	1 291	4 067	5 596	8 220	9 099	4 344	35 184	60 470	38 587	
3.	Elbląg	154 298	653	847	3 238	5 398	6 860	10 780	6 586	52 389	46 418	21 129	
4.	Gorzów	149 725	2 780	2 043	2 976	2 475	3 624	8 072	6 955	31 879	42 131	46 790	
5.	Koszalin	289 555	2 052	2 870	6 519	7 482	11 677	25 531	21 643	81 972	68 640	61 169	
6.	Lublin	84 183	5 932	10 883	7 288	2 302	1 867	4 330	5 375	20 864	19 103	6 239	
7.	Łódź	37 105	899	1 420	2 374	1 794	1 234	1 945	2 242	19 492	4 447	1 258	
8.	Olsztyn	248 007	1 426	2 676	8 015	8 124	6 659	12 303	12 103	74 529	64 483	57 689	
9.	Opole	166 792	3 273	2 755	2 135	1 646	2 976	5 373	5 487	35 732	55 480	51 935	
10.	Piła	86 030	422	460	484	1 307	3 338	5 246	6 230	27 448	27 055	14 040	
11.	Poznań	195 506	1 426	1 531	1 781	1 879	2 308	4 269	4 493	52 435	34 063	91 321	
12.	Rzeszów	76 335	6 238	3 719	2 940	2 762	3 536	7 176	6 631	36 236	6 072	1 025	
13.	Suwałki	164 114	2 366	2 942	7 968	12 432	12 901	21 522	15 976	39 714	24 079	24 214	
14.	Szczecin	215 380	1 564	2 027	4 945	5 677	7 977	16 204	14 736	53 490	74 525	34 235	
15.	Wrocław	301 524	5 647	4 697	8 315	8 606	14 527	26 276	19 154	94 606	71 543	48 153	
16.	Zielona Góra	131 773	6 070	4 337	6 027	3 821	4 218	8 679	7 315	34 145	30 429	26 732	
RAZEM		2 633 154	42 067	44 554	69 227	71 478	92 143	167 321	140 376	699 254	654 424	652 310	

* Grunty wydzielone pomniejszone o grunty, które "powróciły" z dzierżawy w wyniku wygaśnięcia lub rozwiązania umowy jak również wyłączenia części gruntów

Tabela A.13

Liczba umów na dzierżawę gruntów z Zasobu WRSP*
wg grup obszarowych
(stan na 31.12.1998 r.)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	razem	Liczba umów										
			w tym w grupie obszarowej										
			do 1,00	1,01 - 1,99	2,00 - 4,99	5,00 - 9,99	10,00 - 19,99	20,00 - 49,99	50,00 - 99,99	100,00 - 499,99	500,00 - 999,99	1 000,00 i więcej	
1.	Warszawa	470	179	38	50	23	16	15	15	35	36	63	
2.	Bydgoszcz	7 205	3 045	906	1 266	787	602	309	61	123	90	16	
3.	Elbląg	4 866	1 255	580	1 017	767	514	370	96	182	70	15	
4.	Gorzów	6 656	3 518	1 157	827	332	249	250	99	137	61	26	
5.	Koszalin	12 422	4 781	2 064	2 067	1 062	842	803	317	352	99	35	
6.	Lublin	20 888	9 741	7 820	2 505	351	138	138	75	88	27	5	
7.	Łódź	4 217	1 749	1 119	828	236	81	71	32	93	7	1	
8.	Olsztyn	10 134	3 189	1 819	2 436	1 248	477	387	175	289	94	20	
9.	Opole	7 420	3 880	1 870	751	231	194	156	77	153	83	25	
10.	Piła	2 860	1 229	423	205	223	254	221	111	140	44	10	
11.	Poznań	5 225	2 618	1 109	590	252	179	134	63	189	50	41	
12.	Rzeszów	16 156	11 278	2 748	934	394	259	249	101	183	9	1	
13.	Suwałki	9 864	2 648	1 750	1 926	1 502	936	661	218	175	35	13	
14.	Szczecin	9 688	3 901	1 490	1 648	858	609	560	238	236	114	34	
15.	Wrocław	22 486	12 622	3 279	2 727	1 196	1 015	849	274	391	102	31	
16.	Zielona Góra	13 114	7 411	2 575	1 750	590	262	233	98	130	46	19	
RAZEM		153 671	73 044	30 747	21 527	10 052	6 627	5 406	2 050	2 896	967	355	

* Liczba umów zawartych pomniejszona o umowy wygasłe lub rozwiązane

Tabela A.14

Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Grunty przejęte do Zasobu WRSP	Grunty				Grunty Zasobu WRSP według stanu na 31.12.1998 (w ha)								
			sprzedane	przekazane nieodpłatnie	wniesione do spółek jako aport	przekształcone z prawa wieczystego użytkowania w prawo własności	razem	z tego							
								dzierzawę	przekazane w			użytkowanie Agencji Budowy i Eksploatacji Autostrad	razem	do rozdysponowania	
									admini- strowanie*	zarząd i wieczyste użytkowanie	użytkowanie			w tym powierzone do rozdysponowania innym podmiotom zewnętrznym	
1.	Warszawa	190 490	5 826	1 762	7 680	-	175 222	164 730	4 357	2 980	-	3 155	-		
2.	Bydgoszcz	282 999	38 938	18 830	128	-	225 103	186 107	10 363	13 098	-	15 535	-		
3.	Elbląg	313 233	87 526	6 537	57	-	219 113	163 979	7 507	3 201	-	44 426	9 194		
4.	Gorzów	222 661	18 083	6 431	-	13	198 134	149 725	10 694	8 447	4	29 264	12 080		
5.	Koszalin	500 439	72 462	15 031	159	4	412 783	322 659	17 153	5 696	-	67 275	-		
6.	Lublin	215 280	43 312	7 284	-	-	164 684	84 294	24 112	5 454	-	50 824	42 016		
7.	Łódź	90 604	28 255	1 107	106	-	61 136	37 132	-	5 211	20	18 773	16 412		
8.	Olsztyn	458 908	72 840	14 790	469	-	370 809	248 057	29 793	14 260	-	78 699	1 944		
9.	Opole	268 337	27 187	2 359	110	-	238 681	174 083	23 660	5 535	18	35 385	14 909		
10.	Pila	175 238	57 715	10 451	-	-	107 072	86 199	1 968	149	-	18 756	3 849		
11.	Poznań	349 865	44 648	18 485	2 702	-	284 030	195 690	50 421	12 195	227	25 497	6 529		
12.	Rzeszów	204 307	39 137	12 464	62	-	152 644	76 428	3 655	10 827	-	61 734	28 145		
13.	Suwałki	355 834	58 695	10 147	52	-	286 940	230 016	-	9 756	-	47 168	26 477		
14.	Szczecin	371 803	48 994	12 235	14	60	310 500	257 893	5 677	6 358	-	40 572	-		
15.	Wrocław	435 898	59 919	4 979	1 370	-	369 630	301 611	9 609	17 442	43	40 925	14 405		
16.	Zielona Góra	210 079	24 300	4 938	-	-	180 841	131 852	8 648	1 259	132	38 950	5 974		
RAZEM		4 645 975	727 837	147 830	12 909	77	3 757 322	2 810 455	207 617	121 868	444	616 938	183 710		
													33 884		

* zgodnie z art. 25 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa

Tabela A.15

Grunty Zasobu WRSP pozostające do rozdysponowania oraz proponowane
kierunki ich zagospodarowania według stanu na 31.12.1998 r.

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Powierzchnia gruntów pozostających do zagospodarowania					Kierunki zagospodarowania gruntów do rozdysponowania					
		ogółem	w tym				na cele rolnicze	na cele nierolnicze			grunty odłogowane	grunty nie nadające się do zagospo- darowania
			użytkowane dotychczas rolniczo	nieużytki	z tego			pod zalesienia i zadrze- wienia	przekazane pod budownictwo i działalność usługową	inne cele (rekreacja, ochrona przyrody itp.)		
					odłóg	inne grunty nie nadające się do produkcji rolnej						
1.	Warszawa	3 155	1 149	152	1 244	610	1 957	268	208	164	515	43
2.	Bydgoszcz	15 535	10 439	1 396	-	3 700	9 713	642	1 090	890	-	3 200
3.	Elbląg	44 426	34 625	1 474	5 969	2 358	34 478	6 355	472	423	-	2 698
4.	Gorzów	29 264	8 691	2 188	14 700	3 685	7 600	2 970	270	940	-	17 484
5.	Koszalin	67 275	5 736	3 431	42 065	16 043	27 665	22 800	1 030	780	5 600	9 400
6.	Lublin	50 824	24 084	1 170	19 766	5 804	15 697	5 288	450	1 540	18 606	9 243
7.	Łódź	18 773	13 092	295	4 753	633	13 661	1 280	355	150	2 941	386
8.	Olsztyn	78 699	18 926	4 067	47 531	8 175	50 016	3 022	340	1 975	22 006	1 340
9.	Opole	35 385	24 197	483	9 438	1 267	26 210	5 613	167	872	1 402	1 121
10.	Piła	18 756	11 474	840	3 000	3 442	12 206	1 800	150	100	1 500	3 000
11.	Poznań	25 497	19 527	1 590	-	4 380	20 138	688	205	126	-	4 340
12.	Rzeszów	61 734	51 632	688	5 182	4 232	48 350	2 050	80	115	-	11 139
13.	Suwałki	47 168	9 430	2 424	28 351	6 963	13 139	6 314	36	1 737	14 334	11 608
14.	Szczecin	40 572	22 133	3 162	9 292	5 985	18 721	5 504	1 997	1 424	9 233	3 693
15.	Wrocław	40 925	13 198	1 946	21 423	4 358	21 320	11 690	1 075	690	1 550	4 600
16.	Zielona Góra	38 950	19 620	659	12 675	5 996	16 812	524	1 112	161	17 354	2 987
RAZEM		616 938	287 953	25 965	225 389	77 631	337 683	76 808	9 037	12 087	95 041	86 282

Tabela A.16

Rozdysponowanie gruntów Zasobu WRSP znajdujących się w granicach parków narodowych, rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych
(stan na 31.12.1998, w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Gruntzy Zasobu WRSP w parkach narodowych					Gruntzy Zasobu WRSP w rezerwatach przyrody					Gruntzy Zasobu WRSP - użytki ekologiczne				
		ogółem	dzierzawę	w tym przekazane w		gruntzy do rozdyspo- nowania	ogółem	dzierzawę	w tym przekazane w		gruntzy do rozdyspo- nowania	ogółem	w tym przekazane w		gruntzy do rozdyspo- nowania	
				admini- strowanie	zarząd parkom naro- dowym				zarząd innym pod- miotom	admini- strowanie			zarząd parkom naro- dowym	zarząd innym pod- miotom		dzierzawę
1.	Warszawa	575	200	-	-	375	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Bydgoszcz	-	-	-	-	-	2 652	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Elbląg	-	-	-	-	-	1 797	7	1 790	-	-	-	-	-	-	-
4.	Gorzów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Koszalin	-	-	-	-	-	236	198	-	-	-	38	3 097	2 996	16	85
6.	Lublin	-	-	-	-	-	54	54	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	-	-	-	-	-	2 672	2 382	43	-	206	41	1 618	735	-	271
9.	Opole	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Piła	24	-	-	24	-	4	-	-	-	4	-	8	-	-	-
11.	Poznań	105	68	30	-	-	30	-	30	-	-	-	300	130	100	70
12.	Rzeszów	-	-	-	-	-	598	301	-	136	153	8	31	-	-	31
13.	Suwałki	208	-	-	-	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14.	Szczecin	50	-	-	50	-	-	-	-	-	-	-	141	-	-	-
15.	Wrocław	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	460	440	-	20
16.	Zielona Góra	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM		962	268	30	74	-	8 044	5 594	1 864	136	363	87	5 655	4 301	116	477

Tabela A.17

Zagospodarowanie jezior i stawów przejętych do Zasobu WRSP*
(stan na 31.12.1998, w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Powierzchnia jezior						Powierzchnia stawów								
		prze- jętych do Zasobu WRSP	sprze- danych	prze- kazanych nieod- płatnie	przekazanych w			do rozdyso- nowania	prze- jętych do Zasobu WRSP	sprze- danych	prze- kazanych nieod- płatnie	przekazanych w		do rozdyso- nowania		
					dzier- żawę	admini- strowanie	zarząd i wieczyste użytko- wanie					dzier- żawę	admini- strowanie		zarząd i wieczyste użytko- wanie	
1.	Warszawa	-	-	-	-	-	-	-	704	-	-	-	-	-	-	1
2.	Bydgoszcz	32 316	371	558	31 373	-	-	13	858	82	-	-	776	-	-	-
3.	Elbląg	17 251	382	5	11 448	5 001	415	-	120	-	-	-	59	61	-	-
4.	Gorzów	11 381	6	14	4 298	7 063	-	-	1 050	-	-	-	169	881	-	-
5.	Koszalin	34 551	105	-	34 314	9	123	-	385	2	-	-	360	23	-	-
6.	Lublin	1 147	-	-	-	1 147	-	-	7 696	858	112	-	1 655	4 987	84	-
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	1 700	463	-	-	1 202	-	-	35
8.	Olsztyn	45 822	3	-	32 706	6 722	5 599	792	987	-	-	-	847	63	37	40
9.	Opole	-	-	-	-	-	-	-	5 213	366	2	-	4 845	-	-	-
10.	Piła	8 624	259	666	7 215	475	9	-	1 105	712	-	-	184	209	-	-
11.	Poznań	14 856	-	49	723	14 084	-	-	2 869	7	-	-	411	2 451	-	-
12.	Rzeszów	-	-	-	-	-	-	-	6 744	161	86	-	4 320	2 174	3	-
13.	Suwałki	60 976	-	-	60 931	-	-	45	823	6	24	-	793	-	-	-
14.	Szczecin	15 284	3	-	14 953	-	186	142	1 080	28	-	-	1 031	-	-	21
15.	Wrocław	-	-	-	-	-	-	-	7 790	306	-	-	1 202	-	6 282	-
16.	Zielona Góra	6 072	-	117	1 137	4 818	-	-	741	11	-	-	261	466	-	3
RAZEM		248 280	1 129	1 409	199 098	39 319	6 332	992	39 865	3 002	224	-	18 819	11 315	6 406	100

* Dotyczy jezior i stawów przejętych z b. pgryb.

Tabela A.18

Zagospodarowanie obiektów rolno-przemysłowych, usługowych i zabytków Zasobu WRSP

Wyszczególnienie	Przejęto do Zasobu WRSP	Rozdysponowano			Obiekty w Zasobie WRSP według stanu na 31.12.1998				
		ogółem	w tym		razem	z tego			do rozdysponowania
			sprzedano	wniesiono do jedno-osobowych spółek		dzierżawę	przekazane w administrowanie	zarząd i wieczyste użytkowanie	
Gorzelnie, winiarnie, browary	858	240	172	62	618	558	51	-	9
Masarnie i rzeźnie	269	86	70	13	183	145	30	1	7
Mleczarnie	12	7	2	2	5	5	-	-	-
Przetwórnictwo owoców i warzyw	15	8	4	2	7	7	-	-	-
Młyny i kaszarnie	31	14	9	4	17	15	2	-	-
Suszarnie zbóż i zielonek	898	198	157	41	700	575	104	2	19
Mieszalnia pasz	717	192	124	66	525	436	67	2	20
Cegielnie	10	6	4	2	4	3	-	-	1
Tartaki	67	27	24	1	40	27	5	-	8
Chłodnie	75	22	13	6	53	35	14	-	4
Hotele i zajazdy	107	65	40	18	42	27	14	1	-
Restauracje i bary	40	17	15	2	23	17	6	-	-
Sklepy	415	299	249	43	116	90	26	-	-
Obiekty socjalne, kulturalne i sportowe	672	465	103	155	207	139	48	2	18
Zespoły dworskie i pałacowo-parkowe	2 136	613	424	147	1 523	1 219	249	9	46

Obiekty ujemnie oddziaływające na środowisko, znajdujące się w Zasobie WRSP
(stan na 31.12.1998)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Rodzaj obiektu (liczba)										Kary za przekraczanie norm ochrony środowiska		Opłaty za gospo- darze korzystanie ze środków własne		Nakłady na urządzenia ochrony środowiska	
		osiedla mieszkaniowe		zakłady rolno-przemysłowe		przemysłowe fermy hodowli zwierząt		końcowie wymagające modernizacji	inne obiekty wymagające modernizacji lub budowy urządzeń ochrony środowiska	przekraczanie norm		Opłaty za gospo- darze korzystanie ze środków własne	Nakłady na				
										ochrony środowiska			urządzenia ochrony				
										ogółem	w tym nie uregulowane		ogółem	w tym środkami własnymi			
1.	Warszawa	3	2	1	4	1	3	20	10	22	22	1 086	1 114	814			
2.	Bydgoszcz	47	44	25	16	7	11	37	17	165	165	215	19 800	19 800			
3.	Elbląg	47	33	-	-	6	4	22	23	70	70	102	1 087	23			
4.	Gorzów	34	16	6	8	1	6	91	2	66	66	564	20 286	15 436			
5.	Koszlin	43	7	9	-	-	-	26	-	79	79	304	6 138	369			
6.	Lublin	33	50	-	3	-	3	28	8	20	20	468	2 867	2 867			
7.	Łódź	9	7	3	1	1	-	13	20	-	-	150	2 675	2 675			
8.	Olsztyn	20	24	1	1	-	3	28	7	40	40	230	7 430	1 468			
9.	Opole	22	24	27	7	2	3	56	13	167	167	375	2 380	1 999			
10.	Piła	6	5	1	-	-	-	1	17	-	-	692	7 699	312			
11.	Poznań	25	150	9	50	2	-	190	78	41	41	1 406	7 835	1 835			
12.	Rzeszów	21	4	-	-	-	-	3	1	2	2	32	4 516	898			
13.	Suwałki	20	40	3	7	-	-	13	2	6	6	219	13 621	3 620			
14.	Szczecin	-	-	7	-	3	-	5	2	-	-	24	1 248	1 038			
15.	Wrocław	17	13	5	10	3	6	17	13	5	5	130	1 788	1 788			
16.	Zielona Góra	4	3	-	-	1	2	2	-	20	20	124	1 973	28			
RAZEM		351	422	97	107	27	41	552	213	704	704	6 120	102 456	54 969			

Tabela A.20

Liczba mieszkań przejętych do Zasobu WRSP i ich zagospodarowanie

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Przejęte			Sprzedane			Prze- kaza- ne nieod- płatnie*	Pozosta- jące w Zasobie**	
		do 31.12.1998	w tym		do 31.12.1998	w tym				
			1997	1998		1997	1998			
1.	Warszawa	5 428	25	-	2 701	408	184	45,1	1 511	1 216
2.	Bydgoszcz	26 569	4	1	18 047	2 280	1 520	66,7	41	8 481
3.	Elbląg	26 655	33	1	20 040	1 154	1 039	90,0	316	6 299
4.	Gorzów	14 834	66	-	11 048	629	807	128,3	238	3 548
5.	Koszalin	33 771	-	-	29 489	1 935	1 687	87,2	107	4 176
6.	Lublin	11 473	1	-	9 301	889	501	56,4	104	2 070
7.	Łódź	7 412	-	-	5 278	430	412	95,8	75	2 059
8.	Olsztyn	28 390	50	27	21 545	1 579	1 121	71,0	302	6 543
9.	Opole	24 364	691	43	15 184	2 380	1 668	70,1	9	9 171
10.	Piła	13 350	2	37	11 029	943	990	105,0	24	2 306
11.	Poznań	41 039	-	-	25 535	3 215	5 535	172,2	39	15 465
12.	Rzeszów	9 959	47	74	8 954	638	474	74,3	87	890
13.	Suwałki	14 016	-	-	11 322	539	742	137,7	6	2 688
14.	Szczecin	25 431	-	-	22 394	1 615	1 272	78,8	74	2 963
15.	Wrocław	37 136	29	-	27 313	2 889	1 859	64,3	764	9 179
16.	Zielona Góra	12 378	-	-	10 102	527	480	91,1	44	2 232
RAZEM		332 205	948	183	249 282	22 050	20 291	92,0	3 741	79 286

* W tym 1 565 mieszkań wniesiono do spółek jako aport

** Po uwzględnieniu adaptacji pomieszczeń na mieszkania oraz połączenia lub likwidacji lokali

Tabela A.21

Zatrudnienie w gospodarstwach zorganizowanych na gruntach Zasobu WRSP
(stan na 30.09.1998)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Pracujący ogółem	Z tego				jednoosobowe spółki Agencji	dzierzawcy
			gospodarstwa Skarbu Państwa		w innych jednostkach* administrowanych podległych Agencji			
			w administrowaniu					
1.	Warszawa	13 276	604		44	12 345	283	
2.	Bydgoszcz	10 069	712		199	-	9 158	
3.	Elbląg	4 845	144		325	-	4 376	
4.	Gorzów	4 728	212		113	-	4 403	
5.	Koszalin	10 181	755		290	239	8 897	
6.	Lublin	3 953	1 451		104	-	2 398	
7.	Łódź	2 086	3		22	300	1 761	
8.	Olsztyn	12 654	1 354		398	480	10 422	
9.	Opole	7 969	1 465		107	2 036	4 361	
10.	Piła	5 392	156		124	100	5 012	
11.	Poznań	16 690	1 911		167	2 072	12 540	
12.	Rzeszów	3 299	496		129	847	1 827	
13.	Suwałki	7 165	38		243	-	6 884	
14.	Szczecin	6 454	148		108	48	6 150	
15.	Wrocław	10 139	428		131	468	9 112	
16.	Zielona Góra	3 559	194		158	-	3 207	
RAZEM		122 457	10 071		2 662	18 935	90 789	

* Administracja mieszkań i infrastruktury komunalnej oraz jednostki nadzoru i zagospodarowania nieruchomości Zasobu WRSP

Tabela A.22

Wpływy z działalności statutowej Agencji WRSP w 1998 r.
(w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Wpływy ogółem	Wpływy ze sprzedaży mienia Zasobu WRSP					Wpływy z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu WRSP				Pozostałe wpływy		
			w tym					razem	majątku obrotowego	ruchomych środków trwałych	razem		w tym z	
			gruntów	pozostałych nieruchomości*	trwałych	umów dzierżawy i najmu	przekazania mienia w zarząd, użytkowanie wieczyste							
1.	Warszawa	47 279	33 402	21 069	10 305	386	3	6 594	6 581	13	7 283			
2.	Bydgoszcz	77 483	43 528	20 961	4 101	4 462	11 173	29 003	28 878	124	4 952			
3.	Elbląg	80 458	55 629	34 394	5 261	460	13 570	20 741	20 331	311	4 088			
4.	Gorzów	43 229	22 288	7 110	2 206	4 032	6 663	18 026	17 965	61	2 915			
5.	Koszalin	65 506	41 694	18 880	9 181	2 837	4 250	20 142	20 129	13	3 670			
6.	Lublin	37 931	24 375	12 838	2 989	2 546	3 147	9 036	9 028	5	4 520			
7.	Łódź	33 635	20 632	12 381	5 369	1 169	248	6 678	6 640	38	6 325			
8.	Olsztyn	79 574	53 074	40 781	210	6 972	1 807	22 674	22 411	142	3 826			
9.	Opole	91 703	63 258	28 483	-	9 073	18 145	20 990	20 926	64	7 455			
10.	Piła	33 689	25 583	4 458	12 982	1 937	4 116	6 885	6 886	-	1 221			
11.	Poznań	97 619	58 353	35 106	-	4 360	10 175	30 519	30 475	44	8 747			
12.	Rzeszów	39 725	28 668	14 033	8 832	1 735	942	7 931	7 338	593	3 126			
13.	Suwałki	42 522	31 308	17 733	8 031	1 785	1 850	9 188	9 135	54	2 026			
14.	Szczecin	72 641	45 681	36 894	-	3 813	2 209	25 358	25 294	54	1 602			
15.	Wrocław	121 552	82 332	43 996	5 808	9 393	3 424	35 207	34 990	217	4 013			
16.	Zielona Góra	37 953	27 276	13 455	6 511	2 025	3 038	9 341	9 296	44	1 336			
Biuro Prezesa		13 662	4	-	-	-	-	-	-	-	13 658			
RAZEM		1 016 161	657 085	362 572	81 786	56 985	84 760	278 313	276 303	1 777	80 763			
W 1997 r.		1 019 427	619 947	297 052	57 326	69 766	125 362	316 069	314 022	1 974	83 411			

* Bez mieszkań (wpływy ze sprzedaży mieszkań - 52 830 tys. zł)

Tabela A.23

Realizacja należności z tytułu czynszu dzierżawnego i rat za wykupiony majątek Zasobu WRSP w 1998 r.
(tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Czynsz				Raty			
		wymagalny w okresie sprawo- zdawczym	uregulo- wany	prolongo- wany	umoz- niony	wymagalne w okresie sprawo- zdawczym	uregulo- wane	prolongo- wane	umoz- nione
1.	Warszawa	9 753	6 594	234	1 047	37 474	34 089	259	-
2.	Bydgoszcz	34 007	28 739	5 555	816	43 380	40 481	5 898	-
3.	Elbląg	33 361	20 741	5 683	923	68 067	53 686	10 842	-
4.	Gorzów	23 165	17 939	11 002	1 294	25 847	20 454	5 060	-
5.	Koszalin	38 252	20 140	11 810	335	46 702	37 002	6 436	-
6.	Lublin	14 152	8 507	2 298	596	26 042	20 851	5 312	-
7.	Łódź	8 363	6 678	329	197	23 209	19 339	718	-
8.	Olsztyn	40 580	22 322	8 920	2 037	59 327	49 836	4 745	-
9.	Opole	28 601	20 475	126	2 927	69 629	55 563	1 101	116
10.	Piła	13 425	6 868	249	38	27 482	23 500	651	-
11.	Poznań	48 365	30 510	2 937	1 701	54 553	47 003	3 000	-
12.	Rzeszów	14 371	7 466	871	589	31 632	26 237	747	10
13.	Suwałki	12 931	9 119	1 243	769	32 280	29 399	3 144	418
14.	Szczecin	37 997	25 358	430	409	55 174	45 681	459	-
15.	Wrocław	58 220	34 990	3 477	2 885	100 552	75 293	5 584	271
16.	Zielona Góra	11 962	9 341	1 201	426	30 322	25 028	1 448	-
RAZEM		427 505	275 787	56 365	16 989	731 672	603 442	55 404	815

Tabela A.24

Wydatki statutowe i koszty funkcjonowania Agencji WRSP w 1998 r.
(w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Wydatki statutowe Agencji							Koszty funkcjonowania Agencji	
		razem	w tym						razem	w tym wynagro- dzenia pracow- ników
			z tytułu rozliczeń zobowiązań przejętych po zlikwidowanych ppgr	prace geodezyjne oraz czynności notarialne i prawne	wycena majątku oraz programy restruktu- ryzacyjne	obsługa zasobów mieszka- niowych	remont mienia oraz ochrona zabytków	bezzwrotne zasilanie gospo- darstw SP		
1.	Warszawa	47 347	1 005	620	385	2 012	297	4 406	5 617	2 637
2.	Bydgoszcz	62 869	8 176	798	1 349	22 776	4 332	4 273	4 526	2 373
3.	Elbląg	71 502	13 971	1 818	784	11 013	3 786		4 563	2 285
4.	Gorzów	43 017	8 826	1 132	392	2 903	597	3 348	2 669	1 380
5.	Koszalin	56 535	21 413	2 055	1 774	4 077	231	8 296	4 299	2 188
6.	Lublin	29 187	525	513	358	1 977	98	891	3 955	2 157
7.	Łódź	13 136	460	244	462	697	163	5 527	2 471	1 245
8.	Olsztyn	65 415	17 503	801	959	6 483	1 580	3 634	5 089	2 559
9.	Opole	64 609	11 411	2 360	1 410	5 701	2 593	6 852	4 780	2 493
10.	Piła	42 558	14 881	412	512	433	51	3 727	2 684	1 206
11.	Poznań	85 439	17 218	1 370	1 529	6 091	5 654	9 772	5 920	3 110
12.	Rzeszów	42 501	7 830	1 047	1 082	6 096	1 661	11 408	4 685	2 580
13.	Suwałki	35 412	6 243	1 029	454	5 173	752	1 686	3 848	2 028
14.	Szczecin	50 127	15 174	7 083	1 888	3 654	743	2 000	3 292	1 699
15.	Wrocław	74 337	22 582	3 130	2 261	8 450	5 161	2 296	5 109	2 487
16.	Zielona Góra	44 420	19 748	1 573	447	1 153	1 064	4 792	2 291	1 184
Biuro Prezesa		18 191	5 555	39	145	-	3	-	20 107	7 358
RAZEM		846 602	192 521	26 024	16 191	88 689	28 766	72 908	85 905	40 969
W 1997 r.		853 530	423 152	15 539	12 991	93 273	19 354	68 825	84 048	40 680

Tabela A.25

Kredyty długoterminowe oraz poręczenia i gwarancje
(stan na 31.12.1998 r., w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Zadłużenie wg stanu na 31.12.1997	Kredyty długoterminowe		Zadłużenie wg stanu na 31.12.1998	Poręczenia i gwarancje			
			zaciągnięte w 1998	spłacone w 1998		wg stanu na 31.12.1997	udzielone w 1998	wygasłe w 1998	wg stanu na 31.12.1998
1.	Warszawa	-	-	-	-	7 141	-	6 900	241
2.	Bydgoszcz	-	-	-	-	652	-	260	392
3.	Elbląg	2 664	-	524	2 140	124	-	59	65
4.	Gorzów	-	-	-	-	780	-	36	744
5.	Koszalin	99	-	99	-	6	105	-	111
6.	Lublin	-	-	-	-	-	7	7	-
7.	Łódź	-	-	-	-	368	-	368	-
8.	Olsztyn	250	-	250	-	2 566	206	250	2 522
9.	Opole	-	-	-	-	-	875	-	875
10.	Piła	-	-	-	-	-	-	-	-
11.	Poznań	2 681	924	1 180	2 425	716	-	600	116
12.	Rzeszów	-	-	-	-	-	15	-	15
13.	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-
14.	Szczecin	225	-	225	-	21	-	21	-
15.	Wrocław	214	-	58	156	2 000	-	-	2 000
16.	Zielona Góra	300	-	100	200	-	-	-	-
RAZEM		6 433	924	2 436	4 921	14 374	1 208	8 501	7 081

Tabela A.26

Zadłużenie przejęte wraz z mieniem zlikwidowanych ppgr oraz jego restrukturyzacja
(wg stanu na 31.12.1998 r., w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Zadłużenie ogółem na 31.12.1998	Z tego							zadłużenie sporne oraz nie przedstawione do rozliczenia lub potrącenia
			zadłużenie objęte formami restrukturyzacji					umowy cywilno-prawne		
			bankowe postępowania ugodowe	układy ratalnej spłaty wobec ZUS	pozostałe układy ratalnej spłaty	porozumienia w sprawie rozliczenia przez potrącenie				
1.	Warszawa	33 514	34 046	383	691	375	-	-	19	
2.	Bydgoszcz	10 689	10 689	-	-	-	-	-	-	
3.	Elbląg	4 127	-	3 663	-	-	-	-	464	
4.	Gorzów	52 662	41 854	4 918	1 362	-	4 528	-	-	
5.	Koszalin	76 485	73 003	2 991	466	-	25	-	-	
6.	Lublin	10 023	9 887	-	-	-	-	-	136	
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-	
8.	Olsztyn	6 741	3 749	2	692	2 233	30	35	-	
9.	Opole	7 708	5 976	912	-	-	820	-	-	
10.	Piła	19 777	15 787	1 744	553	374	498	-	821	
11.	Poznań	46 864	43 335	413	-	-	-	-	3 116	
12.	Rzeszów	18 703	15 526	2 186	590	-	-	-	401	
13.	Suwałki	201	-	154	-	-	-	-	47	
14.	Szczecin	25	-	-	-	-	-	-	25	
15.	Wrocław	15 649	1 437	-	-	-	-	-	14 212	
16.	Zielona Góra	56 076	54 660	750	107	559	-	-	-	
RAZEM		359 244	309 949	18 116	4 461	3 541	5 901	-	19 276	

Tabela A.27

Wyniki finansowe gospodarstw Skarbu Państwa za 1998 r.
(w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Przychody ogółem i zyski nadmierzające	Koszty ogółem i straty nadmierzające	Koszty rodzajowe ogółem	W tym				Odsetki do zapła- cenia	Wynik finan- sowy netto	W tym		Majątek obro- towy	Zobowiązania	
					amorty- zacja	zużycie mate- rialów, energii i usługi obce	wyna- gro- dzenia	składki na ubezpie- czenie społeczne i Fundusz Pracy			zysk netto	strata netto		ogółem	w tym kredyty bankowe
1.	Warszawa	47 465	48 110	32 191	1 769	13 814	10 118	3 558	150	-645	1 793	2 438	11 765	9 926	240
2.	Bydgoszcz	53 680	58 904	56 167	4 206	31 973	11 902	4 271	252	-5 224	1 069	6 293	24 823	11 097	737
3.	Elbląg	40 357	41 485	37 196	2 133	21 469	7 966	2 727	26	-1 128	37	1 165	23 422	25 418	2 749
4.	Gorzów	19 206	20 506	18 246	2 202	6 560	5 799	1 947	340	-1 300	728	2 028	9 797	61 694	28 579
5.	Koszalin	63 651	80 518	75 067	9 556	42 089	13 903	5 011	648	-16 867	107	16 974	27 765	39 667	13 295
6.	Lublin	85 844	86 708	81 491	5 456	40 502	20 480	7 299	319	-864	5 259	6 123	43 228	8 866	2 024
7.	Łódź	8 622	8 474	8 287	107	5 884	1 561	308	-	148	186	38	2 219	1 090	-
8.	Olsztyn	92 548	108 207	104 358	12 070	50 328	24 046	8 914	522	-15 659	275	15 934	33 745	24 988	8 137
9.	Opole	95 413	108 105	97 693	5 922	54 826	20 089	7 112	2 575	-12 692	625	13 317	37 309	25 072	8 600
10.	Piła	22 425	23 099	20 862	1 608	8 631	4 435	1 764	2	-674	697	1 371	6 545	4 220	631
11.	Poznań	131 391	130 724	124 231	9 748	64 384	29 288	10 442	235	667	7 280	6 613	53 783	26 116	7 694
12.	Rzeszów	38 347	46 124	42 793	6 350	19 592	10 622	3 598	220	-7 777	1 584	9 361	15 522	29 691	8 969
13.	Suwałki	20 585	24 698	23 577	3 470	10 842	5 528	1 967	25	-4 113	15	4 128	6 037	2 376	-
14.	Szczecin	16 216	17 038	15 795	1 152	5 566	5 301	2 114	6	-822	1 144	1 966	11 458	4 179	1 090
15.	Wrocław	42 923	47 886	44 393	4 363	22 022	10 172	3 681	103	-4 963	297	5 260	20 687	13 027	4 126
16.	Zielona Góra	25 878	25 801	23 511	1 210	10 243	6 658	2 469	851	77	1 162	1 085	7 246	64 975	48 878
RAZEM AWRSP		804 551	876 387	805 858	71 322	408 725	187 888	67 182	6 274	-71 836	22 258	94 094	335 351	352 402	135 749
w tym: gsp w administrowaniu		545 378	572 074	527 458	37 990	284 658	117 813	42 839	1 746	-26 696	14 024	40 720	244 837	118 889	37 458

Tabela A.28

Struktura zasiewów podstawowych upraw
(stan na 30.06, powierzchnia zasiewów = 100)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	1997				1998			
		zboża	rzepak i rzepik	buraki cukrowe	ziemniaki	zboża	rzepak i rzepik	buraki cukrowe	ziemniaki
1.	Warszawa	72,3	6,6	3,5	0,3	67,1	8,8	4,8	0,5
2.	Bydgoszcz	65,5	8,4	3,3	0,3	63,0	9,5	3,8	-
3.	Elbląg	52,7	15,9	5,7	-	51,8	17,7	6,2	-
4.	Gorzów	67,2	18,0	-	-	53,2	16,4	-	-
5.	Koszalin	75,5	7,7	-	0,4	70,4	9,4	-	-
6.	Lublin	66,2	11,8	5,2	0,4	60,2	16,1	7,1	0,2
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	61,6	21,5	0,6	0,1	58,6	26,5	1,5	0,1
9.	Opole	57,8	16,4	5,9	0,9	53,9	21,3	6,9	0,4
10.	Piła	76,8	15,0	-	-	69,3	24,7	-	-
11.	Poznań	65,0	6,1	5,1	0,4	53,2	12,7	4,8	0,0
12.	Rzeszów	57,0	22,7	6,1	-	59,1	23,8	5,3	-
13.	Suwałki	91,0	1,9	-	-	-	-	-	-
14.	Szczecin	67,3	15,8	0,8	1,8	66,0	21,3	1,5	-
15.	Wrocław	67,6	16,5	1,3	-	58,0	23,9	1,7	-
16.	Zielona Góra	65,9	8,7	1,6	4,2	63,5	11,0	1,4	3,9
RAZEM AWRSP		65,1	12,8	3,3	0,4	58,8	17,4	3,9	0,2
w tym: GRSP w tym. zarządzie		83,6	7,5	-	-	-	-	-	-
GRSP w administrowaniu		65,1	12,8	3,3	0,4	58,8	17,4	3,9	0,2
Jednoosobowe spółki Agencji		57,0	11,2	5,1	1,2	50,9	15,5	5,2	1,1
Ogółem rolnictwo		70,7	2,5	3,4	10,5	69,6	3,7	3,2	10,3
w tym: sektor prywatny		71,1	2,2	3,3	10,8	70,0	3,3	3,1	10,6

Liczba jednostek objętych sprawozdaniem w 1998 r.

- 145 gsp w administrowaniu o pow. 222 tys. ha

- 132 jednoosobowych spółek Agencji o pow. 272 tys. ha

Źródło: Informacje z oddziałów terenowych Agencji oraz "Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów i pogłowie zwierząt gospodarskich w 1998 r.", GUS

Tabela A.29

Plony podstawowych ziemiopłodów
(w dt/ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Zboża		Rzepak i rzepik		Buraki cukrowe		Ziemiaki	
		1997	1998	% 1998 1997	1997	1998	% 1998 1997	1997	% 1998 1997
1.	Warszawa	27,5	27,6	100,4	13,1	368	91,1	200	110,0
2.	Bydgoszcz	37,9	39,8	105,0	22,5	376	118,2	0	-
3.	Elbląg	64,6	66,7	103,2	37,4	460	66,5	-	-
4.	Gorzów	29,2	41,0	140,5	17,1	-	153,9	-	-
5.	Koszalin	30,0	28,7	95,6	17,5	-	116,0	151	-
6.	Lublin	39,6	43,0	108,5	18,7	432	119,0	187	130,3
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	41,1	43,4	105,6	24,8	440	94,3	133	121,3
9.	Opole	42,3	51,3	121,1	17,9	395	166,6	237	98,0
10.	Piła	30,1	36,7	122,1	19,1	0	110,5	-	-
11.	Poznań	33,9	38,3	113,1	20,5	427	136,9	237	68,2
12.	Rzeszów	35,6	23,3	65,3	19,1	361	79,7	-	-
13.	Suwałki	30,8	-	-	17,1	-	-	-	-
14.	Szczecin	35,4	32,7	92,4	22,9	365	80,7	231	-
15.	Wrocław	33,5	45,4	135,2	18,7	427	158,8	0	-
16.	Zielona Góra	26,7	38,8	145,5	22,6	478	103,0	295	110,3
RAZEM AWRSP		36,3	40,1	110,5	20,7	411	122,0	229	113,0
w tym: GRSP w tym. zarządzie		29,9	-	-	17,1	-	-	0	-
GRSP w administrowaniu		36,7	40,1	109,3	20,7	411	122,0	229	113,2
Jednoosobowe spółki Agencji		48,6	48,2	99,2	20,8	409	140,4	207	86,5
Ogółem rolnictwo		28,4	30,5	107,4	18,7	379	126,2	159	125,8
w tym: sektor prywatny		28,1	30,2	107,5	18,3	376	126,2	159	125,8

Liczba jednostek objętych sprawozdaniem w 1998 r.

- 116 gsp w administrowaniu o pow. 190 tys. ha

- 125 jednoosobowych spółek Agencji o pow. 261 tys. ha

Źródło: Informacje z oddziałów terenowych Agencji oraz "Wyniki produkcji roślinnej w 1998 r.", GUS

Tabela A.30

Zwierzęta gospodarskie w gospodarstwach Skarbu Państwa
(w szt/100 ha użytków rolnych)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Bydło		w tym krowy		Trzoda chlewna			
		ogółem		ogółem		ogółem		w tym lochy	
		1997	1998	1997	1998	1997	1998	1997	1998
1.	Warszawa	48,9	36,3	17,7	13,6	10,1	15,4	1,1	3,0
2.	Bydgoszcz	34,1	46,4	12,8	16,3	202,4	214,2	20,9	23,1
3.	Elbląg	88,1	87,9	34,9	31,2	134,9	146,6	10,3	11,7
4.	Gorzów	2,4	16,6	0,7	1,5	4,0	104,8	0,3	9,4
5.	Koszalin	18,6	17,7	6,1	5,9	313,3	404,2	30,6	42,1
6.	Lublin	18,2	28,8	3,9	5,3	84,9	153,8	7,9	10,0
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	23,9	29,6	8,5	10,7	91,8	140,9	9,9	15,4
9.	Opole	41,8	48,7	13,8	16,6	80,6	133,8	7,5	11,8
10.	Piła	17,4	11,0	6,7	4,1	134,2	99,5	11,5	10,0
11.	Poznań	49,5	55,8	17,4	20,3	118,6	149,7	11,5	14,7
12.	Rzeszów	46,1	28,3	12,6	8,1	23,5	92,5	3,1	10,5
13.	Suwałki	16,5	-	6,0	-	14,2	-	1,6	-
14.	Szczecin	36,1	32,3	12,6	11,6	62,8	67,3	5,9	6,6
15.	Wrocław	28,0	24,2	10,9	9,4	70,5	245,9	6,6	36,3
16.	Zielona Góra	7,4	48,3	2,8	19,9	2,6	10,2	0,5	2,7
RAZEM AWRSP		26,7	37,7	9,1	13,1	97,4	176,2	9,6	17,9
w tym: GRSP w tym. zarządzie		6,4	-	2,8	-	30,8	-	3,6	-
GRSP w administrowaniu		27,0	37,7	9,2	13,1	98,2	176,2	9,7	17,9
Jednoosobowe spółki Agencji		51,6	50,7	18,9	19,2	87,4	126,1	8,3	14,1
Ogółem rolnictwo		39,6	37,7	18,9	19,2	98,3	103,9	9,5	10,5
w tym: sektor prywatny		41,7	39,7	20,1	20,4	103,2	109,3	10,0	11,0

Liczba jednostek objętych sprawozdaniem w 1998 r.

Bydło:

- 108 gsp w administrowaniu o pow. 174 tys. ha
- 114 jednoosobowych spółek Agencji o pow. 237 tys. ha

Trzoda chlewna:

- 71 gsp w administrowaniu o pow. 149 tys. ha
- 70 jednoosobowych spółek Agencji o pow. 173 tys. ha

Źródło: wg sprawozdań GUS sporządzonych na 30 czerwca; w 1998 r. - dla bydła na koniec maja, dla trzody chlewnej na koniec lipca oraz "Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów i pogłowie zwierząt gospodarskich w 1998 r.", GUS